

Pákovics

Miklós

**Holnap
emigrálunk**

"Sokat változott a város az utóbbi évtizedekben, de ő minden szegletben megtalálta. A levegőben úsztak a fiatalkori vágyak, sóhajok, szerelmek. Csak a valahai parkett-táncos veszítette el eleganciáját, s bicegett befáslizott, fájós lábbal, sírdogálva éppen öhozzá, hogy pénzt kérjen. Tavasz marék aprót nyomott a kezébe. Az adakozástól nem lett vidámabb. Jobb szerette volna a parkett-táncost keringőzni látni a hotel téli kertjében, mint régen. Látni az irigyeket, akik nem mernek húsz évvel idősebb nőkkel kikezdeni, nem mernek egy jó fröccsöt lehúzni, majd a kövezetre sercinteni. Tavasznak elment a kedve a további sétától. Majdnem hiába jött. Nem sikerült megtudnia, ki mossa a nyolcvanadik emeleten az ablakot. Visszatért a szállodába. Fogta a csomagját, és a következő gyorsvonattal elutazott."

Pákovics Miklós, az Afortunadas - Szerencsés szigetek, a Hordozható mennyország és a Majd kinyomozza Mike című művek szerzője. A Holnap emigrálunk az élet delelőjéhez érkezett emberről szól, aki visszatekint gyermekkorra, indulásra, városra, teljesült és teljesületlen vágyakra rendhagyó emlékezés formájában.

Pákovics Miklós

HOLNAP EMIGRÁLUNK

© Pákovics Miklós

ISBN 963 229 961 2

Tipográfia, tördelés:
Serczik Károly

PÁKOVICS MIKLÓS

HOLNAP
EMIGRÁLUNK

- Nem tudok ötről hatra jutni.
- De hatról ötre tudsz!?

- *Ha panaszos, miért maradtál itthon?*
- *Csak.*
- *Ez nem válasz.*
- *Szólamot, ha mondanék, még kevésbé volna az.*
- *Azért mondd csak.*
- *Ti egyszerűen nem hiszitek el, hogy nincs mindenre ésszerű, logikus magyarázat.*
- *Ki az a "ti"? Velem beszélsz, nem?*
- *A végső okot a konkrét esetben csak a magasságos tudja. Magam legfeljebb sejtem.*
- *Vagyis?*
- *Nem bírtam menni. Pedig megpróbáltam. Később többször is megkísérelhettem volna.*
- *Persze, ha a mama kézen fog, és veled megy.*

Délután három óra. Tükrök keresztútjében pezseg az élet a bécsi Demel cukrászdában. Pincérnők cikáznak megrakott tálcákkal a kávéillatú térben. Jól láthatóan a vendégek egyszer csak összesúgnak, s némi diszkréciót színelve, fejükkel, kezükkel azonos irányba mutatnak. A tekintetek egyetlen pontra szegeződnek. Egy bizonyos asztalra, amelynél két férfi ül. Az egyik tíz év körüli kislányt lovagoltat a térdén, s miközben a társához beszél, két keze le- és felmenő, váltakozó mozdulatával a kislány haját fésülgeti. A kép bizarr. Több mint bizarr. A kislányt lovagoltató férfi, akihez éppen vendégkönyvet visz a felszolgáló, hogy mint híresség, beleírjon: Roman Polanski, a filmrendező. Az Operaház fantomját állítja színre bécsi teátrumban. A fésülgetős látvány nem a Polanski-filmeket idézi, hanem azokat a rendkívüli eseményeket, amelyek őt hírhedtté tették. Várandós felesége brutális meggyilkolását, valamint a liliomtiprási vádat, amely miatt persona non grata lett Amerikában. Ezúttal nem áll fenn gyilkosság, liliomtiprás veszélye. Nekem például egészen ártatlan dolog jut eszembe a Demel kávéja mellett, figyelve a jelenetet. Polanski egyszer vallomásban üzent honfitársainak, a lengyeleknek. "A lengyelek álmaikban nyugaton élnek, én az álmot valóra is váltottam." - mondta

Gyerekfejjel magam is álmodoztam a szökésről, de itthon ragadtam, csatlakozva a Szájjal Emigrálók Széles Gyülekezetéhez. Gyerekről lévén szó, a történet is infantilis. Ötvenhatban, tizenkét évesen fellázadtam. A lázadással járó zajos kísérőjelenségekből rám nézve annyi volt igaz, amennyi igaz lehetett ebben az esetben. Vágtam a fát az udvaron, s anyámat azzal nyugtalanítottam, ez lesz az utolsó, megyek nyugatra. Biztos kikértem volna magamnak, ha valaki akkor azt mondja, amelyik kutya ugat, nem harap. Pedig nem haraptam. Némi ijedtséget ennek ellenére okoztam. Csak rá kellett nézni anyámra. Tele volt a város hírekkel. Mentek Vargáék, Simonék, Horváthék, úgy tűnt, ment mindenki. Értünk is jött volna szerda este egy Ausztriába tartó gyógyszer szállító autó, de apám megmakacsolta magát: maradunk. Maradtunk. Érdekes, valahogy minden szerdára esett. Az amerikaiakat is szerdára várta apám. Keresztapámmal lefogadott egy demizson borban, ez volt a családi valuta, hogy jönnék. Keresztapám csak mosolygott kifent bajusza alatt. Az amerikaiak nem jöttek, mi is maradtunk. Ekkor határozhattam el, hogy függetlenítem magam a családi köteléktől, Még utoljára vágok egy halom fát, edzéséppen igen szerettem, majd irány a közeli határ. Arról, hogy érzelmesen elbúcsúzzam, s

úgy vegyem nyakamba a világot, szó sem lehetett. Szem biztos nem maradt volna szárazon, ráadásul kaphattam volna egy jókora pofont. Egyiket sem akartam. Fennhangon fenyegetőztem ugyan, hogy disszidálok, de a konkrét indulást mindenképpen észrevétlenül akartam.

Anyám már kitapasztalta, hogyan lehet kedvébe járni a gyerekeknek, ha el akart érni valamit, ha jutalmazott, vagy egyszerűen csak megsajnálta, mert beteg volt. A mandulaműtetem után a kórházból való távozás öröme, a kedvencemet, töltött paprikát főzött. Aznap délelőtt háztömbkörüli gyorsasági motorverseny volt a városban. Lényeges a napszak, mert nekem, minden elérhető sportok elvakult drukkerének ott kellett lennem, viszont a szüleim délután jöttek volna értem, hogy hazavigyenek. Nem volt mit tenni, zsemben a kórházi elbocsátóval kísértáltam a kapun, s elfoglaltam a helyem az egyik kanyarban. Felhevülve vártam, hogy felbőgjenek a motorok, s mint a szélvész száguldozva előttem Víg Öcsi, Devecseri, Horváth doktorék ezüst oldalkocsis csodája. Az eseményt követően egyenesen hazasétáltam. A legjobbkor érkeztem. Anyámék már indulófélben voltak hozzám a kórházba. Ő amikor meglátott, a meglepetéstől ijedtében majd-

nem eldobta a gombócokat a paradicsom-szósszal együtt.

Nyugatra szökésem meghiúsítása érdekében sem hiányzott a gasztronómiai találékonyság. Töltött paprika, pörkölt házi tarhonyával, smarni - sosem mondtunk császármorzsát - szilvareszttel. Nem emlékszem, melyik került éppen sorra, a lényeg az, maradtam. És később is mindig. Nem voltam elég bátor, vagy eléggé meggondolatlan. Hazafiasság számlájára semmiképpen nem írnám, vagy ha igen, roppant rejtélyes valami. Úgy látszik, csak egyszerűen jó volt otthon. Később bármikor nekivághatott volna a hátnak az ember. Nem vágott neki, bár a haza nem mindig kényeztetett, olykor kifejezetten komisz volt. Mára kikéstem a kalandozásból, és még százöt éves sem vagyok. Vagy túl öreg vagy túl fiatal. Sosem annyi, amennyi kell.

- Hiszel a fiatalító forrásokban?
- A szépítőkből sem hiszek.
- Van egy öreg barátom...
- Na és?
- Mindig bolondítja a fiatal lányokat, már nem kell sokat várni, útból vannak Svájcban a fiatalító tabletták.
- Útból vannak?
- Mondom, bolondítja őket.
- Amennyire ismerem a nőt, nem nagyon csodálkoznék, ha elhinnék.
- Tudod, mit beszélsz?
- Találd ki.

Presszó sarkából figyeltem, ahogy egy távolabbi asztalnál ügynökfelvétel, területi igazgató kiválasztás, "te vagy, pajtás, a mi emberünk" játék zajlott. A rettenthetetlen tekintélyű főnöknek, sorsok megfordítójának tizenhét körüli, manöken vonalú titkárnő, legfeljebb tizennyolcas, Madonna külsejű tolmácsnő segédkezett. Az asztalon hemzsegetek a narancsitalok, a mobiltelefonok, a személyi dossziék. Lakáj módra hajlongtak az egymás után érkező jelöltek. Jöttek a fodrásztól, a manikűröstől, a menedzserszabóságtól, a három hónapos kaliforniai nyelvtanfolyamról. Később többször volt szerencsém cégvezetőhöz, akit pincértanulónak is nézhettem volna, ha nem árulkodik a fényes egyenöltözék, a világidőt mutató aranyóra, a Parker-toll. Menetrendszerűen bemutatták a frissen ki-nevezett eurázsiai csúcsfőnököt, aki már az óvodában rendkívüli képességeket árult el. Bokán rúgta két évvel idősebb, azaz már jócskán öreg, használhatatlan játszópajtását. Most húszéves, de rendszeresen jár fiatalító kúrára. A hátraszaltót helyből megcsinálja. Így sem lehet biztonságban. A bölcsődék homokozóiban keresik a nála is fiatalabb jelöltet, s ha megtalálják, jaj a húszévesnek.

Valahol Ausztráliában egy vendéglős százöt éves férfit vett alkalmazásba. Ő fogadja, vezeti asztalhoz az érkező vendégeket. Az

öregotthonban szószátyárnak és vénnek tartja nyolcvan körüli hölgy társait. Nem is választ közülük feleséget. Ausztrália messze van, a százöt esztendő is, amikor elszegődhetnek "helyrevezetőnek."

- *Ne gyere megint a koroddal.*
- *Miért ne jöjjek? Én érzem vagy te? Minden nap ajándék.*
- *Ismerem az ilyeneket. Félénken pislognak a temető felé, miközben abban reménykednek, ők lesznek az első örökéletűek. Hoszszú életű leszel, és kész.*
- *Biztos vagy benne, hogy jót akarsz?*
- *Csalánba nem üt a mennykő. Hallottam egy öregasszonyról, akiért háromszor öltötte magára a család a gyászruhát. Harmadszorra felült a ravatalon.*
- *Én meg külföldi lapban láttam egy fotót. A pasi ott ült a saját sírján. Eltemették, magához tért, s valahogy meghallották a kiáltását.*
- *Brrr. Akkor már inkább az élet. Világokat akarok látni.*
- *Világ nem is elég?*
- *Nekem nem. Körtét a fűzfáról. Ide vele.*

Az ősszel egyszerre jöttem haza Firenzéből, Velencéből és Tokióból. Ez úgy volt lehetséges, hogy nem mentem sehova, maradtam itthon. Noha mi sem könnyebb, mint térképen vonalakat húzva összekötni a három várost, lejárni utazási irodákat, érdeklődni közlekedés, szállás, tarifák iránt. Már nehezebb összeboronálni a pénzt, s fájó szívvel, ugyanakkor mégis teli izgalommal elhatározni a kiadást. Személyes szabvány szerint szóba sem kerülhetett Firenze, Velence és Tokió egyszerre. Vagy, vagy, vagy. A sorrendre nem is emlékszem. Arra viszont igen, hogy kisebb-nagyobb lépéseket tettem minden irányban. Firenze úgy bukkant elő, hogy Lorenzo Mediciről, a Nagyszerűről olvastam egy nagyszerű francia könyvet. Fölkavart, elbűvölt, lenyűgözött. Látni akartam a várost, ahol az utca tanítja szépre az embereket, ahol hajdan polgárokat nyakaztak le számoatlanul, ugyanakkor villát ajándékoztak gazdag fejedelmek az építőművésznek..

Felszerelkeztem tekintélyes mennyiségű turisztikai irodalommal. Olasz nyelvű lapokkal élesztgettem szunnyadó nyelvi ismeretemet, aztán irány a vasút. A pénztáros kikereste a legjobb vonatot, a legnagyobb kedvezményt, s mikor már a retúr jegyet nyomtatta, közölte, vigyázzak, mert a visszaút nem biztos. Az olasz vasút fenntartja magá-

nak a jogot a helyek birtoklására, elosztására. Két szót mondtam. Storno. Köszönöm. Velence, a Serenissima egyszerűbb eset volt. Baráttal futottam össze az utcán. Egész hetet töltött Velencében, ahol három ízben magam is jártam. Lépésekre nem került sor, mert mondom, Velencében sajnálom majd, miért tántorodtam el Firenzétől olyan könnyen, amikor már a jegy félig a kezemben volt. Különben is a Piazza Román bőrig áztam volna, ha nem kerül elő a semmiből egy férfi, aki túlادott hirtelen hatvanhárom rózsaszínű köpenyen. A vendéglőben elfogyott volna a maradék pénzem, ha nem jön a főúr, hogy kitessékelyen, mert náluk csak inni nem lehetséges. Romba dőltem volna anyagiilag, ha a Szent Márk téren szerenádot kérek a kávéházi teraszon muzsikáló, fehér szmokingos zenekartól. Az afrikai árus sereg táskával a nyakában magyarul szólított a lépcsőkön. "Nem kicsit van drága", ami a "menni levél hova" unokahúga. A gazdagok szállodája, a Danieli hívogatott, de én aztán nem.

- *Még adós vagy Tokióval.*
- *Erre vagy igazán kíváncsi, nemde?*
- *Tudod, miért?*
- *Szeretném tudni.*
- *Mint elkötelezett nyugatimádónak hogy juthatott eszedbe Kelet, még ha az a Távol-Kelet, Japán is?*
- *Olykor a véletlen sodor utunkba dolgokat. Meglátod, fölveszed. Ennyi.*
- *Aztán?*
- *Semmi aztán. Zsebre teszed vagy elhajtod.*

Tokió álmomban sem kísértett. Japánhoz annyi közöm volt, hogy hajdan vettem egy japán nyelvkönyvet. Tetszetek a hiragana írásjelek. Megismertem egyszer egy világjáró japán kerékpárost. Kyotói szállodatulajdonos fia volt és süketnéma. Fotóval ellátott névjegyét ma is őrzöm valahol. S láss csodát, egyszer beszéltem Tokióval telefonon. Illetve nem Tokióval, hanem egy ott vendégszereplő magyar művésszel. A legutolsó japán morzsa pedig egy tokiói performance társulat estje volt. A szereplők, mintegy a produkció részeként felkérték a közönséget táncolni. Fájt a lábam, mutattam a térdemre a gésásan mosolygó tokiói hölgynek. Nem táncoltunk. Hogy a lényegre térjek, bankban akadt dolgom. Várakozás közben a bankhoz tartozó utazási iroda ajánlatait nézegettem. Tokió. Mi lenne ha? Mondom a kisasszonynak a pult mögött, felcsillan a szeme. A számítógépen kikattint mindent. Küldene egyenesen Tokióba. Szállás a belvárosban huszonhatezerért éjszakánként. S akkor befut a kétség. Menetrend szerint. Mit keresek én Tokióban? Ha megkérdezik a japánok, csak a vállamat vonogatom. Üzlet? Nem. Zongoraművész vagyok? Nem. Csapnivalóan zongorázom. Megveszem a Sonyt mindenestől? A kettő nem megy együtt. Utazni is, meg céget venni. Japán itt véget ért.

- Figyelsz?
- Még a szemüveget is feltettem.
- Érdekes, én ilyenkor levenni szoktam.
- Ahány ház, annyi vakember és vakság.
- Na, azért ennyire nem. Legfeljebb behunyt a szeme, mert úgy jobban érzékelek mindent.
- Behunyt szemmel is kitalálod?
- Ezt azért nagyképűség volna állítani.

Ezerszer ismételhetem, nem tudom visszaadni a hangsúlyait, ahogyan én figyelek, ahogy ő figyel. Ébresztgetek, fenyeget, provokálok, provokál, s ez már majdnem elég, közel kimeríti egy röpke dialógus kerekeit. Illetve kimerítené, ha nem lenne előzménye, következménye mindennek. "Itt most esik az eső." "Mi?" "Nem figyelsz?" Sértődötten, "figyelek." Aztán jön ő, hogy ott meg süt a nap, délelőtt tíz tájban feltámadt a szél, s majd harangoznak is, ahogy arrafelé tartják. Az időjárás a big alibi, hogy ne kelljen mondani semmit, a nagy kerülő, hogy minél később térjünk a közlendőre. Az övére, az enyémmre. Tegnap majdnem belém rohant egy örült, de mivel örült, még neki állt feljebb. Homloka előtt meszelő kézmozdulattal adta értésemre, elment az eszem. Kihajtottam elé. Ha eszem van, nem hajtok ki. Versenyzőkkel ne kezdjünk. A csiga meg a gepárd nem jól tűrik egymást. Gondolom, mekkorát fékezhetett. Az autóban a család előre dőlt, feszült az öv, a homlokon az ér, csikorgott a fék, én meg alig hallottam valamit, mert szólt a rádió rendesen, mint mindig Bécsre állítva. Barbara sanzonjai. Wuppertal, Wuppertal... Soha nem akart Németországban fellépni, aztán mégis elszánta magát, elment Wuppertálba, ahol olyan határtalan szeretetet tapasztalt a

közönség részéről, hogy gyökeresen megfordult. Wuppertal, Wuppertal...

A tanulság, ha hívnak, eridj, vesd hátra az előítéleteket, a tragédiákat, a személyre lebontott jogcímeket haragra, leszámolásra, hogy ne mondjam, bosszúra. Barbara és Wuppertal barátokként jöttek ki valamiből.

- Na, ebből hogy jössz ki?
- Kijöttem, ha nem vetted volna észre.
- Nem vettem észre. A Nagy Elterelést láttam.
- Azért mindig visszatalálok. Hogy rám ismerj.
- Majd hátra kötöm a sarkadat.
- Az meg mi? Részleteznéd?

A szavak elindítják a képzeletet. Ott bigegek hátrakötött sarokkal, néha orra bukom, lehet nevetni, lehet segíteni. Hátrakötött sarokkal különösen nevetséges az ember. Ősidőkben kínzási módszer lehetett a zsákba futással, a békaügetéssel együtt, majd századokon át, feledve a kellemetlenséget társító eredeti jelentést ejnye-ejnyévé szelődült. Erotikus tartalmat is kölcsönözhet szednek, ha akarsz. Mindenbe belebizsereg az erotika. Remélem, s a remény kivirágzik. Ami nem jelenti azt, hogy terem is.

Reménykedni mindig szabad, különben mit ér az egész. Na, jó, de ha már úgyis az enyém, miben reménykedjek tovább. Ha megkérdezném, de nem kérdezem, mert anynyi eszem nekem is van, azt válaszolná, hogy ami a miénk, az lehetne másé is. Tehát... Most mit mondjak? Reménykedjek abban, hogy az ajtón nem kopogtatnak, s mondják, azért a bizonyosért jöttünk, sajnáljuk, de rossz volt a címzés? Vagyis címzés kérdése. Az élő fába való belekötés mintapéldája, ahogy szaladgál a földi halandó az érveivel. Mindig az önigazolás, mindig az én. Hát ki a fene, ha nem... Nem. Vedd már észre, mások is vannak rajtad kívül. Közvetlen közeledben, kívülebb, még távolabb, s egészen láthatatlanul, elérhetetlenül. Azt mondták, gondolkodjam a mások fejével is időnként? Ho-

gyan? Amikor a magaméval sem tudok mindig. Ha tudnék, nem keveredtem volna bonyolult ügyekbe, amelyek nekem, másoknak annyi zúrt okoztak.

Abszolút figyelem vagyok. Mintha a másik elaludt volna, s rám hárulna az ő éberségének a felelőssége. De nem így vagyunk-e időnként, ha elaludt, ha nem a másik? Fejcseréről szó sem lehet. Nem vagyok elragadtatva, mit mondjak, azért megteszi. A saját fejben ugyanaz a jó, ami a rossz: saját.

- Miért, te csak a saját fejeddel tudsz gondolkodni?

Kivörösödve ordított velem, majd elfehéredett, színt váltott, amikor kifejeztem saját fejemhez való ragaszkodásomat. A bosszú akkor határozott el. Fontos legalább utólag tudni, melyik az a pillanat, amikor elindult a lavina. Ott álltunk egymással szemben, akik valamikor értettük egymást, sőt egyet is értettünk számos dologban, most meg egyszerre ezt kapom, ezt kapja. Áldozatok voltunk mind a ketten, én a beosztott szükségképpen a nagyobb áldozat.

- Én csak a saját fejemmel tudok gondolkodni.

Most ki volt az abszurd, a képtelen, ő vagy én? Udvariatlan vagyok, ha átadom neki e tárgyban az elsőbbséget? Legyen ő az abszurd, én pedig a meglepő, a meglepi.

Meglepetés rövidítve, infantilizálva. Hoztam neked meglepit. Mit lehet egy meglepetésen rövidíteni? Infantilizálni? Takarékoság a levegővel, a betűvel, a szóval. Aztán majd a beszéddel. Egyszer csak tátogunk némán, mint a hal. De a halak állítólag közölnek valamit. Csak ők tudnák megmondani. Miért is akar-nánk az állatok beszédét érteni, amikor az emberé sem jut el hozzánk?

- Figyelsz?
- Mit mondtál?
- Látom, nem figyelsz.
- Ha udvarias lennél, ilyesmi meg sem fordulna a fejedben.
- Nekem annyi minden megfordul a fejemben, például ebben a pillanatban is.
- Szinte látom, hogy torlódnak a hullámok.
- S netán hallod is?
- Ilyesmit már sértés volna állítani. Vízre utaló jeleket nem észlelek. Nem kicsit hallok, hanem nagyot. Nem hosszút látok, hanem rövidet.
- Azt a hétszázát.

Szemem láttára kimentettek a tengerből egy fiút. Élethű, de rossz jelenet az ilyen. Elrontja a hangulatot. Persze, ha nem sikerül a mentés, teszem azt, odavész mind a kettő, mentő és fuldokló, még vacakabb a helyzet. Azért még az ilyen esemény is ad lehetőséget. Legyek fuldokló? Senki nem olyan bolond, hogy az ő helyében szeretne lenni. Mindenki csak hős. És ha a hős is fuldokló, aki ugyancsak segítségre szorul? Kiáltást hallunk, és rohanunk a habokba. Talán még van esély. De nem látunk semmit. Ijesztő érzés. Az emberiség hamar beijed. A szavaktól leginkább. Ezt mások nagyon értik kihasználni. Most hagyjuk a másokat. Mi nem használunk ki senkit. Legalábbis úgy hisszük.

Anyám kezembe nyomott egy huszast. Akkor volt, amikor a pénz még ért valamit. Ugorjak el a boltba. Nem, rosszul emlékszem. Az öcsém volt, a drágalátos, akiben az üzleti szellem már akkor is megvolt. Fociztam, egyszer csak jött az öcsém. Anyánk azt mondta, azonnal szaladj a boltba, hozzá ez és ez. Azonnal szaladtam. Eszembe nem jutott volna kérdezősködni, miért pont én, miért pont most. Parancs az parancs. Hamar kiderült, a feladatot eredetileg neki szánták. Ő szépen továbbította, ahogyan kell. Figyelmeztetés a későbbiekre nézve, ne legyek olyan bászli, olyan engedelmes, olyan gya-

nútlan. Ha az ember nyakát nyiszálják, próbáljon meg hangot kiadva tiltakozni, akármi-lyent. Hatalmas erő lakozik a hangban. Nem is tudjuk, de annyi mindent nem tudunk, hogy őrlés. Őrlés, szokta mondani anyánk. Sokan egy őrlés gabonára gondolnak. Mi nem, mi az őrlésre, de ü nélkül. Nekünk nem kell az ü. Megvagyunk ü nélkül.

- Ha nem volna megbeszélni valónk, hidd el, nem fordulok hozzád. De mivel...

- De mivel... ne folytasd. Vettem, amit mondani akarsz. Jókor jöttél. Tudod, babonából sem mondom az ellenkezőjét senkinek. Fontos a hír, ami elterjed rólam.

- És a híresztelések, szóval a nem-igazak?

- Azokkal nem foglalkozom.

- Ha olyan egyszerű volna a menekülés.

- Egy rossz hír, egy jó hír ugyanarról, ugyanabban a minutumban, és egyazon tárgyban.

- Nem kell válogatni. Elosztod kettővel, megkapod a középarányost, azt tovább osztod, végül eljutsz a lehangoló semmihez. Nem ezt akartad?

Tegnap még köszönt valaki, ma már nem. Türelem és várakozás két-három napig, aztán jegyzékváltás nélkül ismeretlenekké válunk. Sokan hordoznak ma fekete listát azokról, akiket már leírtak vagy leírnak. Ehhez, érdekes, van idejük, meg energiájuk. Ok? Ugyan már. Ilyesmivel nem érünk rá foglalkozni. Időnként megrostáljuk az emberiséget. Ha mind kihull, az sem számít. Van anyag bőven - nevetett a temetkezési vállalkozó. Én meg megborzongtam. Aztán meghalt ő is. Saját halott bárki lehet, a saját maga halottja nem mindenki. Nekem emlék, egy dísztvírat, amit tőle kaptam. Gratulált a kitüntetésemhez. Nem maradtam adós, megköszöntem. Időnként másoktól tudja meg az ember az elismerés értékét. Méghogy tizenkettő egy tucat... Önmagamát nem alacsonyítom le, de ha mások teszik, nem tűröm el. Cyrano. Nézzétek Cyranót - mutatott rám a nagymama a balatoni strandon az unokáknak. A kardom után nyúltam. Nem volt sehol. Az unokák somolyogtak, mint az újkrumpli. Tapsikolni kezdtek. Ha megtapsoltak, hát megtapsoltak. Ha kezet csókoltak, - portugál táncosnő nekem Olaszországban - kezet csókoltak. Ezt a kézcsókot, az egyetlent lehetetlen elfelejteni. De miért is kellene?

És akkor hívtak.

- Te, itt volt tegnap két pasas, irántad érdeklődtek.

- Miért?

- Ne légy ideges, semmi rossz. Arra voltak kíváncsiak, mit csinálsz, milyen ember vagy.

- Megmondtuk a rendeset?

- Milyen rendeset?

- Hát hogy rendes vagy, kollektívánk büszkesége. Kilógsz ugyan a sorból, de ebből mi inkább hasznot húzunk.

- És mit akartak?

- Rejtélyesek voltak. Csak annyit közöltek, hogy az ember akaratán kívül is belekeveredhet valamibe.

Egyre érdekesebb volt. Két idegen pasas. Rólam kérdezgettek. Arra utaltak, belekeveredhettem valamibe. Belekeverték? De ki volt a két pasas? Mit számít! S akkor rájössz, nagyon is számít. Tiszta sor lett volna, ha ajándékcsomagot hoztak a részemre, s előzetes informálódással akarták megelőzni, hogy a váratlan meglepetéstől megüssön a guta. Nem szóltak, hagyták, másnap jusson hozzám a hír. Két pasas. Érdeklődtek. Nem hagytak semmit. Illetve dehogynem. Majd újra eljönnek.

Aznap megszegtem az elrendelt szesztilalmat. Lenyomtam két felest. Kicsit cikákoltam, ökrendeztem, ütögette a hátamat a pincér, s hozta volna a harmadik felest. Ekkor azt mondtam, három a magyar igazság, igen, harmadik feles nem. Csak a testemen keresztül. Rosszul türtem az alkoholt, de akkor megemelt, elemelt egy kellemetlen történetről. Két ismeretlen. Visszajönnek. Nem hoztak, nem vittek semmit. De majd jönnek. Ideges lett az ember gyereke. Rögtön piláfot is rendeltem a pincértől. Mellesleg mindig piláfot eszem, a pincér szerint a rabok kajáját. Ha a tükörbe nézek, olykor az a benyomásom, tisztességesen ferdül a szemem, feketedik a hajam, enyhén sárgul a bőröm. Aztán nagyot ugrom a levegőben, mintha ismeretlen eredetű támadást akarnék kivédeni.

Japánulok, kínázok, mongolodom, koreázok, tajwankodom.

A figyelés most tökéletes igazán. A színházi látcső ott lapul felülről a második, alulról a harmadik fiókban. A gomb letört, amivel nyitni lehetne, így kihúzod az alatta vagy a fölötte lévő, aztán kierőlteted két kézzel. A látcső - kukker - fehér csont, körbe aranyozással. Láta Ennio Morricone-t Pesten, a Se-villai borbélyt a bécsi operában, Domingot, Joe Cockert, Mustakit, Ray Charles-t Spanyolországban, Gounod operáját Németországban. Rosszabb időkben azt, amikor áru érkezett a közértbe, és fürgének kellett lenni. Sűrűn nem szabad használni a látcsövet, rossz hírbe hozza a szemet, felnagyítja azt is, amit nem kellene. Az ember bízson a szemében. Akkor is, ha nem. Micsoda paradoxon, te jószágos ég.

Van ennél szebb is. Miért örül az ember, ha a másik nem jön el a randevúra? Megérzi, hogy a másik is örül? Na és, ha ő boldog, naphosszat készül a találkozásra? Ettől még igaz, hogy megbeszéljük, megegyezünk, s szinte drukkolunk, hogy ne jöjjön. Ha a negyed óra türelmi idő - soha több - eltelik, fel lehet szívódni a helyszínről.

- Hova szoktál bújni, ha nem akarsz valakivel találkozni?

- Micsoda kérdés ez már megint?

- Micsoda, de kérdés. Szóval hova?

- Ha van oszlop, a mögé, ha szűk sikátor, befordulok, s a Horváth hentessel szemközt a cukrászdában bedobok egy krémest. Aztán becsomagoltatok egy gesztenyepürét. Mégsem állíthatok be a beteg barátomhoz üres kézzel. Mire mindez lezajlik, tiszta a terep.

- S ha nincs oszlop, sikátor?

- Akkor van bokor. Ha nincs bokor, szétterítem a zsebkendőt és orrot fújok. Ha semmi, akkor meg semmi.

- Mi az, hogy semmi?

- Olyan is volt, hogy odaszóltam az illetőnek, nem én vagyok.

- Erre ő?

- Ugyanígy vissza. "Nem én vagyok." Mentünk tovább, ő erre, én arra.

Az egyszeri író, aki haragudott az egyszeri íróra, úgy nyilvánította ki a haragját, hogy odakiáltott. "Vedd tudomásul, nem olvaslak." "Én se téged, nyomorult." Tényleg, miért haragszanak egymásra az emberek, általában ok nélkül? Azért, mert emberek? Másra nem tudok gondolni. A farkas nem azért eszi meg a bárányt, mert haragszik rá, hanem mert éhes. Farkaséhes. Az ember nem eszi meg embertársát, ám amit művel vele, sokszor túltesz a kannibalizmuson. Még el is pusztítja, de nem eszi meg. Finom ízlésű. Angolórára jár, zongorázni tanult, rajong a gyerekeiért, a bernáthegyiért, akit előszere-tettel Júliának nevez, lefotózza a világ szépségeit, mert vannak neki, tagadhatatlan. Nem kell itt fújolni.

- Egyszer meg azért hivattak, mert állítólag mondtam valakiről valamit.

- S mondtál?

- Hogyne mondtam volna.

- Elismerted?

- Az adott helyzetben, tudod...

- Na ez már rosszul kezdődik. Vállaltad vagy nem vállaltad?

- Tökéletes a szó. Vállaltam. Ha rossz, akkor vállalom. Ha jó, például jutalom, akkor elviselem szerényen, s persze megköszönöm. Engem még így tanítottak.

- Még mindig nem árultad el, mire mentek veled?

- Elkentük az egészet, közösen. Nekik sem volt kellemes, elhíhated. Van elég baj az életben, amúgyis.

Denevue, megejtő a hasonlóság, azt kérdi, emlékszem-e, amikor kollégánk irhabundában megérkezett valahonnan. A kabátot a fogasra akasztotta, de az onnan leesett, és a zsebéből kihullott a rendőrigazolványa. Nem emlékszem. Arra igen, mindig a határsértőkkel volt baja. Nem értette, miért nem vetnek be helikoptert a szökevények ellen. Biztos bevetettek, csak ő nem tudott róla. Szorongva várom a postát, ki lehetett, aki megfigyelt engem. Nem lesz harag, bosszú. Sorstársam nem ilyen megengedő. Lehet, hogy bemos egyet a besúgónak. Szerinte kilószám lehet anyag rólam. Mindig ezzel jön, ha felfedez valamit, ami általában nincs. Ami nincs, azt művészet csak igazán felfedezni. Szeretünk kutakodni, nyomozni. Hogy jobban teljen az idő? Frászt. Az időt csak ne sűrgesd, elég, ha az nógat téged. Az öntudatos persze ellenáll. Valahogy nem szenvedhetem az öntudatosakat. Süt róluk, hogy többnyire hólyagok. Úszkálnak a víz felszínén. Ez a víz a fejükben is csoboghat. Akkor a fejük kilátszik, képesek levegőt venni. Másra úgy sincs szükségük. Mindig levegőre vágynak. Kiskorukban az anyjuk elzárta őket, óvta még a szélről is. A gyerekek kint rohangáltak az utcán, ők nem. "Nem engedem őket közéjük. Nem kell, hogy egy is stravancer legyen."

- Nem értem.
- Mit nem értesz?
- Mi az, hogy stravancer?
- Hát zsebmetsző, ilyesmi. Nem dicséret az biztos.
- Miért lettél volna stravancer?
- Akasztófán is végezhettem volna...
- Mi?
- Ahogy mondom. Unokaöcsémnek bedobtam egyszer a fejét kővel. Akasztófavirágnak nevezett az anyja.
- S erre te?
- Semmi. Mélyen hallgattam arról, hogy ő meg fa játékmacskával szemközt vágott. Pedig fájt, elhiheted. Igaz, az ő feje vérzett.

Szép kis sütemények vagyunk úgy valamennyien. Az egyetlen szidás, ami kimondottan jólesett. Szép kis sütemény vagyok. Elképzeltem a kapros túrós rétest, az volt a csemegék csemegéje minálunk. Szép is, jó is, nyolcat bármikor megettem belőle. Hosszú szekérrel se lett volna elég. A hosszú szekeret gyakran emlegettük. Anélkül, hogy tudtuk volna, mi az. Nekünk biztos nem volt. De állandóan hallottuk. Ha valami eltűnt, s nem akart előkerülni, a kérdésre, merre található, komisz választ adtunk. Most vitte két szűnyog vasdorongon. Ezen mindig lehetett mosolyogni.

- *Én még mindig a vonal végén vagyok*
- *Mivel én meg a másik végén.*
- *Soha nem lankadó figyelemmel.*
- *Soha nem lankadó figyelemmel.*
- *Ezt díjazom.*
- *Én nem különben.*
- *Csak bele ne rokkanjon az ember.*
- *Nem ilyesmibe szoktak belerokkanni.*

A telefonban nincs tavasz. A telefonban semmi sincs. Ha ég a drót, akkor sem. Tavasszal megbolondulnak az emberek. Megzöldülnek. Útra kelnek, mennek, mindegy merre. Rügyezik a butaság, zöldell a könnyelműség. Tavasz van, menjünk. Nem megyek sehova, maradok. Ha már mindenki rohan. Mit akar a sok lótó-futó? A vesztét érzi, vagy még éppen nem érzi? Levágták az ablakon belógó faágat. Nemzeti ünnepen kitűzték a zászlót, amiért húsz kilométert kellett autózni. Lehet, hogy tizenennyolcat. A zászlókészítő két házat felépített, készül a harmadikra, mert kell a pénz. Ezt az átlag nem értheti. Pedig világos. Ha nincs pénzem, nem építek, ha van, egy házat, többet, bármennyit. Nem olyan gazdag, csupán kicsordul az energia. A cukrászat miniatűr eprestortát sütött. Egy nap eladott nyolcszáz darabot. Nyolcszáz torta. Az annyi mint... Mennyivel egyszerűbb a más pénzét számolgatni.

- A macska is figyel?
- Bocsánat, az nem macska, hanem cica.
- A fene vigye el, mi a különbség?
- Nagyon nagy, de te ezt nem értheted.
- No, csak lassan.
- Tudod ki vagy te?
- Ki ne mondd! A minősítéssel csak vigyázz.
- Az a naiv lélek vagy, aki azt hiszi, hogy a cica azért nyávog, mert ez tetszik az embernek.
- Mi másért?
- Vedd tudomásul, akkor nyávog, ha baja van.
- Például, ha rálépek a farkára?
- Szégyelld magad. Csak ilyen durva képekben tudsz fogalmazni?

Azért is tehetem, hogy itthon maradok, hiszen állandóan úton vagyok. A gondolatok mindig máshol járnak. Márpedig, ha így van, felszedelőzködnek, útra kelnek, s ha megérkeznek, ha nem, kifáradnak. Lovakat cserélnek, mint a hajdani postakocsis világban. Közben megpihennek, majd aló mars, elindulnak hazafelé. Ha ugyan elindulnak. Ha ugyan hazafelé. Sokszor elkalandoznak egészen ismeretlen tájakra, s arra eszmélnek, mi keresnivalójuk van ott. Mint nekem azon az őszen Tokióban. Mit mondok a japánoknak, ha megkérdezik? Azt mégsem vághatom a szemükbe, hogy mi közük hozzá. Lehet, megmondanák, s akkor újra csak szorítóba kerülnék. Bizonyos értelemben igazuk is lenne. Miért utazik egy európai húszezer kilométert? Fel akar tűnni? Sértő. El akar bújni? Aligha. Japánok közt egy európai? Képtelen ötlet. Európában is kiválasztják az embert. Az öltözete, a mozdulatai alapján. Bécsben azt mondják, a magyarok arról ismeretlenek, hogy zsebre tett kézzel járnak. Az osztrák meg veri a feleségét. Ha ugyan veri. Mert ha veri, talán még rugdalja is. Megértem, hogy sértő. Magam is zokon venném. Mindenki söpörjön a saját portája előtt. S mi van, ha már ott kitakarított? Akkor következik a más portája?

- S ha a macska, akarom mondani a cica nem nyávog, minden rendben?

- Minden rendben.

- Akkor boldog?

- Ezt meg hogy érted?

- Ahogy mondom. Szóval boldog?

- Ha beszélni tudna, amihez egyébként közel áll, biztosan elmondaná.

- Boldogabb, mint én vagyok?

- Hogyan?

- Úgy értem, boldogabb, mint általában az ember?

- Általában? De az előbb magadat említetted?

- Csak ösztönösen.

- Ha most lenne egy poligráf...

- Hogy jön ide a hazugságvizsgáló?

- Nem ártana néha. Az őszinteséget szeretem legjobban.

- Feltételezed, hogy én meg a hazugságot?

- Nem feltételezek én semmit, azt is óvatosan.

Reggel macska képében ébredtem, de valahogy külön volt a fejem meg a testem. Semmi kétség, kivégeztek. Milyen vádak alapján került erre sor, fogalmam sincs. Mi-nek egy macskától megóvni a társadalmat, elképzelni nem tudom. Mindegy. Ezrek to-longtak a kivégzésemre. Tengernyi nép, hen-cegnek a tengerrel nem bíró országok. Patto-gatott kukoricát ettek, amit egyesek popcornnak becéztek, kóla lájtot ittak. A saj-tó dörzsölte a tenyerét. Mindannyiszor, ha valakibe belerúghatott. Ez nem Amerika, de itt is kérkedett egy tollnok a százhatvanötö-dik kivégzéssel. Mindegyikért bért kapott. Lapzárta előtt nyírnak ki, a napnál világó-sabb. A rádió még aznap bemondja, a televí-zió napján megmutatja. Tizenkét éven aluli-aknak szülői felügyelettel. Megkérdeznek nyolc szakértőt, akiknek fogalmuk sincs, hi-szen nem lőtték agyon őket egyszer sem.

Megnyugtatom a szörnyülködőket, a ki-végzésben is van valami jó. Kifaggatták a kö-zönséget, milyen halálnemmel sújtson a tör-vény. A guillotin kapta a legtöbb szavazatot. A kiskésit neki, ez volt a kedvencük. Meg-jegyzem nekem is. Macskának guillotin? Nem akármilyen. A kérdőíven utolsóként magam is Guillotin doktor zseniális találmányára voksoltam. Ez volt egyben a kívánságom. Amilyen jó emberek, teljesítették. A hóhér

már ott állt a gép mellett, plusz kosár fűrészporral a fejemnek, rajta felirat: "A hóhérrel beszélgetni tilos." Ki nem állhatom az ilyen tilalmakat. Ha egy ajtón azt látom, hogy "Kopogtatni tilos", biztos bekopogok. Ha köpni, dohányozni tilos, akkor köpök és rágyújtok. Amszterdamban láttam egy feliratot: "Homo sapiens non urinat in ventum." Nem mondom meg, mit tettem csakazértis. Utálom a terrort, az erőszakot. Illedelmesen bemutatkoztam a hóhérnak. Ő az álarcot félrehúзва odasúgta: "Én kedvelem magát, de ha rajtakapnak, hogy diskurálunk, engem felakasztanak." Na, azt nem akartam. Ha őt felkötik, ki lesz, aki engem lenyakaz?

Újabb közvélemény-kutatás, állásinterjúk sorozata, kérvény, szóval a szokásos bürokrácia. Aztán kérdés, van-e minősített hóhér, és annak akkreditációja. VIP-hóhért a VIP-macskának. Megkérdeztem, mennyi a fizetése. Elárulta. Fejenként kétezer forint. Ezen végképp felháborodtam. Az én fejemért kétezer? Fej, fej, nem tesznek különbséget. Kérdés továbbá, részesül-e veszélyességi pótlékban. Megbotlik, s véletlenül az ő fejét nyisszantja le a szerkezet. Megilleti-e kedvezmény, ha netán rá is sor kerül? Semmi. Lám, a hóhérnak sem fenéki tejföl. Többet nem sikerült kihúznom belőle, pedig még érdekelt volna, van-e diplomás, esetleg moz-

donyvezető a családban, mivel tölti a szabadidejét. A szája elé tett ujjal csendre intett, majd a Miatyánkat kezdte mormolni - franciául. "Notre père, qui est au cieux..." És így tovább. A tömeg meg egyre erősebben zajongott. Vért akartak látni a szerencsétlenek. Az én véremet. Mindig a vér.

- Most meg azért hivattunk, mert súlyos dolgot mondtál a főnökre. Így volt?

- Elismerem. Igen súlyosat. Azt kívántam, bárcsak az elefánt lépne a lábára.

- Ez elég súlyos. Ok nélkül mondtad?

- Nem ok nélkül. Semmit sem teszek ok nélkül.

- Szóval? Miért úgy kell kihúzni belőled mindent?

- Szóval, a főnök megtagadta tőlem a nyelvpótlékot, s ekkor elhatároztam, nem tolmácsolok többé.

- Mit csináltál ezután?

- Amikor jött a külföldi vendég, szándékosan szabadságot vettem ki.

- Mi a véleményed, mit érdemelsz ezért?

- Ha őszinte akarok lenni, semmit.

- Egyetértünk. Kimaradsz a mostani fizetésemelésből.

Jöjjön a macskalét. Az egerekkel majd megbarátkozom valahogy. Vagy ők velem. A macskának nem kell tolmácsolnia. Az ő nyelvét nem érti senki. Ő sem másokét. Jól elvan, mint a befőtt. De a macskalét se jöjjön, mert onnan meg majd visszakíváncozom ebbe a semmibe. Ma azt mondta valaki az üzletben a tavaszi vagdalthúsok és a dijoni mustárok között, mélyen a szemembe nézve, hogy a rosszat is vissza lehet sírni. Ő már tudja. Özvegy, aki bejárta az utat a vígből a szomorúba, a zajból a bénító egyedüllétbe. Nem tudtam, mit mondjak. Özvegyet sajnálni illik, s ezt ajánlatos kimutatni. Már elküldtem néhány özvegyet színházba, külföldre, klubba, strandra, misére, butikba. Hihetetlen, de néha szót fogadnak. Egyet Amerikába, Washingtonba irányítottam jó magyar családhoz nevelőnek. Éreztem, fontos a biztatás. Magunktól nem tudunk mindenre rájönni. Vannak, akikkel közölni kell, hogy a sajtót evés előtt bontsák ki a papírból, mert véletlenül megeszik azt is. Nem politizálok, eszem ágában sincs. Bíztsd embertársaidat, vegyenek levegőt, napjában legalább egyszer táplálkozzanak. "Benzint ne egyetek, fémet ne igyatok." "Fagylalt, jégkrém, petrol, vitriol" - hirdette áruját a tengerparti büfés termetes láda alatt görnyedve, a strand homokját ta-

posva. Majd célhoz érve szalutált. "Igenis, szenyóra Rodriguez."

Gyakran foglalkoztat a feladvány, mi az ember. A gyerek kicsinyített felnőtt. A felnőtt nagyított gyermek? Sokszor úgy látszik. Át kell segíteni sokakat a szemközti járdára, a túlsó partra. Az író, Budapest szakértője, raktárnoka, leltárosa, strandok, villamosok, mosodák, meg amit akartok, egyszer az Andrásy úton megállított. Tessék mondani, melyik metró megy az Opera irányába? Cso-dáról szó sincs. A metrók valahogy kimaradtak az írói leltárból. Merőben más az a világ, amit az íróasztal mellett elképzelünk, mint az, ami a falon túl érzékelhető. Való világ mind a kettő. Jobban mondva, a képzeletiben benne van a valódi, a falon túli, a falon túliban meg eszenciáját tekintve, de átformálva, újrarendezve, megemelve, finom és durva szűrőkön áteresztve a képzeleti. Miért kellene tudnia Budapest avatott ismerőjének, merre megy a metró? Egy metró bármikor függetlenítheti magát a sántól, az alagút-tól, egyszer csak megérkezik Lajosmizsére, Ceglédre, ahol már éppen elkelt a földalatti. Az író nem zárhatja ki az ilyesmit, bármit gondoljanak is róla. Neki a képzeletbeli metró, irány minden konkrétumnál kedvesebb. A tárgyak arra jók, hogy elvonatkoztasson. S az absztrakció is elvonatkoztatásra jó. Ami-

kor már olyan messzire, ért, hogy nem lát semmit, talán ekkor érzi magát a legjobban. Szabadság, susogják fülébe a falevelek, kattogják a villamos kerekei, szabadság, hogy mindenkihez, mindenhez tartozva lényegileg nem tartozom sehova és senkihez.

- Még soha nem voltam részeg.
- S ezt most higgyem el?
- Nem azért mondom.
- Hogy jön ez egyáltalán ide?
- Tegnap valaki felbosszantott. Nem szeretem, ha a részegeket dicsérik.
- Ha van miért?
- Látom, már te is kezdted.
- Ugye, nem akarod, hogy felsoroljam a világhírű alkoholistákat.
- Nem akarom. A színigazgató egyszer a társulatban elburjánzó italozásról szólva a következőt mondta: "Megyek, hogy előadás után gratuláljak a főszereplőnek, látom, dülögél. Kérem szépen, nekünk nemzeti hős részegjeink vannak."

Nem tudom, hogyan jöttem le a hegyről, de lejöttem, Arra emlékszem, a gazda igen kedvesen kínálhatta a borát. Igyak csak, azt kapták a múltkor a svéd turisták. Nagyon ízlett nekik. Mindenáron el akarták gurítani az egyik hordót. Persze kifizették volna. Nem volt eladó. Literszám akár két hordóval is, de a pince marad. Könnyű volt a bor, nyelette magát. A harmadik pohár után már mindenkinek szerettem. A gazdának ez tetszett. Csak az volt kissé gyanús, hogy nem engedett fizetni. Bizalmasan megszűgta, kívánja a szomszédasszonyt. A felesége meg azt mondta, apu, én nem bánom. Szűz Máriám, milyen asszony lehet az ilyen? A gazda csak beszélt. Kissé nehezen forgott a nyelve, de forgott. Részletesen leírta a szomszédasszonyt. De olyan részletesen, hogy azt visszaadni nem tűri a keresztény erkölcs. Érdekes embereket terem a dombvidék. Vadakat, karcosakat, mint amilyen a bor arrafelé. De nem csak bivalyok tudnak lenni, ha jól beisznak. Fokozódik bennük a gyengédség. Ők is szeretnek mindenkit. Kiváltképpen a szomszédasszonyt.

Elképzelem, milyenek lehettek a svéd turisták pár üveg lütyi után. Milyen az, amikor ők szeretnek mindenkit, hogy felbuzog a vérük? Maud Lexell farmon élt fenn északon, évekig leveleztem vele. Képeslaplemez kü-

dött, rajta a stockholmi királyi palota. Zenélő képeslap. Igazi meglepetés volt, mint ötvenhatban a szeretetcsomag. Leveskocka ötvenhatban? Hallani sem hallottunk ilyesmiről. Björnekulla. Körtelekvár papírdobozban. Kétszersült, egy sál, egy pár kesztyű, s egy hosszú ballonkabát kockás béléssel. Sherlock Holmes becsomagolva, nekünk. Csak a kalap hiányzott meg a pipa. Akkoriban olvastam Walter Smirno naplóját. A detektív volt a tettes. Nem bíztam a detektívekben. Maud Lexellnek elhittem, hogy farmon él Svédországban. Szóba sem jöhetett, hogy fölutazzam hozzá. Még kevésbé, hogy ő jöjjön hozzám. Nem volt hova. Szoba konyhában élünk egymás hegyén-hátán. Szobakonyhában, egymás hegyén-hátán irigylésre méltóan lehet álmodozni. A falon csillog a salétrom, s Vernével utazom öt hétig léghajón, vagy a Föld közepe felé, a Holdra. Mulatságos képet őrzök abból az időből. Vidám társaság keresztapáméknál. A fotón a vidámság mellett a bor a lényeg, a fő motívum. Az egyik üveget, a másik poharat, a harmadik demizsont, a negyedik hébert tart a magasba, én a szárazpipás - apám szerint - Verne Gyula könyvével. Kilógtam a sorból, mint később folyamatosan életemben. Nem külön voltam, hanem külön. Szerettem volna olykor beállni a sorba, de nem tudtam. Nem

volt bátorságom feladni a kiküzdött ént,
amelyet ódzkodások, aggodalmak, vonako-
dások kalapáltak olyanra, amilyen.

- Megfogadtam, többet nem kérdezek tőled.

- Hát ez meg micsoda megint?

- Mert aki kérdez, az tartja a gyeplőt a kezében, az uralkodik a másikon.

- Hát akkor tudod, mit?

- Hm...

- Ne uralkodj. Különben is, vigyázok, hogy föl ne csapj császárnak. Demokratának nem jól áll az arisztokrata gög.

- Ezt jó lenne tudnia sok demokratának.

- Én is azt hiszem.

- Mit nem akarsz kérdezni?

- Ha elárulom, ugyanott vagyok, mintha nem köntörfalaznék.

- Máris vérzik az ujjam.

- Az ujjad?

- Az éleselméjűség megvágott.

Amikor divatba jött a családfa kutatás, s legfőképpen a nemesi eredet, a kékvérűség nyomainak hajszolása, egy darabig nyugton maradtam. Egy darabig. Aztán magam is felkerekedtem. Gondoltam, nem jöhet rosszul, ha kiderül, hogy tényleg az vagyok, aki vagyok. Se több, se kevesebb. Nem akartam én nemes lenni, hercegi, grófi ivadék. Az akartam lenni, aki vagyok, az viszont teljes hosszban és szélességben. Fontos, hogy az ember tisztában legyen önmagával. Fontosabb, mint másokkal zöld ágra vergődni. Levetközni, lemeztelenedni, s megkeresni az egyetlen pontot, ami minden lényben szép, amit a kénköves eső sem tud másra színezní. Ha már annyira rossz a helyzet, hogy padlót fogsz ott a legmélyebb ponton, ez előre visz. Utat mutat fölfelé, ahol a jobb élet lehet. Nem csak másoknak, nekem, neked is. A kutakodással az a baj, hogy fárasztó. Az adatok nem jönnek maguktól elő a múltból. Kapsz fél méter vastag paksamétát, ahogy a levéltáros mondta, aztán az egészet átnyálazod. Sitzfleisch und Ausdauer.

- Nehéz bőröndöt cipeltem kilométereken keresztül ugyanabban a kézben.

- Mire jó az ilyesmi? Azon kívül, hogy alaposan elfáradsz.

- Növeli az akaraterőt.

- Tudod, mi az, amit te csinálsz? Az elkényeztetett városi nyavalygása.

- Miért?

- Kérdezd meg a parasztot, végez-e mentális tréninget, hogy erősebb legyen az akarat. Lehet, vasvillát fogna rád. S igaza lenne. Nem szeretné, hogy gúnyolódj vele. Nincsen akaratod? Vegyél a boltban. Most leszállított áron kapható.

- Ironizálni én is tudok.

- Talán azt szeretnéd, vegyem át tőled a bőröndöt, és cipeljem, hogy a te akaratod edződjön?

Csak olvassak, mondta anyám, én leszek Pap Kálmán győri püspök. Nem akartam püspök lenni, s mivel a veszély nem is állt fenn, nem hagytam abba daczból az olvasást. Tizennégy évesen magam elé vettem a térképet, megkerestem Indiát, mértem a távolságot. Biciklitúrát terveztem. Képzeletben még Indiába is eljuthatok két keréken. Jó lett volna, ha akkor számon kérik tőlem a terveket, az ígéreteket. Most gazdagabb lehetnék sok mindennel, például Indiával. Nem beszélve arról, ami ilyesmiből következhet. Mielőtt bárki haszonelvűséggel vádol, kijelentem, a legnagyobb hozadéka az lehetett volna a kontrollnak, hogy rendet tanulok egy életre, rendet, következetességet. Persze könnyű arra hivatkozni, nem volt rávaló, pénz, elakadtam volna az első hivatalban, otthon úgyse engedtek volna. Annál szebb, ha mindent vállalva, az akadályokat legyőzve keresem meg az Indiába vezető ösvényt.

Anyámnak az is szavajárása volt, hogy "már megint a hülyeség. Örökké a hülyeség." Nem Indiára értette természetesen, bár az ő szemében annak is tűnhetett volna. Ő, aki... Nehéz folytatnom. De megpróbálom. Anyánk száz éves lenne, s ez bizony a többi közt azt jelenti, hogy jócskán benne vagyunk az időben. Többi között, mert arra is figyelmeztet, ha eddig nem kezdtünk valamit az életünk-

kel, lekéstünk mindenről. A minap kiváltott személyazonossági 2015-ig érvényes. Lesz-e meghosszabbítás? Kivételek persze vannak, de a szabályt sosem azok adják. Azt is jelenti anyánk évszázados kora, hogy a génnek génje, a szerencsék szerencséje és az ő jósága az égiek segítségével megtartotta. A halálról tapintatból nem beszélünk előtte, hiszen lassan már előttem sem szabad. Az ő privilégiuma lenne, ha lenne. Gyarló kenyérpusztítóként az is megfordulhat a fejünkben, meddig bírunk majd kapaszkodni mi az életfán, ahol a kezdet mindig biztos, mint ahogy a vég is a maga elkövetkezésének bizonytalanságával. S ha belevágunk bátran annak a végnek a közepébe, el kell áruljuk, anyánk százéves lenne. Huszonhárom éve nem lehet közöttünk. Nem bíztat bennünket a telhetetlenség tetőpontján, amikor két pofára tömjük az ételt magunkba amúgy is, hogy aztán csak egyetek, nem is fenyít tréfálkozva csínytevéseink láttán: na megállj, te bűdös kánya.

- Baj van az idővel.
- Az idővel mindig baj van, hol ezért, hol azért.
- Megtéveszted az embert. Azt hiszem, anyád él, kiderül, nem él.
- Az idő már csak ilyen, de nekem anyám örökké él.
- Ez el is várható egy rendes gyerektől.
- A rendességnek ehhez semmi köze.
- Akkor mihez?
- A dolgok természetessége, ami még megmaradt. Az emberi kapcsolatok egyik alaptörvénye, sarkalatos pontja.

Az idősíkokkal játszodozni jó. Aszpirin, letargia, gyűlölködés helyett ajánlhatom bárkinék. Anyánk százéves akkor is, ha kint nyugszik az ápolat növényzetével nemzeti parkra emlékeztető temetőben, ahova évente elzarándokolunk, bárhol vagyunk a földtekén. Elsétálunk a gyerekversek költőjének, a kerékpárversenyzőnek, egy főszerkesztőnek, egy valódi igazgatónak a sírja mellett, el a papok sírkertje előtt, ahol kanonokok, prépostok, főapátok, püspökök társaságában nyugszik a kismartoni főiskolai tanár. Egyszer rá is illenék vinni virágot. Nem azért a palack burgenlandi borért, amit jó régen elfogyasztottunk könyvtárszobájában, nem is azért, mert reménnyel ajándékozott meg jóval a vasfüggöny leomlása előtt a magyarság sorsát illetően, akkor, amikor ennek valójában igen kevés jele mutatkozott. A halottakkal önmagunkat is tiszteljük, önmagunkat, akik lettünk, vagyunk, s majd valamikor nem leszünk. Rakunk egy szál virágot, mor-molunk egy jó szót, egy imát. Látod? Itt van már ő is. A múltkor még láttam sétálni a korzón. A halottak egy pillanattal előbb, kétfővel előbb még éltek. Visszafelé viszonyítottunk, s borzadunk el. Majd előre vigasztalódunk. A legvégsővel mérünk. A megmásíthatatlannal. A belenyugvás kívülről és belülről jön. Alapvető felismerésekből, amelyekben

még nem lehetett részünk. Folytatódik a minden, folytatódik a semmi. Választhatunk.

Anyánk százéves. Hihetetlen, hogy elment az idő. Alig vettük észre, de most felésméltunk nyomorult gondjaink közül, megállunk egy pillanatra. Medárdkor kocsiba ülünk, hogy szakadó esőben, kacskaringós utakon, a nagy járműforgalmat kerülve beguruljunk a városba, elköltsünk egy kávé a tizennyolc reménytelenül üres presszó egyikében, hogy megtudakoljuk egymástól, milyen nevezetes dolgok nem történtek az utóbbi időben, kinek, mi és hol fáj, minek örül, mitől fél, s persze anyánkra emlékezünk. Anyánkra, aki sok mindent megért, jóval többet, mint amennyit nem. Fogalmam sincs, mit választana, ha tehetné, és cserélhetné az időt. Hogyan keveredne az élete a valóságos száz esztendőben, hogyan szervezné újra? Ha mi szervezhetnénk az ő életét, először is köztünk lenne, s együtt jót mosolyognánk azon, hogy medárdkori virágokkal akartuk díszíteni a sírját. Imádkozni is akartunk. A gyertyagyújtásnak semmi értelme nem volt szélben, esőben.

- Szerencsés vagy.

- Az is vagyok. Betű szerint veszem azt, amit Mundweil atya mondott a tizenhárom esztendőös Eszterhás Jóskának: "Az apád és az anyád a legjobbak az életedben, amid lehet."

- De ezt nem most tudtad meg?

- Szerencsére nem.

- Emlékszel a tizenhárom éves önmagadra?

- Emlékszem, ám biztos nem úgy, mintha tegnap lett volna.

- Milyen voltál?

- Feltételezem, önhitt és bárdolatlan.

- És még mi voltál?

- A fentiek ellenére félénk, visszahúzódó. Az iskolában.

- Hogy érted?

- Otthon, mint az égető tűz. Az otthonit a tanárok nem hitték, az iskolai mintagyereket pedig az anyám.

Mondják, az anyák látnak mindent, még odaátról is. Hát ez elég kellemetlen, különösen, ha még hall is mindent. Hallja, ahogy hozzá igyekeztén felmérjük a programot, mi fér bele késő délutánig. Neszét veszi, hogy az élők suhogó esőben útra kelnek. Látja a falusi kastélyt, ahol márkás porcelánból akartak kávét inni, s ahol a portás egykor háromszáz millióért komoly vevőnek nézte őket. A kastélyt nem találták. Lebontották? Kerekekre szerelve elgurították? Nincs mit tenni, majd a városban. A tizenennyolc reménytelenül üres presszó egyikében. Miközben a fekete levet kavargatják, ebédre beszélnek. Legjobb a szemközti kinaiban. Ott, ahol az infralámpák alatt magyarázni kell majd a vágott szemű nőnek, hogy szárazabb húst kérsz, nem szereted a szójaszószt, meg egyebeket. A kínai ért magyarul, de a "száraz" szóval nem boldogul. Mondod angolul, a fejét rázza, beszél a konyhába, kijön egy magyar lány, ő ért mindent. Mézbe-szezám-magba forgatott csirkefalatokat kínál, rizst - miért is nem mondom, rizsát, mint régen? - kis és nagy adagot. Mindenből kicsit kérsz. A magyar lány, mi az ördögöt akar?, megpúpozza a tányért, mondd nyugodtan: tányérat. Anyánk azt is hallja, hogy ebéd után majd kifelé igyekszünk a városból. A kegyeleti penzumot összekötjük másik evilággal, test-

véri névnapköszöntővel. Mivel a peremkerületi iskolába is követne érzékeivel, alaposan megróna, mert a folyosón kószáló tanárnőnek lezseren odavetem, a rendőrségtől keressük bátyámmal a legjobb testvért. Látva, hogy a kis tálban menzai főzeléket cipelő tanerő lába fél méter mélyen földbe gyökerezett, a szeme kigúvadt, majd látszólag átalakalmazkodott rögtön megértő-kárörvendő tartásba. A gyanú az arcára írva: "én megmondtam, tudtam, hogy ez lesz a vége." Nem, kérem szépen, testvérek vagyunk, a testvérünk testvérei, egy kis meglepetés. Ne haragudj anyánk, tényleg hülye vicc volt. Ebben az országban rendőrrel fenyegetni viccből, több mint baromság.

Haragszik anyánk, csak úgy tréfásan, - "te бүdös kánya" - haragszik az évfordulókat elektronikus memóriaként számon tartó, azokról soha meg nem feledkező testvér, csak a névnapoló nem. Ő nem tud semmit. Nyakadba borulva örül, tetszik neki a vásárcsarnoki virág, hívna mindenhova, de nem ér rá. Az osztályozó értekezlet szent és sérthetetlen. Majd legközelebb. A tréfa megbosszulta magát. Az ajándéknak szánt lila vietnami cekker a csomagtartóban maradt. Mindent látó anyánk erre nem figyelmeztetett. A város közepén vettük észre, amikor már fél kilót híztam attól, milyen jól intéztük a dolgunkat.

Vissza az öndicséret. Irány az iskola. A buta viccért menetrend szerint érkezik a törlesztés. Találd meg az iskolát egyedül! Ha megtalálod, megtalálod, gazdát cserél a lila vietnami cekker, ha nem, nem. Anyánk, a százéves, tudom, megmutatná az utat, becsülné a jóvátételi törekvést, s mit nem adna, ha látná a percek belüli, másodszori viszontlátás örömét a testvérek arcán.

- *Hogy vagy a fogadalmakkal?*
- *Te aztán tudsz kérdezni. Különben nem szoktam fogadkozni.*
- *Naponta kétszer én sem. Olykor azonban belül azt súgja valami, hogy elkerülhetetlen. Jó dolog megtenni, s még jobb, ha tartani is tudjuk.*
- *Ezek olyan plusz elkötelezettségek, nem gondolod? Fogadjam meg, hogy nem öntöm le többé az abroszt vörösborral?*
- *Azt ne fogadd meg, mert nem tudod tartani. Csak olyasmit érdemes, ami még inkább próbára tesz.*
- *Világos, mindig a dolgok nehezebb végét.*
- *Teher alatt nő a pálma.*
- *Lefogadok, ezt a mediterrán országokban nem ismerik.*
- *Attól még lehet benne valami.*

Taxival mentünk a temetőbe. A bátyám kívánsága volt, hogy időt takarítsunk meg. Már elindultunk, amikor eszembe jutott, hogy a blokádnak óta nem ültem magyar taxiban. Mégpedig daczból. Megfogadtam, nem, és kész. Néhány esetben a fuvart kínáló taxinak tátva maradt a szája, amikor közöltem az elutasítás okát. Vállalom, ha politika, de nem az. Mindegy. Ülünk a taxiban, és a temetőbe tartunk, a temetőbe, ahol csupán egy virágárus nyitva. Nem beszél rá semmire, azt azonban nem rejti véka alá, hogy a távol lévő rokonok kívánságaival, ajánlásaival szükségtelen törődni. Döntsenek a jelenlévők, úgy, mintha felnőttek lennének. A döntés hatszáz forint. Otthon majd azt mondják, a nők mindent el tudnak érni egy ostoba férfinál. Ám az otthoni tanácsadó is nő, ahogy a virágárus. Minek költségeskedtek, inkább vegyetek valamit az unokáknak - halljuk anyánkat odaátról. A tiltakozás rokona annak, hogy a Balaton is csak víz, Pestet nem látni a nagy házaktól, a kólát én meg nem innám. Sorra vesszük a sírokat. A gyerekverssek költőjét, a bicikliversenyzőt, a néhai főszerkesztőt, az igazgatót, mint kiderült, a temetkezési vállalat egykori direktorát. Felvillan egy név, egy arc, egy emlék. Mintha ismernénk, de reménytelen a találgatás. Két esztendeje vagy több, ezen az úton baktatott

szembe bottal, asszonyi támogatással a szélhűdött gimnáziumi osztálytárs. Még soha nem jött el az érettségi találkozóra. Így nem is hallhatta iskolaigazgató társunk figyelmeztetését: gyerekek, aztán meghalni tilos.

Elment Bofkó, a mozdonyvezető, s megmaradt utána a csíny. Korommal töltött nyomásmérőbe fújatott a többiekkel. A fekete arcokat látva jókat röhögött. Karambolban elszállt a francia származású festő-zenészművész. Légiesedett a madárcsontú Taki, elsőnek a prímszámok világából a legszelídebb Péter, aztán a töttösi Tilla. Ő meg tréfából egész kaput küldött kiszemelt címekre. S nemrég köddé vált Emerich. A hírt Janesz, a vásároló hozta a te városodban forralt bor mellett. Fia felügyelte addig az ezüstöket, a fóliánsokat, a bútorokat. A bor jólesett a hidegben. Emerich távozása lelombozott. Eszembe juttatta az egykori klubot. Gyász és néhány vodka után voltunk. Na, ki lesz a következő? - intézte a kaján kérdést a többiekhez a kettővel mindenkor elosztandó Salamon. Kínos vigyor volt a válasz. A következő vásári napon üresen tátongott az ismerős stand. Csak nem? Legutóbb te hiányoztál, s szinte hallottad a kérdést, csak nem? A következő vásár lesz a döntő. El vagy készülve a legjobbra, a legrosszabbra. Csak te légy ott, csak ő legyen ott.

Anyánk százéves, s már mi is mélyen bent járunk az erdőben. Kisfiam, ne légy vészmadár. Hol vagy te még attól? Neked fel kell nevelni magadat. Elsősorban. Ez is anyánk intése. Nem vagyunk vészmadarak, csak egy kicsit fázunk. Hideg van, fákat tépdes a szél, ömlik az eső. Hazafelé kamionok zúdítanak vizet a szélvédőre. Az autórádió recseg. A zene zajos, a hírek riasztóak, mint általában. Akkor már inkább a csend. Eszembe jut a külföldön tett fogadalom, amit eddig nem teljesítettem. Megrajzolom anyánk portréját, fényképről, ha emlékezetből nem tudom. Ha sikerül, bekereteztetem, és a falra akasztom. Naponta szembenézek anyánkkal, aki elmúlt száz.

- Gyakran foglalkozol az elmúlással?
- Nem mondhatom. Csak amennyire szükséges. Minden nap.
- Ebből is viccet csinálsz?
- Eszemben sincs. Ismered a legfontosabb bölcsességet?
- Éspedig?
- Úgy dolgozzál, mintha örökké élnél, és úgy imádkozz, mintha rögtön meghalnál.
- Nem mondom, szép kis útravaló.
- Kellemesen csalódtam.
- Hogy-hogy?
- Mondhattad volna azt is, hogy egyiket nem lehet a másik közben. Buzgón imádkozva dolgozni, és dolgozni, mialatt imádkozol.
- Azt hittem, kicsit többre tartasz, illetve többre tartod magadat.

Az elmúlás tudata nem boldogít, de őszszeránt, fegyelmezettebbé tesz. Engem például döntési helyzetekben. Akkor, amikor tulajdonképpen örülhetnék is. Nem szállok el, hanem kételkedem. Szabad-e, kell-e, nekem való? Nem olvasok horoszkópokat, de egyszer elibém pottyant egy. Jó kilátásokkal kecsegtetett, az utolsó mondatban pedig figyelmeztetett: "szép, de nem önnek." Magamra vettem. Nem hittem véletlennek, hogy körülbelül ebben az időben minisztériumi osztályvezetői állást ajánlottak. K-vonalon jött a hívás magas helyről. A K-vonal ma már magyarázatra szorulhat, mert még valaki telefonszexre gondol. A K-vonal az elérhetetlenek telefonja volt egymás között a pórnép totális kizárásával. A K-vonal hívhatott bárkit, de a bárki soha nem a K-vonalat. Azért, mert bárki. Engem, a bárkit egy igen magas rangú főmufti hívott, keressem fel a hivatalában. A K-vonaltól, és attól, hogy engem kerestek, többen ájuldoztak körülöttem. Kezdek úgy kezelni, mintha lennék valaki. Ezt a tapasztalást később fel is használtam komisz csínytevésekben. Szóval találkoztam a felesel, aki tíz perc után szabadkozva felállt, hogy neki most temetésre kell mennie, én csak maradjak nyugodtan, siet vissza. Kezembe nyomott egy gépelt cikket, mint kiderült, az övét, s biztatott, javítsam ki nyugod-

tan, mert én ehhez biztos értek. Majd meszet ettem, gondoltam magamban. Jól elvagyok a kényelmes fotelban, anélkül, hogy unalmas brosúrákat olvasnék, s komolyan vennék egy olyan kérést, ami nyilván csak próbatétel lehet, mekkora számár vagyok. Semekkorá számár nem akartam lenni.

A főmufti a temetés után visszaérkezett, majd arra kért, hagyjak kabátot, táskát mindent, lemegyünk a legnagyobb főnökhöz. A legnagyobb főnök akkor a magyar kultúra legfőbb irányítója volt politikai vonalon. Megrettenni, fontolgatni nem volt időm, mert egyszer csak ott álltam a csúcsfőnök titkárságán. Ő jött a közismert acélos bajusszal, kétoldalt lógó hajjal, s kedvesen tessékelt befelé. Mielőtt leültünk volna, odavezetett a Dunára néző ablakhoz, kimutatott a Személynök utcára, s az utcanév lehetséges származásán tűnődött. Az én okulásomra. Így vezethette az újdonsült borjakat az istállóba. Közben drága porcelánban hozta a titkárnő a kávé. A főember észlelvén enyhe zavartságomat, nekem is töltött. Majd kérdezősködni kezdett a hazai színházi életben tapasztalható botrányok lehetséges kiváltó okairól. Na jó, de engem? Igen, engem. Persze az ember szorult helyzetben is tud mondani valamit mindig. Nekiálltam hasalni, mint a felkészületlen diák, aki a tárgyi tudá-

sát valahol elhagyta a kanyarban, ha egyáltalán volt neki. Pár kérdést és bizonytalan választ követően a kisebbik főmufti szólt, menjek vissza az ő irodájába, mindjárt jön ő is.

Végre megkönnyebbülve levegőt vehettem. Röviddel ezután eredeti vendéglátóm tényleg megérkezett. Leült, s csak annyit mondott: "Elnyerte A. elvtárs tetszését. Most menjen szépen haza, aztán majd keressük. Jó munkát. Viszontlátásra." Elnyertem A. elvtárs tetszését. Mivel? Azzal a semmivel, hogy minden kérdésre tétován kiutat keresve motyogtam valamit? Hogy ne kelljen mondanom, mellesleg nem is tudtam. Lehet, talán, igen, nem is tudom, elképzelhető, de talán még inkább, nem, nem hiszem... Töltelék-szavakkal takaróztam, s szükségképpen betakartam ezeket a górékat is, akik érzékelhetően tele voltak bizonytalansággal. Félnék a botrányoktól? Én nem félek. Nem is tudok róluk. Olykor hallok ezt azt, de a fontoskodók mindig fújják maguk körül a levegőt. Ahelyett, hogy szívnák, jól teletöltve a tüdejüket.

- A múltkor valami számárságot mondtál.
- Én mindig mondok számárságot. Ez megment attól, hogy csak számárságok jöjjenek ki a számon.

- Komolyra fordítva a szót, két dologra emlékszem: pozíció és lekvár. Lekváros pozíció? Nem ez marhaság. Pozíciós lekvár? Ez még nagyobb marhaság. Nem segítenél?

- De igen. Pozicionált lekvár. Ez sem akármilyen komolyan gondoltam.

- Hogyan találta ki? Ha becsuknának harminc évre rács mögé, akkor sem tudnék ilyesmit kiötleni.

- Nem kell harminc év, bezártság. A hülyeség töményen terjeng a levegőben. Csak felnyúlsz, s veszel egy marékkal. Jut bőven mindenkinek.

A munkahelyen kimért udvariassággal fogadtak. Azt vettem észre, némi távolságot tartanak tőlem. Próbáltam megérteni. Azelőtt talán tudták, ki lehetek, most össze voltak zavarodva kilétemet illetően. K-vonalon keresnek... Ember, K-vonalon! Sógor-koma országban ez nem lehet véletlen. Milyen jól titkolt, milyen disznó módon leplezte. Hazudnék, ha azt mondanám, nem élveztem a helyzetet. A munkát azonban változatlanul nem végezte el helyettem senki. A munka egyben meg is mentett attól, hogy túl sokat foglalkozzam az egésszel. A kedélyek azonban csak átmenetileg csillapultak, mert megint kerestek K-vonalon, ezúttal a művelődési minisztériumból, T. irodalomtörténész, miniszterhelyettes. Fáradjak el hozzá, beszélni akar velem. A nyelvemen volt a szerencsétlen válasz, amitől az ifjú Kosztolányi sírva fakadt Babits előszobájában, hogy köszönöm, elfáradok. Én is sírva fakadtam volna a helyében, a bajt azonban sikerült elkerülnöm. Az automatizmusokat, a talán célzatosan szájba adott fordulatokat szerencsés figyelmen kívül hagyni, mert leböng az ember, nevetségessé válik. Igen, megyek, mondtam, és mentem.

A miniszterhelyettes barátságos volt, vett nagy levegőket, s néhány jól elhelyezett latinizmus alkalmazása után, rátért a lényegre a

magasabb régiókban obligát fejedelmi töb-
besben: szóval arra gondoltunk, hogy ön osz-
tályvezető lenne nálunk a tárcánál. A felada-
ta pedig, segítse megteremteni a magyar
színházi élet politikai judíciumát. Szédelgés
fogott el a nagy szavaktól, leginkább attól,
hogy azokat egyenesen nekem címezték. Ab-
ban a pillanatban sajnáltam a miniszterhe-
lyettest, hogy ilyen dolgokkal kell foglalkoz-
nia. Pályatévesztett embernek hittem, aki
tudósként kacatok között kapirgál. Keresi
azt, ami nincs, vagy ha van is, biztos nem az
ő tisztje, hogy megtalálja. A sajnálat azonban
nem tartott sokáig. Egy hét gondolkodási
időt kaptam válaszáadásra. Mivel a hivatalnak
nyitott helyzetben is ügyelnie kell a méltó-
ságra, nem hiszem, hogy elvárták volna tő-
lem, azonnal ugorjak a nyakukba. Nem ug-
rottam. Az egy hetet úgy fogtam fel, mint
nyaralást beutalóval. Igyekeztem belevetni
magam a munkába önvédelemből is, na meg
azért, nehogy szó érje a ház elejét. Nem kép-
zeltem magamról semmit. Másokról ezt nem
állítanám. Lehet, hogy irigykedtek, lehet
másfelől, hogy máris a helyemre pályáztak.
Én nem pályáztam senkiére, még arra sem,
amit ott fönn oly nagylelkűen felkínáltak.

Az egy hét elteltével már éppen azon tör-
tem a fejem, hogy fel kellene hívnom a mi-
niszterhelyettest, amikor megszólalt a tele-

fon. Ő volt. Köszönés után: nos, hogy döntött? A válaszem: nem. Köszönöm a bizalmat, de nem akarok hivatalnok lenni. Régi tapasztalatom, hogy a telefon mindent kibír, vagyis ne köntörfalazzon az ember. Végülis a válasz csak "igen", vagy "nem" lehetett. Döntenem kellett. Lehet, hogy ők a nemet kizárták, én viszont az igent zártam ki, már majdnem az első pillanatban. Summa summárum, nem lettem pozícionált lekvár, vagyis olyan valaki, akit úgy kennek, ahogy akarnak, mert olyan a pozíció, s azt hiszik, még hálára is kötelez.

Egy darabig tartott, mire elült a moraj, elnyugodtak az őszintén irigyek, s örültek, hogy maradok az utca porában közöttük. Elnyugodtak az őszintén szorítók is, miután lemarháztak, mert szerintük ugródeszkának felhasználhattam volna a pozíciót, s lehetnék valahol színigazgató. További kategóriákat nem állítanék fel. Viszont frissen szerzett ismereteimet, a fönti világban való röpke megmártózást komiszul felhasználtam. Ismerős tanárt kerestem például egyszer az iskolájában, s nem akarták kapcsolni, hivatkozván mindenféle. Ekkor azt mondtam, igyekezzenek, mert nem érek rá, a minisztériumból telefonálok. Az ismerős csodák-csodája azonnal előkerült. Utólag hallottam, lett olyan sürgés-forgás, idegesség az iskolában, amilyent emberfia nem látott. A szolgálattelkek

országában érdemes eljátszani hasonló tréfát, legfeljebb ránk ül a szomorúság, milyenek vagyunk. Másik esetben álmos hangú rokonomat ejtettem csapdába. Iksz ipszilon honvédelmi miniszter vagyok, mondtam, önnel szeretnék beszélni. Jó estét kívánok, tessék parancsolni, hangzott szolgálatkészen a vonal végén. És ekkor valódi néven "rokonra váltottam." "Te, hülye, te", dorgált meg a rokon érthetően.

- Miért recseg, prüsszköl ez a telefon?
- Fogalmam sincs. Én meg visszhangosnak érzem.
- Gondolod, lehallgatnak?
- Hadd hallgassanak. A kíváncsiság még nem baj.
- Elment az eszed?
- Nem ment el. Ebben az országban sokan vannak, akik furcsán keresik a kenyerüket. A régi ösztön örökre beleívódott a szerkezetbe.
- Szerintem az emberbe.
- Engem a telefon többet bosszant, mint nem.
- Ezt azért nem kellett volna...
- Igenis bosszant minden körítéssel együtt. Boldog lehetett az őseember.
- Megint az őseemberrel jössz. Pedig ő is kommunikált. Pipa lehetett, ha a tűzjelet a másik nem vette észre.
- S akkor is, ha az ellenség észre vette, s ezt nem akarta. A tüzet eloltó záporosőről nem is beszélve.

Mondja, maguknál is ellopják a telefonkönyvet? - fordult felém az ismeretlen kávéját kavargatva. A szomszéd asztalnál ült, a könyökünk majdnem összeért. Máig sem értem, hogyan találta ki, hogy a kávémat kortyolgatva éppen azon törtem a fejem, milyen átok sújtja a telefonkönyveket minálunk. Amelyiket éppen nem tulajdonítják el, abból biztos kitépnek harminc-negyven lapot. S mivel gondolatolvasók, mint mellettem az ismeretlen, véletlenül a nekem legfontosabb lapokat. Telefonkönyvet kérek a postás kisasszonytól. A postás kisasszony, és punctum. Akkor is, ha elhagyta az ötvenet, akkor is, ha nem szeretnék bezárkózni vele egy sötét telefonfülkébe - hogy stílszerűek legyünk. A kisasszony készséges, ezzel semmi gond, de könyv helyett hervadt fejes salátát nyújt felém kellő fertőtlenítés nélkül.

Még rajtam a kesztyű, a télből érkeztem. Leülök az egyetlen szabad pulthoz, s mielőtt munkához látnék, megakad a tekintetem egy felhíváson: "A szerelmes leveleit a postára bízza. A pénzét miért nem?" Mit mondhatnék erre? Pontos megfigyelők az ügynökeik. Pékre, kéményseprőre, mélytengeri bűvárra nem bízhattam, maradt a posta. Viszont rosszul számítanak, ha a pénzemre ácsingóznak. De honnan veszik, hogy a leveleim szerelmesek, vagyis hogy én szerelmes vagyok, és mámo-

ros hangulatban forró hangú leveleket írok? Netán elolvassák őket, s a nekik nem tetsző részeket piros ceruzával kihúzzák? Vagy azt csinálják, mint Franci a hadseregben a nyolcvanhetedik tábori levéllel, és az összes többivel. Öt színes ceruza az egyik kézben, öt a másikban, és a lényeg aláhúzva. A lényeg minden sor kivétel nélkül. Na és, ha a szerelmes leveleim tartalmát jelentik egy láthatatlan központnak, és a szívem hölgyét valami aljas szöveggel megzsarolják? Vagy engem.

A könyvben kesztyűvel próbálok lapozni, mint maffiózó bérgyilkosságra való felbujtás előtt. Csak semmi nyom, csak semmi jel. Aztán a lelkesedés lelohad. Megint hiányoznak az oldalak. Éppen azok. Visszaadom a könyvet, a fejes salátát. Kesztyűs kézzel, mint a maffiózók. Megjegyzést teszek, milyen ország ez, ahol a telefonkönyvből kilopják a lapokat? Persze, információs társadalom. De miért nem viszik akkor már az egész könyvet? Mert az nehéz uram, szólal meg egy lány mellettem. Jé, csak nem ismerkedni akar? Nem, esze ágában sincs. Kiviharzik az épületből. Se könyv, se lány az információs társadalomban. Megint elmarad, hogy felhívjam Jenő barátomat, s harminc év hallgatás után megkérdezzem tőle, él-e, hal-e?. Ha útlevél, vízum, kötelező költőpénz, hegymászó felsze-

relés kellene, már rég eljutottam volna hozzá. Így viszont, hogy csak fel kellene ugranom a naponta többször járó vonatra, jóval nehezebb. Harminc-harmincöt éve halogatok. Vajon ő észrevette, hogy ennyi ideig nem kerestem? Egy ember harminc éven át hordozott a gyárban egy szál lapátot, amivel nem lapátolt. Nem csinált semmit. Csak hordozta a lapátot, és nem tűnt fel senkinek.

Alibiből hordozott lapátjaink láthatatlanná tettek minket is egymás előtt. Igaz, a világ is fűtyült ránk. Nem érdekelte, hogy ápolás híján elhervad egy szépen kivirágzott barátság. Most meg már úgy vagyok, félek felhívni. Félek, úgy járok, mint mikor Annát kerestem az iskolában. Hát nem is tudja? - kérdezte a portás. Meghalt operáció közben. Mikor? Két éve is talán? Elakadt a szavam, hosszú másodpercekig kapkodtam a levegő után. Hát ennyi? Anna nem szólít már Péternek engem, hogy rögtön korrigálhassa magát, mert nem vagyok Péter. Tényleg, miért is szólított Péternek? Úgy nézek én ki, mint egy Péter? Milyenek a Péterek? Vizsgálgom az arcom a tükörben, és azt mondom, Péter. Nem áll a számra. Anna hol vagy? Félek a telefonoktól.

- Tudtad, hogy lopják a telefonkönyveket?

- Micsoda felháborító pimaszság.

- Ugye?

- Ne röhögtesd. Mindent lopnak. A templomtorony gombjáról az aranyozást, a vasúti kocsiból a kapcsolót, a villanykörtét, az ülést, a kalauz sapkáját, magát a kalauzt, a tehervagonból a metilalkoholt, amit megiszna, belehalnak, és lopnak tovább.

- Van lopás a halál után?

- Szinte biztos lehetsz benne, ha van mit elcsórni.

- Közlekedési jelzőtáblát például. Lapátot, hordótetőt, reggeliztető tálcát, budifedelet fabrikálnak belőle.

- Lopnak személyazonosságit, útlevelet, egész évi bortermet, hízott disznót, becsületet, emberi szervet, autót, erdőt, mezőt, hegyet, vizet, hidat, levegőt.

- Jöhet bármi, s ahogyan jön, már megy is.

- De belejöttél. Egyet azért elárulok. Telefonkönyvet nem emelnek el, mert nehéz. Nekiesnek, tépik, szabják, cibálják, marcangolják, s amikor már használhatatlanná tették, akkor boldogok.

Torontóban mindenki lop, hallom. Csalódtam a kanadaiakban. Afrikában már alig van négylábú állat, mindent megesznek, hallom. A telefonkönyvet is? A Niger folyóban nincs egy szem krokodil, megeszik, hallom. Az emberiség ott tolong sűrű sorokban a szajré körül, kitágult szemmel, feneketlen zsákokkal, zsebekkel. Ha már mindent hazavittek, vagy Isten tudja, hova, kezdődhet a begyűjtés, az új világrend. Harminckét esztendeje, május tizennyolcadikán menyasszonyt raboltak. Még jó, hogy a vőlegény. A tolvajsegédet felismerték a villamoson. "Gazember, fogják meg!" Az utasok szeme sem rebbtn. Jól szórakoztak.

A telefonkönyv sem érdemel kíméletet. Ha előfizető vagy, megkapod otthonra, győzőrheted, nyúzhatsz, bosszút állhatsz saját magadon. Telefirkálod mobilszámokkal, nevekkal, címekkel. Cifra szűr, cifra telefonkönyv. Farsangkor belebújhatsz. A lapokat ollóval bevagdosod, körbe-karikába, hogy ki-láss. Mondjuk egy nőre, aki telefonfülkének öltözött. A könyv keringőzik a fülkével. El-akad Johann Strauss lélegzete. A múltkor életnagyságban láttam, tetten is értem a gyilkost. Megölte és feldarabolta a telefonkönyvet. Ült a korzón, a padon, mellette a miszlikbe aprított áldozat reklámszatyorban. Megálltam előtte, mert ismertem. Beszédbe

elegyedtünk. A hazai gombfocizók világbajnoki esélyeit latolgattuk. Utána mentünk a dolgunkra. Azóta állítólag feltűnt valami irgalmas rendi menzán. Köménymagos levest, székelykáposztát, mézes süteményt evett érvényes, lepecsételt jeggyel, majd eltűnt. Köddé vált, mint Tavas, aki nem akart antipati-kussá válni. Ám mielőtt köddé vált, pár napra felbukkant egykori városában. Rokonai már nem lévén, szállodában foglalt szobát.

Ide kapta a levelezőlapot, meg a csomagot. Az előbbin kissé zaklatott sorok tájékoztatták arról, hogy csomag érkezik kimustrált amerikai lapokkal, meg egy Frankfurter Allgemeinenel, benne összeállítás a második világháború befejezésének évfordulójáról. "Kitűnő, jó olvasást." A német kapituláció. "Im Kriege, da war ich gesund." (A háborúban egészséges voltam.) A győzelem napja. "Paarweise klatschen die Einarmigen am Heldengedenktag." (Párban tapsolnak a félkarúak a hősök emléknapján.) A postai utalványt aláírta. A hivatalnok beleforgatott az igazolványába. Mindig fennakadtak a két állandó címen. Hát akkor melyik? Tessék választani. Mire útra kelt volna a tarkán össze ragasztózott dobozzal, leszakadt az eső. Esernyő sehol. Van hónap, hogy három kínai ernyőt vesz, mert éppen havazik, füstöl a zápor, fekete felhők fenyegetnek. Most se tőled,

se hozzád, hacsak a doboz nem. A kabát szárnyai lebegnek az esőben, feje fölött a doboz. Ütemesen pattognak a cseppek az amerikai magazinokon, a Frankfurteren, a kapituláción. Tavas bemenekül egy telefonfülkébe. Felhívna valakit, hogy elpanaszolja az esőt, a nehéz csomagot, az információk tengerét, de a készüléket leszerelték. Becsapta az ajtót, menekült az özönvízben. A csomag elázott. Nem törődött vele.

Erre a napra nem tervezett különösebb programot. Kicsit szétnéz a városban, ahol korábban élt a parasztforradalmárról elnevezett utcában a tizenegyes szám alatt. Jó ideje már, hogy nem járt arra. Félt az emlékektől, amelyek előtörnek, cselekvőképtelenné tesznek, még nála erősebb alkatokat is. A szálloda portáján lerakta a csomagot, majd leült a hallban, kifújta magát, s várta, hogy kiderüljön. Sokat nem kellett várnia. Negyed óra múlva a flaszter szikrázott a gőzölgő napsütésben. Nyomban útra kelt. Élelmiszerboltban vacsorát vett. Kenyeret, turista szalámit, dobozos sört. Lépteivel megcélozta a Király utcát, ott is a galériát. Odaérvén csalódnia kellett. A felirat megvolt, de a kirakatban képek, szobrok helyett felöltöztetett próbababák illegtek. Egy fehér nadrág különösen felkeltette az érdeklődését. Nem habozott, belépett.

- *Az a fehér nadrág ott a kirakatban.*
 - *Megnézzük, biztos van a méretében.*
- Hányas is?*
- *Harminchárom-harmincnégy, ha jól emlékszem.*
 - *Meg hozzon feketét, s ha lehet vajszínűt is.*
 - *Hogyne, lehet. Nálunk mindent lehet.*
- Nos, jó lesz?*
- *Még nem is hozta, tündérem.*
 - *Tündére a vasorrú bába.*
 - *Nekem maga is megfelel.*
 - *Majd beírok az ellenőrzőjébe. Itt a nadrág. Ha nem jó, hozunk másikat.*

Tavas befordult a próbafülkébe, és munkához látott. Alig telt el két perc, hangot hallott kívülről. Félig felöltözve, félig levetközve kikukucskált. Ott állt mosolyogva a lány. Nem lehetett tudni, mire gondolt. Ilyen fokú érdeklődéssel egy nem idegen, de az idők folyamán némiképp mégis elidegenült városban még nem találkozott. Másutt sem. Elolvadt az elégedettségtől. Pedig még fel sem húzta a feketét, ami szintén jó lett. Győzedelmesen vonult a három nadrággal. Leadta a pénztárban. Ott belerakták az árut a reklámtáskába. Fizetett, s még mielőtt elkészönt volna megjegyezte: nahát, micsoda véletlen. Képeket jöttem nézni, és nadrágot vettem. Egyszerre hármat. Sugárzó arccal lépett az utcára. Hamar feldolgozta a meglepetést. Csupán azon elmélkedett, hogy a hét minden napjára kellett volna vennie nadrágot. Hétfőre fekete, keddre vajszerű, szerdára barna, csütörtökre zöld, péntekre citromsárga, és hogy vasárnap fehérét húzhasson, szombatra lila. Nadrág galériában. Azért mégis furcsa. Úgy mint képek melltartók, kombinék, zoknik között.

Emlékezett, hogy a Kodály-portrét nem engedték kirakni az autóközlekedési tanintézetben. Majd ha a zenedében autóabroncs lesz a dekoráció. Különben minden rendben volt. A galériával átellenben valamikor mozi

működött, de már régen lebontották. Állítólag azért, mert az épület süllyedt. Évenként pár centimétert. A helyén bérházat emeltek. Az nem süllyedt? Miért nem volt jó egy föld alatti mozi természetes sötéttel? S ha a süllyedés félúton megáll? Vajon Karcsika hogy élte túl a drámát? Karcsika, a hasbeszélő a filmhíradó és a nagyfilm közti artistaműsor állandó szereplője. A jegyre plusz ötven fillért nyomattak. És jött Karcsika, aki nyelvet öltött a nézőkre, csúfolódott, rendszabályozni kellett.

"És ki mossa a nyolcvanadik emeleten az ablakot?" Az Amerikáról szóló dokumentumfilmnek ez volt a fő tanulsága a jó lábú filmkritikusnő számára. Tavas látásból ismerte. Egyszer utána is kiáltott. Ki mossa a nyolcvanadik emeleten az ablakot? A jó lábú filmkritikus biztos nem. Miért vetemedett Tavas arra, hogy lekiabáljon valakit? Nagy valószínűséggel ismerkedni akart. Onnantól kezdve pedig egyebet is. Régi história, de igaz. A nőről éppen legutóbbi látogatásakor írtak egykori lapjában. Beteg, magányos, mellőzött sok-sok emlékekkel, csalódottsággal. Maradt a kérdés: ki mossa a nyolcvanadik emeleten az ablakot?

Tavas ezen tűnődött, ahogy megállt az egykori mozi helyén magasodó épület előtt. Hallani vélte az előadásra váró tömeg duru-

zsolását. Főleg az olasz neorealista filmeket kedvelték. Pietro Germi, Sica... Egyesek mozijegyet hamisítottak. Hogyan csinálták? Rejtély. Hirtelen bizarr gondolata támadt. Felhívja a magányos filmkritikust, a jó lábú Évát, aki odasózott az amerikaiaknak, hogy reszkettek belé a modern kor katedrálisai, a felhőkarcolók. Felhívja, meglátogatja virággal, desszerttel, ahogy illik. Ugyanakkor visszariadt a hosszas magyarázkodás reális lehetőségétől. Milyen jogon? Miért?

- Kezét csókolom.
- Kit tetszik keresni?
- Rendszeresen olvastam a kritikáit annak idején, mint szorgalmas moziba járó, "mozibandi", így mondták.
- Na és?
- Szerintem önnek volt a legszebb lába szakmai körökben, már ami a nőkritikusokat illeti. Ha költő lettem volna, ódát írok ezekhez a lábakhoz, ha festő, bizony lefestem.
- Ez nagyon megtisztelő, de...
- Hát nem érti? Éjjelente a párnámat gyűröggettem. Magára gondoltam, és szörnyen szenvedtem.
- Azért jött, hogy ezt elmondja?
- Mi másért, kezeit csókolom? Valamint kíváncsi volnék arra, ki mossa a nyolcvanadik emeleten az ablakot?

Nem is rossz, ahogy elképzelte. De nem merte megtenni. És ha a kritikusok Évája rá-förmed? Mit akar? Mit óhajt? Nem ismerem. Azt hiszi, virággal, desszerttel levehet a lábamról? Őszinte leszek. Valamikor úgy levettem volna, mint a pinty. A többit elképzelheti. Azért jöttem, mert úgy értesültem, magányos, egyedül van. Én is magányos vagyok. Ez még nem ok arra? Persze, hogy nem. Árnyékos sikátorban közlekedett rendszeresen a filmkritikus. Valahányszor felbukkant, Tavasnak földbe gyökerezett a lába, kiszáradt a torka, s valahogy nem volt egészen önmaga. Kinyomozta, hogy a nő a süllyedő mozi közepén lakott. El is sétált arra, hátha megpillantja, amint kilép a kapun. Értelme nem volt az egésznek, de miért legyen értelme mindennek tizenhét évesen?

Tavas megfeledkezett a butikká alakult galériáról, a szőke eladóról. Szomorúság telepedett rá. Elmúlt az idő, és ő nem tett rá kísérletet visszafogni. Az iskolából kilépett az életbe, igyekezett előre, olykor túl gyorsan is. Bár soha nem taposott le senkit. Egyszer csak arra eszmélt, elhagyta a várost, a barátokat, a régi hangulatokat, ízeket, kalandokat, emlékeket. Haza-hazajárogatott, de ez már nem volt az igazi. Voltak időszakok, amikor rettenetesen hazavágyott. Egyszer majdnem hazaköltözött, a dolog azonban

meghiúsult. Valaki idő előtt elkotyogta magát, ő meg nevetségessé vált.

A Király utca majdnem néptelen volt. A kanyarból befordulva nem sikoltott a villamos. Nem kért a kalauztól heccből két jegyet egymás mellé. A patinás szálloda felé nem özönlöttek Dell' Amico Romeo, városi bonviván lelkes hívei. Rómeó - Júliával vagy nélküle - eltűnt valahol Itáliában. A szálló átmenetileg megint használaton kívül maradt, noha egyszer már le akarták bontani. A lakosság megmozdult, és a hotel megmenekült. Tavas mindig is tartotta, hogy az emberiség egyebek közt rombolókra és építőkre osztható. Mintha a rombolók lennének a számszerűségtől függetlenül túlsúlyban. A nyomok mindenütt láthatók. Mindig az új és az újabb. Másnap azt is le lehet dönteni. Aztán jöhet a legújabb.

"Mit izgatod már megint magad pajtás?" - legyintett Tavas. "Nem a te ügyed." Két gombóc fagylalt, az a tiéd. Megint a kisaszszonyra bízva. Beláthatatlan perspektíva a színes ernyő alá szorított, minimálbéres fagylaltos számára. Él is vele. Naná, hogy a fagylalt nem olyan, mint régen a Pelznél. Ötven fillér egy gombóc, és a kanalat nem húzta le az edény peremén. Az államiban egy gombócon fél gombócot megtakarítottak. Ezer gombócon ötszázat. Százezren ötvenezret. Tessék

mondani, mitől megy tönkre egy ilyen élelmes ország? Ezzel sem kell törődni. Tavast felkavarta a séta. Jobban, mint félt tőle.

Sokat változott a város az utóbbi évtizedekben, de ő minden szegletben hazatalált. A levegőben úsztak a fiatalkori vágyak, sóhajok, szerelmek. Csak a valahai parkett tánccos veszítette el eleganciáját, s bicegett befáslizott, fájós lábbal, sírdogálva éppen őhöz, hogy pénzt kérjen. Tavasz marék aprót nyomott a kezébe. Az adakozástól nem lett vidámabb. Jobb szerette volna a parkett táncost keringőzni látni a hotel téli kertjében, mint régen. Látni az irigyeket, akik nem mernek húsz évvel idősebb nőekkel kikezdeni, nem mernek egy jó fröccsöt lehúzni, majd a kövezetre sercinteni. Tavasznak elment a kedve a további sétától. Majdnem hiába jött. Nem sikerült megtudnia, ki mossa a nyolcvanadik emeleten az ablakot. Visszatért a szállodába. Fogta a csomagját, és a következő gyorsvonattal elutazott.

- Szörnyen szenvedek.
- Most szörnyen, vagy szenvedsz? A ket-
tő egyszerre sok.
- Jó, akkor simán szenvedek.
- Nem jó. Vagy simán, vagy szenvedsz.
- Te meg játszod az eszedet.
- Téged pedig becsaptak április elsején.
- Nem csaptak be. Valakit viszont durván
falhoz állítottak. Értesítést kapott faxon, hogy
kitüntette egy bizonyos vállalat, amely a fax
szerint régóta figyelte a környezet védelmé-
ben kifejtett hasznos tevékenységét. Ezért
pénzjutalmat és Kiváló Környezetvédő ezüst
jelvényt ítelt neki a szakértőkből álló bizott-
ság. A részletekkel kapcsolatban hívja fel a
vállalat titkárságát.
- Bejött?
- Sajnos fényesen. Az illető kitelefonált a
céghez, ahol persze nem tudtak semmiről. El-
lenben felhívták a szíves figyelmét, április el-
seje van, s ha lehet, legyen elnéző a tréfás
kedvű kollégákkal.
- Elnéző volt?
- Cseppet sem. Szerencsére nem adtak
géppuskát a kezébe.

Nebulókorom iskolájában Abai tanár úr villanyárammal rázatta a gyerekeket a fizika szertárban. Vigyázat, a rossz gyerekeket! Ki volt a rossz, nem mindig derült ki egyértelműen. A szadista azonban nem túlságosan aggódik a részletek miatt. Engem nem rázattott, de mindenki beszélte. Akkor abszolút hihetőnek tűnt. Abai lecibálta a gyereket a szertárba, rákapcsolta az elektródákat, és kicsit szórakozott. Nem lehetett veszélyes, ha egyszer igaz, amit Onger igazgató úr mesélt, hogy valaki fél óra hosszat lógott a magasfeszültségű vezetéken, és kutya baja sem esett. Jó, Onger hazudik, de az Abai nem, hiszen csak telepről van szó. Persze, mert a vezetékekben nem volt áram, okoskodott Benedek. A fejedet, a hülye fejedet Benedek, kiabáltuk kórusban. Akkor még vakon hittünk Onger igazgató úrnak.

Kiss tanító úr nem cifrázta a dolgot. Azal ültette le a megmukkanni sem képes Bédert, hogy fulladjon bele a Csele patakba. Történelem óra volt, és Béder nem a megfelelő történelmi figurát emésztette el a Csele vízében. Kiss tanító úr még azt is mondta, aki pajtás őt tegezni merészeli, úgy vágja szájon, hogy a hatodikból visszacsúszik a második elemibe. Csőstől kaptuk az ösztönzést a tanerők tegezésére. Tanár pajtás, gyere oszd el a tizenhármát páros számmal, hogy maradék

ne legyen, te okos vagy, neked meg sem kottyán. Nyári Gyuri nemrég halt meg. Nyakkendős képe nézett szembe a gyászjelentésen. Ő vezényelte a Himnusz a hatodik cének ötvenhatban. Állt az osztály, és elszántan, átszellemült képpel énekelt. A tanárok idegesen rohangáltak. Nem hagytuk abba az éneket. Ajtai vágatott a folyosón elmaradhatatlan bilgeri csizmában. Katonatiszt, ávéhás lehetett. Ulner, a földrajztanár kivörösödve ordított. "Legszívesebben az őserdőbe mennék, ott talán nyugalom van." Az őserdőt már rég kívántuk neki.

Poldi még nem tudta, hogy két hét múlva disszidál. Fölmászik határszéli kertjükben az almafára, leugrik a túloldalon az osztrákoknál. Gabosnak fogalma sem volt, hogy az érettségit követően elektronikai gyár KISZ-titkára lesz, majd a hetvenes évek elején disszidál Skandináviába. Birkózott, boksztolt. Edzőként működött négy országban. "Öt országból kapja a nyugdíjat" - kiabált a cím a megyei újságban. Öt országból, te jó ég! Nem fél? Gabos nem félt. Abban az időben a tanárok verték a gyerekeket, mint a répát. Fülesi, a testnevelő balra nézett, és jobbra adott akkora fülest - ha már Fülesi - Golovánnak, hogy szegény kiesett a padból. A dupla rajzórát festőművész tartotta, aki a házmesterünk lányának udvarolt évekig. "Képzeld,

szomszédasszony, a Pirim már megint egy szép festményt kapott." A rajzórák inkább hasonlítottak a Fővárosi Nagycirkusz vasárnapi délelőtti előadásaira. A festő vonalzóval osztogatta a körmösöket. Gabosnak ez nagyon fájt. Egyszer olyan rossz néven vette, hogy sírva fakadt, és ökölbe szorított kézzel ment a tanár felé. Nem tudom, emlékszik-e még erre öt országból esedékes nyugdíja árnyékában? Akkor fogadhatta meg, hogy a küzdősportok felé fordul, a festő meg talán azt, hogy otthagyja az iskolákból akkor már száműzött katedrát.

Gabossal más baj is volt. Matematikából korrepetálták. A hatodik cé összesűgött a háta mögött. Azért kap egyre jobb jegyeket matekból, mert a tanárt sonkával etetik, teáztatják a szülei. A hír a matektanárhoz is eljutott. Ordítva kikérte magának. Követelte, adjuk fel a rémhírterjesztőt. Arról szó sem lehetett. A hatodik cések ott puhították egymást, ahol csak érték, a betyárbecsületből nem engedtek. Rázathatták a gyereket villanyárammal, húzhatták pajeszánál fogva az égig, tarthatta büntetésből a karját órákig magasba, nem húztak ki belőle semmit. Littai túlkoros volt, háromszor visszabukott. Ő is bokszolt. Izmos karját tiszteletet parancsoló tetoválások ékítették. Moszkvába vitték volna, nemzetközi versenyre, de utazás előtt le-

ütött egy férfit, aki vesztére részegen meg akarta verni. Moszkva ugrott. Palle a réten furcsa szerkezetet talált, piszkálni kezdte, a szerkezet felrobbant. Palle három ujja bánta.

- Az erőszakot nem szeretem.
- Én sem, bár ennek a hangoztatása a mai világban értelmetlen nyavalygásnak tűnik.
- Miért?
- Nem kérdezik, mit szeretünk. Ha kérdeznék, és meghallgatnák, amit mondunk. Tovább menve, aszerint cselekednének, más-ként nézne ki a világ.
- Ha kik cselekednének?
- Nem az orsolyita rend kedves nővérei, azt elárulhatom.
- Mit lehet tenni?
- Nem sokat. Amikor Einstein amerikai látogatása ellen tiltakoztak harcos amerikai dámák, ő azt írta, elítél minden háborút, kivéve az elkerülhetetlent, amit a feleségével kell vívnia.
- De jópofa.

A hidegháborús örület a hatodik cét is megfertőzte. A gyepmester fia botos szabadcsapatot szervezett. Ki ellen? Az ördög jobban tudja. Talán csak a túlcsorduló energiák levezetésére. A botokkal felfegyverkezett csapat üvöltve rohant végig az utcán. A járőrök dermedten néztek. A csoda azonban nem ez volt, hanem az, hogy a legkeményebb időszakban a dolog elkerülte a máskülönből rendkívül éber hatóság figyelmét. A szolgalelkű felnőttek között sem akadt derék feljelentő, aki felhívta volna ugyanennek a hatóságnak a figyelmét a készülő csatára, azaz rendőrkézre adott volna bennünket. Nem ütköztünk meg senkivel. Felelősségre vonás nem volt, pedig alakulhatott volna másként is.

A délvidéki főszerkesztő tízéves korában pajtásaival fel akarta robbantani a pártházat. Próbarobbantást tartottak a Mecsekben. Ezt már a rendőrség komolyan vette. Bevittek, és jól megverték a gyerekeket. Őt fejbe is rúgták. Lipcsei sörözőben mutatta homlokán a forradásos nyomot. Nem úszta meg ennyivel. Attól kezdve önéletrajzaiba kötelezően be kellett írnia a történeteket.

A hatodik cés harcias éneke köszönt vissza sok év múlva, amikor kaliforniai néni-kém látogatóba igyekezett hozzánk, s tőlem is azt tudakolta, mit hozzon. Vilma tanti a

nyolcadik iksz körül járhatott korban, ezt azonban nem lehetett pontosan kifürkészni. Hollywoodi hatás, mondogattuk egymás között, utalva a Vilmához közel eső filmmetropolisra, ahol a női sztárok évei körül homály derengett, ritkán volt biztos, ritkán annyi, mint valójában. Az egyik lap így tudta, a másik lexikon úgy. Szerénynek igyekeztem mutatkozni. A legszívesebben azt üzentem volna, ne hozzon semmit. Abból nem lehet baj a vámon, nem ébreszti a tartozás nyugtalanító érzését. De egyet azért megtanultam. Minél nagyobb a lehetőség, minél csábítóbb az ajánlat, a semmiig bezárólag annál kisebbet illik, de azért illik kérni. Meg aztán nagy dolog az, hogy nénikénk kilencezer kilométerre tőlünk veszi a fáradságot, s felkel a bridzsasztaltól, ahol a legtöbb idejét töltötte. Ha örömet akar okozni, hozzon nekem egy műanyag vámpír babát. Buffy the Vampire Slayer. Így olvastam a nevét külföldi magazinban. Én meg a vámpírok? Vilma felsikoltott a telefonban. Megnyugtattam, még senkinek a vérét nem szívtam. Nem szeretem a szúnyog, a pióca természetet, de elképzeltem a vámpírolót - ez a pontos neve - az íróasztalon. Ellensúlyozza majd Samuel van Hoogstraeten festményének, az ablakból kitékintő férfinak a reprodukcióját, ami inkább látszik levágott férfifejnek. A képeslapot

Münchenben élő színpadművész küldte Bécsből a Goya-kiállításról.

Vilma tanti a sikoltáson kívül nem kommentálta az ötletet. A kérés az kérés. Azt azonban kikötöttem, hogy tíz dollárnál lehetőleg ne kerüljön többbe, ellenkező esetben beérem egy tábla csokoládéval. Eljött a várva várt nap, és összetalálkoztunk. Vilma szer-tartásosan az asztalra rakott egy színes dobozt, ménkű nagy, tipikusan amerikai, széles szalaggal átkötve. Körülményesen kinyitottam. A dobozból előkerült egy kisméretű női figura, amint a mutatóujját a szája elé helyezve csendre int. Pszt. Ez volna Buffy, a vámpírlő? Mi van? Már Amerika sem a régi? Elpuhultak a vámpírok? Embervér helyett müzslivel táplálkoznak, vagy mi az ördög? Nem, mondta a tanti. Nem puhult el senki, nekem van szükségem egy kis nyugalomra. Hagyjam békén a vámpírokat. Ezért ajándékozott nekem könyvtárost. Kicsodát? Könyvtárost. Odaát kelendőbb a vámpírnál. Százzezret eladtak belőle. Vilmának mesélhetné, ha nem ő lenne az, de nem nekem. A meglepetés mindenesetre sikerült.

Elképzeltem itthoni gyártókat. Ülnek a tárgyalóasztal körül, játékokat várnak. Mit szólnának uraim egy könyvtároshoz, jobban mondva nem könyvtáros, inkább amolyan olvasótermi felügyelő, aki csendet

kér ajkához emelt mutatóujjal. Pszt. Pszt, the Librarian, vagyis a könyvtáros. Pszt Kisaszszony, Mademoiselle Pszt, még jobb. Hogy tetszik? Sehogy? Nem életszerű? Már ne haragudjanak, látom, életükben nem fordultak meg könyvtárban, olvasóteremben. Ha egyszer veszik a fáradságot... Belőlem is hiányzott a meggyőződés, hogy a vámpírölő helyett igenis a legjobbat kaptam a könyvtárossal. Nem volt elég a szörnyűség fél életem át?

- Nagy dolog, ha valakire hallgatnak.
- Ezt olyan mondhatja, akire nem hallgatnak. Igaz?
- Mindig az igazság.
- Ez a megjegyzés sem véletlen.
- Miért kellene annak lennie?
- Mert őszintébbnek hatna az egész. Hihetőbbnek.
- Mit nem hiszel?
- A jóindulatban kételkedem.
- Az enyémben?
- Bevallom, igen.
- És te jóindulatú vagy?
- Bevallom, nem mindig.

A tengerésztrikós, szemüveges, hosszú hajú fickó hangosan szaval a sportlapból, a bulvárlapból, a napilapból, naplóból, magazinból, pártlapból, pártatlanból, iskolai kémiai híradóból, neki mindegy. A többieknek az olvasóteremben nem. Nézem az arcát, keresem rajta az agyérgörcs külsődleges nyomát. Orvosilag ajánlott logopédiai gyakorlatra következtetnék. "Ősz húrja zsong, jajong, búsong a fákon..." Semmi költészet. Összeült az MLSZ elnöksége. Hajmáskéren ledöntötte a vihar a kéményt. A tűzoltók kiszivattyúzták a vizet a pincéből. Ilyesmiket darál. Többször figyelmeztették, meg is fenyegették, próbálták kizárni, semmi.

Jobbra a tudós kinézetű, nyakkendős férfiú méltatlankodva csóválja a fejét. Nemrég öngyilkos akart lenni. Magányosan ült a szobában, előtte az asztalon pisztoly. "Ha akkor be nem lépek..." - magyarázta az életmentő. De belépett, mert szerencsére véletlenül éppen ott tekergett, ahol kellett. Köszönetet nem kapott, talán nem is járt érte. Valami kimaradt a meséből. Állítólag egy csésze kávé is volt a pisztoly mellett, inkább az mentette meg az életét. Kicsinyesség félbehagyni a kávédat, mielőtt harakirit követsz el. Japán bölcsesség? Lehet. A pasas életét megmentette a kávé. Az "áldozat" a könyvtárban a természettudományos irodalmat

bújja, s bele-belekap a keresztrejtvényekbe. Nem fejez be semmit, nem zár le semmit. Talán az öngyilkossági kísérlet is erről szól. Különben nem látszik rajta a halál felé lendítő, végső elkeseredettség. Az sem, hogy Ivó napján dísztáviratot küldött alkoholista főnökének, aki ezt soha nem bocsátotta meg. El-mélkednék tovább, ha két asztallal előttem nem akadna meg a tekintet egy idegen, de mégis valahogy ismerős arcélen. Az illető nő, mégpedig az egzotikus fajtából. Keletázsiai. Valaha ismertem, bálon táncoltunk is, aztán eltűnt.

Megszólítsam, ne szólítsam? Mire eldönténém, felém fordul, rám köszön. Nem ismeresz meg? Megismerem, Berlinből érkezett megnézni a gyerekeket, az egy szem unokát. Nagyok, megnőttek, a gyerekek csak így vannak. Folytatnánk az eszmecserét, de mintha mindenki minket figyelne, méghez-zá rosszalólólag. A tengerésztrikós szeme villámokat lövell. Az ügyeletes csendháborító, s most a babérjaira törnek. Egy európai, meg egy vágott szemű ázsiai. Mobiltelefon csörren. Csak azért, hogy a harmadik évezredre ébredjünk. "Nekem nincs semmi bajom, de úgy érzékelem, te vagy bajban. Aludj nyugodtan, ne törődj semmivel. Ha nem, hát nem. De köszönöm az álmatlan éjszakát." Ennyit hallani. Az olvasótermi felügyelő, akinek feladata

lenne, hogy teniszlabdával fejbe dobja, hátulról elgáncsolja a tapintatlant, éppen telefonál. "Megmondta, hogy a szabadnap az szabadnap. Ha nem jár a kiegészítő támogatás, akkor nem jár. Én jóhiszemű voltam, az talán csak nem bűn." Csend, majd újabb érvelés. Az olvasótermi felügyelő, aki nem ügyel semmire. Harmadik telefon, valakinek a kezét csókolják, személyesen majd többet is. "Az olvasók? Ne törődj velük, ennyit kibírnak." Megnyugtató hallani. Ha lemerültünk Jackson bahreini kalandjaiba, megtudtuk, hogy Kerry Packer a túlvilágon nem tapasztalt semmit, fel is merülhetünk. Mindig vannak telefonálók, akik másnap este "nyolc óra magasságában" ráérnek, akik tovább paszszolják a melót, ha nem találnák őket. Egyébként szívesen állnak rendelkezésre, hiszen emberek vagyunk, vagy mi.

Az olvasóterem szépen átalakul fecsegőteremmé, a felügyelő telefonközpontossá, mindenki a hangját fitogtatja, mint afféle színi tanodában vagy zenedében. A sziszegőket lesziszegik, a hurrogókat lehurrogják, az odanézőket odanézéssel lesújtják. Kezdem hinni, Vilma tanti Pszt Kisasszonya nem volna üzlet ezen a tájon. Az igazi olvasótermi felügyelő felszívódott, pedig őt várja a kitaratóan berregő, piros, vezetékes telefon. Ha percekben belül nem történik valami, minden

elkövetkezhet. A tudósfejű főbelövi magát, a tengerésztrikós kiugrik az ablakon. Kerry Packer kezét fog Jacksonnal Ausztrálián át Bahreinbe, s a mobilba beolvasott, aszalt szilvás, szezámmagos csirke menthetetlenül odaég.

- Böjti időben vagyunk, vigyázz a szóra.
- Azt hittem, a böjt csak az élvezetek mérséklésére vonatkozik.
- Mindenre, én úgy gondolom.
- Akkor hát hallgassunk?
- Ne hallgassunk, mert a hallgatás is lehet olyan gazdag, súlyos mintha órákon át fecsegnénk.
- Roppant fárasztó lenne. Különben annak sincs teteje, hogy a beszédről beszéljünk.
- Mivel a beszédről nem lehet hallgatni...
- Ez az érvelés az én szememben már élvezkedés.
- Remélem, azért nincs baj.
- Még lehet.

Főiskolásként sváb asszonyság, Őz Köviné albérlője voltam a Báthory utca 6-ban. Furcsa figura volt, mint a legtöbb főbérlő, de ő talán még az átlagosnál is furcsább. Mikor a nap reggel beköszönt az ablakán, ő nem köszönt vissza. Kedvenc foglalatosságába merülve ült a konyhán a viaszosvászonnal borított asztalnál. Aprópénzt számolt önfeledten, miközben szorgalmasan gyógy-pemetefű cukorkát tömködött a szájába. Ráadásul dúdolt is. "Vor der Kaserne..." Őz Köviné kilószám gyűjtötte az érméket. Mint ha az állami pénzverde Báthory utcába telepített kirendeltsége lett volna. Gyűjtötte, és gyönyörködött a fényükben, a gravírozásban, a feliratokban. Ilyenkor megfeledkezett arról, hogy albérlői, Gyalog Péter, vasúti kalauz és szerénységem, merre járunk, mit csinálunk. A Pécsről Szombathelyre tartó vonaton zötykölődtem utasokkal teli fülkében olvasmányba mélyedve. Amikor ott tartottam, hogy a főhős türelme elfogyott, és agyonvágással fenyegetett egy bizonyos Monroy kapitányt, aki ettől végleg zátonyra futhat, hirtelen női láb lendült felém a szemközti ülésről, és ugyanabban a pillanatban férfihangot hallottam.

- Nem gond?

A női láb tulajdonosának lovagja tette fel a mai világban szokatlannak ható, udvarias

kérdést. A lány átvette a lábát a fiúén, és kényelmesen hátradőlve pihenő pozícióba helyezkedett.

- Semmi gond - néztem fel meglepetten a könyvből a szerelmesekre. Nem lehetett mást tenni, mondani, miután előbb lendült a láb, s azt követően kérdeztek. Jobb híján azon igyekeztem, hogy a nyugalmat megőrizve legalább pontos megfigyelésekkel gazdagítsam utazási tapasztalataim gyűjteményét. Hagytam a fantáziát kibontakozni. Hova rakhatják a szerelmesek a lábukat kettesben összezárkózva egy elsötétített szobában, ha a vonaton, világos nappal és mindenki szeme látára ilyen delikát pózt képesek alakítani? A reflexió talán kissé öreges és prúd. Mi közöm hozzá? Figyelmem elvonta, hogy átellenben a másik ablaknál beszédhibával küszködő kamasz fiú közölte fennhangon elhatározását. A jövőben nem óhajt meg nem nevezett nevelőintézetben lakni, hanem intézetet, várost cserél, alighanem egy lány kedvéért. A közléssel megcélzott anya?, nevelőszülő? kíváncsian tudakolta az elhatározás mértékét, világos választ azonban nem kapott.

Ugyanebben az időben Gyalog Péter, vasúti kalauz a Pécs-Szekszárd vonalon teljesített szolgálatot. Az állomások között az új egyenruha, plusz több váltás ing, plusz nyakkendő, sapka, téli köpeny bekerülési

költségéről tájékoztatott részletekbe menően három diáklányt, akik mélységesen alul liciáltak a harminckét ezer forinttal. A summa több mint százezerre rúgott. A lányok nyugodtan sikoltozhattak, netán meglévő szüzességük sem forgott veszélyben. Mikor tapintatot megvető bátorsággal a kalauz családi állapota felől érdeklődtek, az annyit árult el, hogy bár voltaképpen mindenre kapható, olyan örülsége, mint a nősülés nem vállalkozhat. A munkáltató, a vasút nem engedi. A lányokat lehangolta a válasz. Megkérdezték, hogyan kérik és adják az ilyen engedélyt, szerepelnek-e ilyesmire vonatkozó pontok a munkaszerződésben. Gyalog Péter ügyesen kitért a válasz elől. Elve volt, hogy tőle semmit nem tudnak meg, amit ő nem akar. Valóságos tudománnyá fejlesztette az egyenes, nyílt válaszok megkerülését. Viszont bárki értésére adta, családi állapot, betegség, vagyoni helyzet, újabban politikai meggyőződés iránt nem illik érdeklődni. Mint ahogy nem illik asszonyt, pénzt, korcsolyakulcsot kölcsön kérni. A nem illik nem jelenti azt, hogy nem lehet, de ne csodálkozzon senki, ha visszautasításban részesül.

A lányokat nem lehetett könnyen lerázni. A fejükbe vették, valamilyen módon megleckéztetik a kalauzt. Gyalog Péternek ínyére volt a kitartás, de a kötelességét nem mu-

laszthatta el. A megállókban leugrált a szerelvényről, majd induláskor visszakapaszkodott.

- Hol is tartottunk? - kérdezte a lányokat.

- Mindig ezt akarja csinálni?

- Mit mindig?

- Hát, hogy kalauz. Így akar megöregedni, nyugdíjba menni a vasúttól?

- Először is megöregedni nem akarok, nyugdíjba menni sem, a többit majd meglátjuk.

Gyalog Péter egy éjszaka szolgálatból hazacsörtetve felébresztett. Hogy az álmot végleg kiverje a szeméből, tulajdonát képező lóról, félbehagyott zeneművészeti tanulmányokról mesélt. Kifejtette a véleményét, aki vinni akarja valamire, annak itt kell hagynia az országot, mert itthon csak az jut valamire, aki nem szeretne semmit. Az viszont tökéletesen célba ér. Alkoholista, esetleg öngyilkos lesz, megőrül. Nem tetszett a halálba lelkesítő programbeszéd. Szinte örültem, amikor a közös albérleti szoba sarkában terpeszkedő ruhásszekrény lábánál megpillantottam egy egeret.

- Na, vége a nyugalomnak. Most vagy megfogjuk, vagy békén hagyjuk.

- Mit fogunk meg? - tudakolta bambán Gyalog Péter.

- Az egeret a szekrény alatt, kalauz uram.

Üldözőbe vettük a hivatlan vendéget. A ricsajra Őz Köviné is felriadt. Hálóingben, hálósapkában kopogás nélkül nyitott a birodalmunkba. A küszöbön állva adott hangot nemtetszésének,

- Mit zajonganak itt maguk? Nem lehet aludni. Nézze meg az ember!

- Egér van, Kövi néni - böktém ki.

- Az ám, Őz néni - toldotta meg a kalauz.

- Azért még nem kell az egész mindenséget eladni. Ez kérem egy rendes ház.

Gyalog Péter, vasúti kalauz e szókra felröhögött. Nem véletlenül. A Báthory utca 6, amelynek falán ott fityegett a Tiszta udvar, rendes ház kitüntető tábla, a háború előtt bordélyház volt. Nemrég előkeresték a levéltári nyilvántartásból az egykori prostituáltak fotográfiáit, s azokat egy tematikus filmfesztiválon bemutatták. Két önként vállalkozó utcalányt sorsoltak ki az alkotó művészek között. A nyertesek impotens zavarukban nem éltek az ingyenes lehetőséggel. A fesztiválra a szervezők meghívtak egy igazi, nehéz fajsúlyú bűnözőt, aki tizennégy évesen húsklopfoló kalapáccsal verte agyon az apját. Különösnek találtam a véletlent, hogy Kölnben élő szoprán énekesnő ismerősöm is éppen a Fleischhammer, azaz Húsklopfoló ut-

cában lakik. Törtem a fejem, milyen rejtett összefüggést jelenít meg a pecsenyekészítésre, és úgy látszik, gyilkolásra is alkalmas konyhai szerszám a nehézfiú és a vonzó külsejű szoprán énekesnő között. Megnyugtató eredményre nem jutván, feladtam a további fáradozást.

A rovott múltú ült a hírhedt steini börtönben. Marseille-ben valóságos fegyverraktárt talált a rendőrség az autója csomagtartójában. Lányokkal kereskedett, pasasokat vert pisztoly csövét rakva a szájukba. Mikor letöltötte a büntetését, rendes útra tért, a Playboy megbízásából világkörüli útra indult, és riportsorozatban számolt be az élményeiről. Ez aztán a szocializáció, a rehabilitáció! Ahogy a fesztiválon belépett a terembe, hunyorogva körbenézett, és kellő súllyal megjegyezte: "Wimmeln die Anwälte." (Nyüzsögnek az ügyészek). Ebből annyi igaz volt, hogy a város több ügyésze szakmai továbbképzés alkalmának tekintve az eseményt, szépen felsorakozott.

A résztvevők főleg arról faggatták, hogyan tudott váltani a börtönévek után a normális civil életre. Ő szép szőke nő, "mentőangyala" kezét szorongatva mesélte, az idő múlása megpuhítja a legkeményebb fickót is. Már nem verekszik olyan jól, lassabban tud futni, romlik a reakcióképessége. Kiszaba-

dulva hosszú ideig csak lámpafénynél tudott aludni, ma sem szereti a zárt ajtókat, ablakokat, viszont imádja a tágas, levegős tereket, az erdőt, a mezőt, a tengert, egyszóval a természetet. A történetet leadtam Őz Kövínének. Gyönyörűséggel töltött el előre, amikor arra gondoltam, milyen jézusmáriázásba, sikoltozásba fog, ha leírok neki egy igazi gyilkost. A számításom fényesen bevált.

Ezúttal azonban nem bűnözővel álltak szemben a Báthory utca 6. alatt a Tiszta udvar, rendes ház feddhetetlen lakói, hanem a legszürkébb egerrel.

- Most mit csináljunk? - kérdeztük egymást a kalauzzal.

- Talán kérdezzük meg az egeret - javasoltam, mire Őz Köviné kilátásba helyezte, ha szemtelenkedem, felemeli az albérleti díjat.

- Mitől csökkentené, Őz néni? - szaladt ki Gyalog száján.

- Ha Gyalog úr szemtelen, a magáét is felemelem.

- De mi ragaszkodunk ám a Kövi nénihez, meg a Báthory utca 6.-hoz.

- Azt meghiszem - hümmögött a főbérlo, majd kihátrált a szobából.

- Megy az öreglány levelet írni a lányának - jegyezte meg Gyalog Péter.

A házban, sőt az egész utcában köztudott volt, hogy Őz Köviné időnként megindító levelekkel rikatja távol élő lányát. Leplezetlenül leírja, éjszaka álmában felravatalozva látta Piroskát. Igen szép volt a lány kiterítve, vonásai kisimultak. Ő, az anya elsőrangúnak talált mindent, a koporsót, a szemfödelet, a gyászhuszárok sipkáját, ahogy a pap kántált. És az a rengeteg koszorú... Reggel könnyek között ébredt, de azért nem felejtí el a gyönyörű temetést. Piroska agyon bőgte magát a levél olvastán. Szelíd természetű élettársát elfogta a negyvennyolcas harctéri idegesség, ahogy mondani szokta, meg hogy ilyen ostoba anyja legyen valakinek, borzalom.

- Lehet, hogy levelet ír az Őz, de mi ettől nem leszünk okosabbak - figyelmeztettem a kalauzt. - Állunk, mint Mihók a mesében.

Én meg Mihókkal mehettem Gyalog Péter agyára. Pontosabban egy történettel. Baráti társaságban argentin táncosnőt ismertem meg, akinek balett-társulata volt nyugaton, és szívesen vette volna, ha színpadra feldolgozható történetet hall valakitől. Kapásból elmeséltem neki Mihókot, aki zsákban hordta a világosságot a házba, helyett, hogy ablakot vágott volna a falba. A táncosnő nem ismerte a mesét. Megköszönte a szívességet, majd Németországba visszatérve, nemsokára bécsi bemutatójára szóló meghí-

vót küldött. Felkerekedtem, és virágcsokorral megjelentem Perchtoldsdorf kerület színházában. Az osztrák fővárosban véletlenül aznap tartották Európa melegjei díszes, lármás felvonulásukat. "A melegek nem olyanok, mint a normálisak. Jobbak!" - állt az egyik transzparensen. Hazatérve beszámoltam az élményekről külön a kalauznak, külön Őz Kövinének. Az utóbbi nem nagyon értette.

- Mi az, hogy melegek? - kérdezte.

- Hát az, hogy mondjuk az Őz néni nem a megboldogult urát szerette volna, hanem az urának a húgát.

- Menjen már mocskos disznó. Minek néz maga engem? Szégyellje magát! - fakadt ki a főbérő.

Ezzel a témát lezártuk az egykori bordélyházban, a Báthory utca 6-ban, ahol Őz Köviné előbb megözvegyült, majd lett bejegyzett özvegy és özv., mígnem egy oktondi hivatalnok jóvoltából az özv.-ből öz, sőt Őz. "Ezt legalább mindenki érti, s nem a halálra gondol" - vigasztalta magát, amikor reggelente számolta az aprót az asztalon. Az egerrel nem törődött. Tisztában volt azzal, hogy bár a bérleti szerződésben nincsen benne, a lakói megfogják.

- *Egész héten a szabadságról töprengtem.*

- *Az nem lehetett kellemetlen, hacsak...*

- *Hacsak nem voltál éppen fogoly.*

- *Úgy érted, valakinek, valaminek a foglya?*

- *Ne bonyolítsuk a dolgot, haladjunk lehetőleg az egyszerű felé.*

- *Vagyis?*

- *Hacsak nem voltál börtöncella lakója.*

- *Nem, az nem voltam. Csupán felmértem a lehetőségeim határait.*

- *Ha határok, már régen rossz. Közelítenek feléd, közelítesz feléjük. A szabadság nem erről szól.*

- *Nekem pedig az sem parttalan. Mellesleg, ha eljutok a tengerre, ott én sem keresem a túlsó partot. Elképzelem, hogy a világ végtelen*

- *Ha ez erősít, csak rajta. Apropos, mire jutottál, hogy a szabadságról töprengtél?*

- *Nem jutottam semmire, de maga a gondolat is jólesett.*

Méheket akartam telepíteni a közeli akácosba, s mivel nem bíztam abban hogy a szakkönyvvel egyedül is boldogulok, segítségül hívtam egy szakreferenst, akit rokonokon keresztül ismertem meg. Miért pont a méhek? Nem tudom. Nincs egyetlen válasz. A természetközelség? Lehet. Menekülés a zajos városból? Miért ne? Szeretem a mézet? Talán csak nem baj? Felkészültem, hogy lebeszélnek majd róla - a magyarok nagymesterek az ilyesmiben - s mivel felkészültem, dacos ellenállást fogadtam. A szakreferens nem lepődött meg, amikor röviden előadtam a tervet. Hajlandó volt találkozni egy központi kávéházban. Mit is mondott? Majd iszunk egy jó sört. Jó sört? Hideg lévén, számomra a jó és a rossz sör közti határok elmosódtak, sőt maguk a sörök is, de telefonon nem óhajtottam erről vitát nyitni az ő kontójára, idejének rovására.

A kávéházi asztalnál ültem, és vártam a szakreferenst. Egyszer csak szorongani kezdtem. Mintha oda lettem volna bilincselve a székhöz. Réteges rabság nehezedett rám. Bár nem szoktam, a karórámat lecsatoltam. A drámatörténeti professzor jutott eszembe, aki ugyanezt tette sok-sok éve, mielőtt a lovak közé csapott azzal a feledhetetlen felütéssel, hogy az idő mérése emberi kapitalizmus. A festőművész hasonlót tett esztétika

órán, csakhogy az óráját a földre dobta, és még rá is taposott. Jelélül annak, mennyire megveti a rohanó időt, a múlandóságot, amelytől elég nyilvánvalóan betegesen félt. Különben miért tette volna? A drámatörténeti óra rég elmúlt, a festőt is belepte a feledés, én viszont ültem és vártam. Behunyt szemmel hallani véltem a méhek zsongását, orromba szippantottam az akácvirág édeskés illatát, gondolatban még a kikerülhetetlennek látszó csípéseket sem bántam.

Nem csak a találkozó kialkudott időpontja kötött, hanem a kávéházi környezet is, amely attól vált még nyomasztóbbá, hogy háttal az ablaknak foglaltam helyet szemben egy hatalmas tükörrel. Már megint rosszul csináltam valamit. Vagy mégsem? Megtehettem volna, hogy az étterem előtt sétálva várom a szakreferens érkezését, aztán együtt lépjük át a küszöböt. Hogy már elmúlt dél, és közeledett a még ildomosnak elfogadható várakozási idő lejárta, kezdtem kényelmetlenül érezni magam. Rosszul türtem a vendégre és fogyasztásra vadászó pincérek átható tekintetét, így eredeti szándékomtól eltérően rendeltem egy pohár barna sört. "Akkor hát Leffe" - ismételte át a pincér a leckét, majd percek múlva lerakta elém a párás poharat. "Köszönöm" - mormoltam, miközben angol nyelvű üzleti lapot böngésztem. Rabja voltam

tehát egy további kényszernek, hogy a vára-
kozás idejében érdeklődésemtől elütő tartal-
mú újságot olvasgattam.

A szórakoztatóbb foglalatosságot, hogy
mondjuk a nőket bámuljam, kénytelen vol-
tam nélkülözni, mivel ilyen szempontból fér-
fias helyre sodort a véletlen. A közelemben
nyugdíjas korú férfiak törzstársasága tár-
gyalta a legújabb áremelést. A pincérek egy-
től-egyig határozott léptű, jól fésült fiúk.
Szabályt erősítő kivételként a konyhából elő-
került egy cégkosztümbe öltözött középkorú
nő, akit véletlenül ismertem. Tanítottam ré-
gen az általánosban. Irodalomból egyszer
nem adtam neki ötöst. Régen elfeledtem vol-
na, de a nő mindannyiszor elmesélte némi
szemrehányó éllel, valahányszor összefutot-
tunk. Állítólag ez a tragikus vétség terelte el
a tanári pálya közeléből, s lett - anyagi érte-
lemben legalábbis - szerencsésebb vendéglá-
tó. Rabság, rabság mindenütt. A nő a sön-
téshez kötve, én az asztalhoz, a nyugdíjasok
a vigasztalan napi hírekhez, na és megren-
dült fizikai állapotukhoz kényszerítve. Nem
tehetik, hogy mozgalmasabb valami után
nézzenek, esetleg nőket hajkurásszanak.
Persze mit tudhatni?

Belekortyoltam a Leffébe. Összerázkód-
tam. Bezzeg Torvás nem berzenkedne. Húsz-
fokos hidegben sem forró teát, meleg tejes-

kávét szokott rendelni, hanem sört. "Aztán hideget hozzon" - figyelmeztette a pincért, nehogy megfélekedzen kötelezettségéről. A Leffe második érintése már kellemesebbnek tűnt. Hohó, ez csak azért van, hogy beljebb csábítson újabb italrétegek, mélységek felfedezésére, újabb meggondolatlan rendelésekre. Nem, szó sem lehet róla. Alámerültem újra az angol üzleti hírekben. A rámenős multinacionális cég dömpingtörvényt sértve mélyen áron alul adja a termékeit, üzletházának építőit meg nem hajlandó kifizetni. Azért ez már valami. Pillanatokra elfeledkeztem a méhészeti szakreferensről, el a találkozásról, és elgondoltam, mit tennék és kinek a helyében. Halvány sejtelmem azért volt, mi lehet a dömpingtörvény. Talán az, hogy mindenkinél olcsóbban adom a portékát, s akkor a többiek kapaszkodhatnak, sőt tönkre mennek. De hiszen ez nekem óriási? Ja, hogy nekik nem az. Igen ám, de hogy adhatom mindenkinél olcsóbban? Csak úgy, ha lopom, mint az erdő közelében lakók a vadat, a tűzifát. Vagy úgy, hogy adót, és egyebet csalog. Esetleg mert éhbérért dolgoztatom az embereket, ha olyan bolondok, hogy erre hajlandók. Egyre rosszabb kedvű lettem a találgatástól. Tisztában voltam vele, mindez talán ott rejtezhet a dolgok mélyén, de hozzáértés híján csak tippelgetek.

Hihetetlen, mennyire nem történt körülöttem semmi. No lám, a semmi rabja vagyok. Egy-két érdektelen átmenő vendég, pohár-, tányércsörgés, vége. A méhészeti szakreferens meg sehol. Mi lesz a tervekkel, a méhekkal? Talán foglyul ejtették a boldogtalant. Szóval tartja valaki, és nem tud szabadulni. De az is lehet, hogy a feledékenység foglya. Netán másik helyre emlékezett, oda ment, s a kép ugyanaz. Kirakott óra, Leffe, angol üzleti hírek, nők sehol. Másik drámatörténeti óra, másik játék. Nem az idővel, hanem egy helyzettel. Mit tennél, ha valaki megölné apádat, majd összeállna anyáddal, s neked ezt el kéne nézned? Ó, hiszen ez a Hamlet. Megölném a gazt, nem ölném meg, törvénykézre adnám, elbeszélgetnék vele, hogy megismerjem az indítékait, kikérdezném anyámat. Arra gondolnék, mennyire szerethette anyámat, ha képes volt ezért eltenni apámat láb alól. Félnék, hogy most én következem, következésképpen elköltöznék otthonról, felfegyverkeznék, kiinnám a méregpoharat, mert a szégyent nem volnék hajlandó elviselni.

Régi emlék jutott eszembe. Egy télen vidéken laktam barátom albérletében, de külön a háztól egy kerti lakban. Fűtés nem volt. Melegítőben, sísapkában aludtam, így valahogy kibírtam. Időnként felmentem a házba

melegedni, pálinkát inni, s hallgattam a főbérlet, egy fogorvos özvegyét, aki csütörtökönként a városba utazott, hogy túrós csuszát ebédeljen egy rendőr őrnagy társaságában. Szerették a férfiak. Illetve szerették volna. Mesélt egy hódolóról, aki annyira bele volt esve, hogy a férjét párbajra hívta a folyópartra. Ilyen szerelmek léteznek, kérem. Na, nem. Hogy kerül ide a szerelem? A kijátszott dömpingtörvény, a késedelmes szakreferens olyan távol van a szerelemtől, hogy azt el sem lehet képzelni.

Azért nem kell kétségbeesni. Vártam már emberekre eleget. Ha összeadnám a napokat, az órákat, talán még az esztendő is kitelne. Nem hittem a szerencsében. Okos ember szerencse nélkül kalkulálja az életét. Egy kis szenvedés a legkevesebb. Aminek nincsen írja, az ember azt kibírja. De szép. Már meg is vagyunk vigasztalva. Évekkel később, hogyan. De másként volt az, amikor a vidéki eszpresszóban vártam a nőt, aki mindent megígért. Bár ne tette volna, nekem a minden nem kellett. Megfigyelhettem, milyen stádiumokon megy keresztül az ember. Az adott pillanatban tűkön ül a várakozástól, majd jön a lassú, fokozatos beletörődés, majd a dolog előnyeinek a keresése, és végül a megtalálása. "No hay mal, que por bien no venga." A spanyol közmondás, a minden

rossz jó oldalának a felbukkanása számtalanszor átsegített a nehézségeken. Őszintén hittem, hogy az agy, az érzékek rugalmas alkalmazkodása a megváltozott helyzethez szebbé tehetné a világot. Bár akkor is volnának, aki egészen mást olvasnának ki a dolgokból. Mindig valami negatívumot.

- *Mi jutott eszedbe?*
- *Egy nő, aki megfélekezett rólam. Mint kiderült, szándékosan, de utólag megbánta.*
- *Akkor meg már késő volt, nem?*
- *A dolgok így működnek.*
- *Ezt hidegvérrel kijelented?*
- *Miért, hogyan kellene?*
- *Mintha kicsit azért fájna, úgy kellene.*
- *Töprengő alkat vagyok. A várakozás üres órái, ha nem őrjitenek meg, kifejezetten jót tesznek. Fontos elfoglaltságok közepette nem lehet képzeletben szabadon csapongani, kitalálni az élet édességeit, azok körül pepecselni.*
- *Példát is mondanál?*
- *Például azon elmélkedni, hogy feltaláljuk a semmivel hajtott járművet, és tönkre tesszük az olajsejkeket.*
- *És az ilyesmi téged szórakoztat?*
- *Nem mindig, Van, hogy lehangol, de akkor is jó.*

Újabb korty a Lefféből, ami nehezen akart fogyni. A pincér legnagyobb bánatára. Ugrásra készen állt, hogy újabb körökkel térüljön, forduljon. Nem, nem a vendéget szereti. Imádja nyomogatni a sörcsap gombját, fakanállal lesöpörni a habot, újra nyomni, újra lesöpörni, majd végre elnyugodni, és alátétre helyezve a művet, megcélozni az asztalt. Az én asztalomat, ami nem az enyém. Ellenkező esetben hazavihetném. Tudok családokról, ahol külföldi szállodák, mulatók, repterek, templomok berendezési tárgyait használják. Egy hamutartó, egy kiskanál, esetleg több, étlapok, szentelt gyertyák, imakönyvek. "Maga otthagyta a Bibliát az athéni szállodában?" - kérdezte a raccsoló író tőlem, majd megjegyezte. "Én mindenholnan elhozom." Soha nem vitt volna ilyesmire a lelkiismeret. Ez is rabság. A méhészeti szakreferens aligha ismeri. Órája görnyedek az asztal fölé a rideg teremben. Már visszafelé olvasom az angol nyelvű gazdasági híreket. A Lefféből kihörpintettem a hetedik kortyot. Kivételesen a hetes szám nem jelent semmit. A kép változatlan. Ha a pincér saját igájából szabadulva, s alávetve magát ugyanakkor a kíváncsiság perverziójának, megkérdezné, unatkozni tetszik az úrnak?, kihúznám magam és így szólnék: én, kérem nem szoktam

unatkozni. A szakreferensről persze hallgattam volna, mint a sír. Legfeljebb szórakozottságból megkérem a pincért, hozzon egy nőt, de ne legyen szakreferens és hideg, mint a sör. Főleg olyan ne legyen, akire várni kell, aki miatt innom kell az utálatos Leffét.

Ha már nő, megteszi az álmodozás. Egykor, tán igaz sem volt, de igaz volt... A trópusi országban kéretlenül asztalomhoz ült a mulatt szépség. Csupán beszélgetni akart. Csupán. Gitármuzsika szólt, a bűgő hangú dizőz arról énekelt, hogy jön a tenger lovagja, a tengerész, és hajóján messze visz, ahol nem talál meg senki, mert a szerelmi boldogság már csak olyan, nem kíván tanúkat. Ha beteljesedik, önmagának, önmagáért, két ember magánügye. Jön, de nem a tenger lovagja, a tengerész, hogy a hajóján messze vigyen, nem is egy szomjúságtól kitikkadt méhéshzeti szakreferens, hanem a fogalmam sincs, milyen titkár, aki tolvajlással alapozta meg a szerencséjét. Sötét öltöny, vakító fehér ing, eleganciája, fellépése, akár egy államfőé. Talán helikopterrel szállt le a hotel tetejére a nagyobb hatás kedvéért. Semmi kétség, megint becsapni készül valakit.

Hogy is mondta a békebeli vendéglős? "Higgye meg kérem, amíg lócitrom van, verebek is lesznek." Nos, a lócitrom a motorizált világban egyre kevesebb, a verebek mégis

mintha egyre sokasodnának. A szembesülést nem lehetett elkerülni. A fogalmam sincs, milyen titkár balra nézett, én jobbra. A tekintetek törvényszerűen találkoztak. "Szervusz, régen láttalak." "Én is téged. Hogy vagy?" "Jobban is lehetnék." "Akárcsak én." Még ő panaszkodik. Villa a hegytetőn, luxus terepjáró, meg amit akartok. És börtön helyett mind kifizetődőbb, színekúrás állások. "Azért te sem panaszkodhatsz" - válaszolná a puccos titkár, ha én meg hangosan mertem volna az imént gondolkodni. Panaszkodhatnék, de életem, hogy nem teszem. Mostanában a fülek süketek, a szívek érzéketlenek, semmi értelme. Aki meghallgat, talán még akadna, aki segít, nem. Így azt gondolták rólam, primán vagyok, a kutyám sem sánta. Közben ha volna, biztos három lábon bicegne. A titkár rövidre fogta. Valami jótékonyági szervezetről beszélt, amelyik rendbe teszi a világot, nem lesz annyi elesett, szerencsétlen, Jaj, csak a világot ne mondta volna! Ha azzal jön, hogy egyetlen családot, egyetlen nyomorultat felkarol, talán még hinném is. A világ? Noha ráférne, semmi kétség. Csak annyit mondtam, sok sikert. A földkerekség megmentője távozott a szemközti ajtón a recepció irányába. A titkár szakreferense biztos nem késik, nem kötött ki tévedésből más vendéglőben. Nem kell hidegben utálattal sört szo-

pogatnia, érdektelen angol nyelvű üzleti híreket bogarásznia. S ha mégis, bármit nevetve kifizet, s pillanatok alatt megfelelő helyzetet teremt a maga számára, amit aztán rögtön ki is használ.

Amint itt tartottam az elmélkedésben, megint nyílt az utcai ajtó, s kipirosodva, jókora késéssel megjelent a méhészeti szakreferens. Ahogy lélegzethez jutott, így szólt: "Ne haragudjon, magáról meg teljesen megfeledeztem. A noteszomban a vendéglő neve, meg egy időpont volt bejegyezve, utána kérdőjel. A sört természetesen megisszuk melegbb időben. Én fizetek. Ha elfelejteném, nyugodtan figyelmeztessen. Ja, és a méheiért ne aggódjon. Nemsokára ott zümmögnek az akácosban, ahogy elképzelte. Csak meg ne bánja. Na, addig is, viszlát!"

- A rovarirtás miatt nem hívtalak.
- A svábbogarak nem engedték?
- Akkora volt a felfordulás, hogy nem jutottam telefonhoz.
- Nálad minden felfordulással jár?
- Úgy látszik, ez az én sorsom. Minden azért van, mert más is élni akar.
- Na, ezt magyarázd meg.
- A jóindulattól teljesen távol azt gondolom, a bogarakat a rovarirtók találják ki, hogy legyen munkájuk. Vagyis nem azért irtanak, mert bogár van, hanem azért van bogár, hogy nekik legyen megélhetésük.
- Innen már csak egy lépés, hogy marék-szám szórják szét a tetveket, aztán meg összeszedik őket.
- Ha hiszed, ha nem, ilyesmi már az én fejemben is megfordult.

Idegenek a lépcsőházban. Végülis nem teljesen azok, mert már voltak, s ahogy ígérték, visszajöttek. A házmaster tárgyal velük. Éppen a biciklitárolót takarította, amikor ráköszöntek, hogy irtanának. Aztán mit? Hát azt, ami van, ami mászkál itt-ott és amott. Ami szaladgál a csöveken le-föl az alagsortól a tizenegyedik szintig. Beférkőzik a sarkokba, a bútorokba, a szőnyegpadló réseibe, előterem a semmiből, eltűnik a semmibe. Hiába a légycsapó, a ragasztós csapda, az elektromos sokkoló, a londoni The Times hétfégi, összehengergetett száma, a negyvenhármas surranó. Valahogy megúsznak mindent. Egyszer légy szállt Harrison Ford orrára, az ő filmje ment valamelyik csatornán. Fogtam a hátmasszírozót, jót odasóztam Fordnak, hogy eleredt az orra vére, a légy meg, amolyan jó piaci fajta, tovaszállt. Rengett a képernyő, a ház, Michelle Pfeiffer sikoltozott, Ford-Spencer, a férj a háta mögé lopózott, alaposan ráijesztett. Csengettek. A szomszéd tért haza kutyasétáltatásból. Csak nincs valami baj? - kérdezte. Nahát, ezt a pofátlanságot!. Mi baj lenne? Orrba vágтам Harrison Fordot. Mi már csak így vagyunk egymással. Kibírja húsz millió dolláros gázsiért. Nekem mondja? Én ennyiért agyon is üttetném magam.

De ki akar itt meghalni. A légy biztosan nem. A házmester eredményes tárgyalást folytatott az irtókkal. Háromezerre tartották a munkát lakásonként. Először elzavarta őket oda, ahonnan jöttek, valami alföldi városba, majd lealkudta kétezerre. Megegyeztek a dátumban, távoztak. A házmester körbekürtölte az eseményt. A sok csótány, svábbogár, csólakó csőbogár talán neszét vette a várható veszélynek, mert mintha felszívódtak volna. Egyes lakók jelezték a házmesternek, talán visszamondanák az egészet, bogár se égen, se földön. Ő nem adta be a derekát. A tervezett napon jöttek az irtók. Cédulákat dobáltak a postaládába, hogy másnap délelőtt kilenc és tizenkettő, délután kettő és este hat között elvégeznék az irtást.

Másnap figyelő állásba helyezkedtem. Kikapcsoltam minden szerkezetet, ami hangot ad. Bruno Walter összegyűjtött levelezésének kötetét helyeztem a térdemre az olvasás szándékával. Tekintetem előtt összekeveredtek a sorok. A betűk megmozdultak, összevissza szaladgáltak a lapokon, sőt kergétőztek. A nagybetűk alig bírtak a kicsikkel, a pontok rendre elgurultak, a kérdőjelek könnyedén felröppentek, majd kikötöttek a tévé képernyőjén, körülbelül ott, ahol egykor Harrison Ford orra lehetett, egészen közel

Michelle Pfeiffer előkelő hűvösséget árasztó arcához.

A készülék nem volt bekapcsolva. Csupán a némán hallgató számítógép képernyője tükröződött benne. A számítógépben meg a televízióé. Bruno Walter összegyűjtött levelezése lassan kiürült. Éppen Hugo von Hoffmannstahlhoz intézett sorainak a betűi szökdöstek. Talán azért, hogy ne kelljen őt várnia a költőnek a vasútállomáson a megadott időpontban, amikor megszólalt a csengő. A könyv magától becsukódott. Ajtót nyitottam. Az irtók voltak. A küszöbön álló overallos idegen sapkát viselt, a kezében injekciós tűhöz hasonlatos szerszám. Belépett, és a tűvel ismeretlen szert permetezett a vízcsapok csövébe. Szertartásos volt, és egy kissé gyanús. Kedvem lett volna igazoltatni. Mióta azt hallottam, hogy szerzetesi ruhába bújt szélhámosok pénzt csaltak ki hiszékeny emberektől, bizalmatlan lettem. Az irtás öt percig tartott. Kapok kilencszáz forintot - szólt az overallos, majd a pénzt bezsebelve odébbállt.

Telt-múlt az idő, órák, napok, hetek követték egymást. A ház elcsendesedett. A lakók lábujjhegyen jártak, a kutyák hangtompítóval ugattak, a macskák visszafelé nyávogtak. Kinyitottam Bruno Walter összegyűjtött levelezésének kötetét. A sorok újra meg-

teltek betűkkel, mintha láthatatlan parancsnok elkiáltotta volna magát: sorakozó! Csupán egy dolog nyugtalanított. Távozáskor az irtást végző idegen fenyegetőleg helyezte kilátásba: visszajövünk! Minek kell riogatni az ember gyerekét, amikor jóformán fel sem fogtam, mi történt? Jött egy erőszakos idegen. Belebámult az arcomba, fecskendővel belesziszegett a csőveimbe, pénzt kért, majd az ajtót a huzat segítségével becsapva, egyáltalán nem barátságos modorban közölte: visszajön. Visszajön, és még erőszakosabb lesz. Dörömböl, gázmaszkot, símaszkot, kalózkötést visel, gépfegyvert szegez rám, lead néhány sorozatot, amitől a városnegyed össze-rezzen, erőszakkal elveszi a pénztárcámat, majd kilátásba helyezi, legközelebb tankkal érkezik.

Mennyivel barátságosabbak a bogarak. Kevés helyet foglalnak, zaj nélkül közlekednek az egész lakásban. Nem kérnek enni, inni, szexuális életüket szó, sikoltozás nélkül pergetik. Nem jajong az esetleges szaporulat. A légy órákig elvan Harrison Ford, Brad Pitt, Benny Hill, Harkányi Endre orrán, bár ami Benny Hillt illeti elugrál mint a higany, kergeti a nőket, mikor utoléri őket, szélesen mosolyog. A légy csak legyint, marad ott, ahol van. A félenkebb rovarok elbújnak. A molyok keresik az épen maradt szöveteket. Ha meg-

eszik a pulóver egyik ujját, még mindig ott a másik. Egyenesen divatötletekkel állnak elő. Armani is jobban tenné, ha figyelne.

A nyugalom nem soká tartott. Egy nap megint cédulát dobált valaki a postaládákba. Irtás lesz. Délelőtt és délután, lehet választani. A délelőttöt választottam. Kolozsvári Grandpierre Emil jóvoltából Herder árnyékában időztem. Ha-ha-ha... Jancsika szerint azért harapott Ádám az almába, mert nem volt bicskája. Nahát, milyen kirafinált, talpraesett kölyök ez a Jancsika. Zsebmetsző lesz, ha így folytatja, vagy politikus. De az is lehet, hogy felcsap rovarirtónak, aztán mindent bepermetez a nyavalyás. Csengetés riasztott. Küszöb, irtó, overall, fecskendő. A második felvonás. Mint a színházban. Ott is baleknak nézik az embert, itt is.

Előző nap felzaklatott egy apróság, ami akár az irtás után visszamaradt makacs bógár, nem hagyott nyugodni. A rég nem látott festővel sétáltam. Mesélte, hogy a múltkor együtt volt ikszékkal, s az asszony, aki mindkettőnket ismer, tudja, barátok vagyunk, neki szegezte a kérdést, miről szoktunk mi egymással társalogni? Meghökken-tem. Mi köze ehhez másvalakinek. Hát még mindig itt tartunk? Figyelik, fenyegetik az embert, kémkednek utána. Miért? Nem szabad povedálni, prézsmitálni? Mi ez az egész?

Rossz szájízzel köszöntem el a festőtől. A találgatással nem jutottam semmire.

Aztán az irtásra ébredtem. A dolog ki is verte a fejemből a kémhistóriát. Ahogy megláttam az overallos rovarirtót, ezúttal háti permetezővel, meghökkentem. Mintha már találkoztunk volna valahol. Az overallos beszédes kedvében volt. Érdeklődött a család után, tudakolta, mióta lakom a házban, nincs-e kedvem a vidékhez, a zöldövezethez, mert neki van egy festő ismerőse, aki tavasszal kivonul falura, még hozzá végleg. Mit keressen a füstös, hektikás városban? Cukkínit, zellert, mangoldot termel, paradicsomot érlel, szőlőt metsz, kötöz, szüretel, lesz majd zamatos vörös bora. A Barnard professzor szerint napi két pohár vörösbor jót tesz a szívnek, csak a szemétkedés, a másik megnyomorítása nem. Ő hallgat az okos emberekre.

Hanem a festőtől tudja, régi barátok vagyunk, hosszan szoktunk beszélgetni. Igen kíváncsi lenne, miről, mert ő hamar kifogy a témából. Elképzelni nem tudja, mások hogy bírják órákig, s nem egyszer, kétszer, hanem mindig. Szabályosan elszédültem. Hogy el ne essem, belekapaszkodtam az irtó háti permetezőjébe. Lelki szemeim előtt felfegyverzett csótányok hadserege vonult el. Ismert indulót fújtak. "Hej, te bunkócska te drága...",

"Hej, te bunkócska te drága..." Az idegen nem vett észre semmit. Dudorászva permetezett. A munka végeztével gépiesen elrakta a műveletért járó pénzt. Elkészítőben fölemelt mutatóujjal figyelmeztetett: "Legközelebb májusban".

- Tegnap kerestelek, nem voltál.
- Utaztam. Oda és vissza. Oda egy vér-
mes nagymamával, aki mindenáron falba
akarta verni egy politikus fejét, annyira hara-
gudott rá.
- És te?
- Mit én? Békés ember vagyok. Még azzal
is kibékülök, akit nem ismerek. Mellesleg
megvédhettem volna a politikust, mert megté-
vesztő retorikával éppen azokat támadja
akarva-akaratlanul, akiket a nagymama nem
kedvel.
- Visszafelé?
- Visszafelé már kellemesebb volt az út
Ricsivel.
- Kivel?
- Képzeld, egy vadászgörénnyel.
- Nem mondod?
- De mondom. Természetesen nem egye-
dül volt. Mosolygós lány cirógatta végig az
úton. A lány szebb volt, mint Ricsi.
- Milyen szerencse.

Nem tudom, mit szólna ahhoz, ha a muszakaevők évi rendes találkozásán, miközben jóízűen harapdálná a muszakát, egyszer csak elibe állna egy ismeretlen, és azt mondaná, béküljünk ki. Velem uram, akár hiszi, akár nem, ez történt. Sütött a nap, esett az eső, az ördög kegyetlenül verte feleségét. A muszakaevők helyi kirendeltségének udvara tele volt vendéggel, muszakával és muzsikával. A harmonikás azt játszotta, hogy a legszélesebb boldogság is keskenyebb az Ararát hegnél. A muszakát felhordó lányok mosolyát vagy harminc digitális fényképezőgép igyekezett megörökíteni.

Sütött a nap, esett az eső, és én különösen ki voltam éhezve már egy jó kis muszakára. Nem tudom, mikor ettem utoljára. Igaz, a muszakával kapcsolatos összes külföldi irodalmat elolvastam három eredeti nyelven, de ez mégis más. És ekkor érkezett a meghívó a muszakaevők évi rendes találkozására. Most! Végre itt az én időm. Először is kirámoltam a hűtőszekrényt, hogy egyéb élelmiszerek ne zavarják muszakára fókuszáló képzeletemet. Felvirradt a szomszéd mopszli kutyájának a napja. Harangvirág, így hívták az ebet, ő kapta a maradék nyúlgerincet. Amint kiürült a hűtő, fogtam egy rajzlapot, felszögelttem a táblára. Szénnel hatalmas muszakát skicceltem, amit azonnal

lefújtam leszállításban vásárolt hajlakkal. Képzelteri, közben a nyálam csorgott egy-folytában.

A találkozó reggelén korábban keltem, mint szoktam. Borotválkozás közben a had-ba induló muszaka főző asszonyok indulóját fütörésztem. Ott lebegett előttem a délutáni ünnep képe esőben, napsütésben, harmonikaszóban, és talpig ünnepi muszaka köszöntőkben. Felvettem alig húszesztendő legjobb öltönyömet, vakítóan fehér ingemet, húsdarálót ábrázoló rózsaszín nyakkendőmet. A programig maradt még egy teljes órára. Mit csináljak? Mit csináljak? Hogy az időt elűsem, az étvágyamat tovább fokozzam, leemeltem a könyvespolcra a vaskos muszaka-monográfiát, és elmerültem benne. Az ébresztőóra riasztott a darált húsok és a lágyra főzött rizsek tengeréből. Fogtam a táskát, a muszakaevők évi rendes találkozására szóló meghívót, megvető pillantást mértem az üresen tátongó hűtőre, és elindultam.

Mikor a helyszínre értem, már nagy volt a nyüzsgés. Jó, hogy gyalogosan mentem, mert az autónak alig jutott volna parkoló. Az csak természetes, hogy a legjobb helyet a muszakaevők nemzetközi szövetsége főtitkárának sötétkék limuzinja foglalta el. A baráti országok delegátusainak négylovas hintói már csak a kutyasétáltatóknak fenntartott

gyepen állapodhattak meg. Nem azért mondom, de mi, muszakaevők kilométerről megismerjük egymást. A kalapom állandóan a levegőben volt. Másodpercenként üdvözölni kellett valakit. A helyi kirendeltség udvara majdnem kicsinek bizonyult a vendégfogadásra. Mondanom sem kell, a muszaka tálaló pultoknak, az evőeszközöknek, és a muszakának is kellett a hely. Az ünnepi beszédekben a szónokok áradoztak a muszakaevés jelentőségéről az európai integrációs folyamat sikeres lezárása tükrében, majd elérkezett a nagy pillanat. Nemzeti viseletbe öltözött lányok vonultak fel púpozott muszakás tálakkal.

A dolog élénken emlékeztetett engem a busaevők regionális konferenciájára, ahol hasonló történt a busás tálakkal. Ott a tejfőlös busarétest követően, amikor még nyolc fogás volt hátra, egyszerűen kidőltem. Görög barátom, Georgiadesz támogatott fel a pincéből, ahol az esemény zajlott, és diktált belém egész kancsó vizet, mire lassan magamhoz tértem. Jó, hogy már csak emlék, s most itt lehetek kiéhezett tagtársaim között. A főtitkár muszakás jó étvágyat kívánt a pohárköszöntő után, majd kivont villával megrohan-tuk a muszakás tálakat. Szerencsére senki sem sérült meg a tülekedésben. Nekem is jutott tizenkét gyönyörű muszaka, csak úgy

kenyér, meg minden nélkül. S ekkor, amint már említettem, állt meg előttem az ismeretlen tányérral, muszakával a kezében, s szólt: na, béküljünk ki. Nem tudom, mit tett volna a helyemben, ha evés közben így megzavarják. Nem lett volna ajánlatos eldobni ijedtemben a tányért, ezzel ugyanis súlyosan megsértettem volna a muszakaevők nemzetközi szabályzatának hetes pontját, amely szerint a muszakaevő soha nem eshet pánikba. Vagyis nem tehet olyant, ami árt kasztunk méltóságának.

A muszakaevőt nem puha fenyőfából faragták. Ha már így megszólított a szemtelen a táplálkozás áhítatos művelete közben, csak ostoba kívülálló lehet, gondoltam, vagyis ennek megfelelően kell kezelni. Szívesen kibéknélnék önnel, mondtam, csakhogy nem veszünk össze, mint ahogy nem is veszhattunk össze, mert én önt soha életemben nem láttam. Erre még a pimasznak állt feljebb. Emlekeztetett valami újságcikkre, amit állítólag én írtam az ő csővázas kémiai szerkezeteiről, s lekicsinylő iróniával kétségbe vontam a dolog értelmét, provinciális tájékozatlanságról téve tanúbizonyságot. Durván megsértettem őt, akit a határokon túl is elismernek.

Köpní, nyelni nem tudtam a meglepetéstől. Idő elteltével átláttam, abszolút tévedésről és egy félbolondról van szó. Jobbnak vél-

tem, ha nem elegyedek vitába, mert mire kiderül valami, elhűl a muszaka, és ami még ennél is rosszabb, elfogy az asztalokról. Vettem a lapot, s egyetértve az indítvánnyal azt mondtam, üsse kő, béküljünk ki. Lehet, hogy helyteleníti a dolgot, de még egyszer mondom, nem eshettem neki az ismeretlennek a muszakaevés kellős közepén a békésnek indult évi rendes találkozáson. Hogy adta volna ki magát, ha egymásba gabalyodva hentergünk a porban, s muszakák röpködnek körülöttünk? Az előkelő társaságra tekintettel sem tehattünk ilyesmit.

Ideális megoldás hasonló helyzetben ritkán adódik. Békés szándékom kinyilvánításán felbuzdulva az ismeretlen hosszú fejtegetésbe fogott csővázás kémiai szerkezeteinek nemzetközi sikereiről, egyben reményét fejezte ki, hogy belátva a róla szóló cikkemben sűrűsödő fatális tévedésemet, végre a helyes oldalra állok. Mert miről is van szó? Miközben itt, a poros régióban még mindig faekével szántanak, Amerikában már vetni sem kell, csak aratnak, méghozzá vég nélkül. A nemzetközi csővázás központokban pontos listákat vezetnek az igazi tehetségekről. Ezekre a listákra számos, magát zseninek tartó csővázásnak nem sikerült felkerülnie, neki viszont igen. Sőt, a nemzetközi központok őt kérték fel, adott esetben közvetítsen

hazája csövesei és a központok között. Mi lesz a muszakával, ha tovább diskurálok a szerencsétlennel? Ha teljesen kihűl, nézhetek újabb egyedek után, márpedig az évi rendes találkozó résztvevői alaposan megtépták az asztalokon elhelyezett tálakat.

Ugye megérti, először is szerettem volna fejéhez vágni a tányéromat lehetőleg muszaka nélkül, másodszor szó nélkül odébbállni, vagy a legrosszabb esetben rendőrt hívni. Ehelyett a kasztbéli méltóságával nyeltem egyet, s halovány ígéretet helyeztem kilátásba, nem is tudom, mivel kapcsolatban. Már-már a veszély fenyegetett, hogy dühömben felrobbanok, amikor muszakaevő barátaim felérezvén a helyzet komolyságát a miránk jellemző ragyogó ösztönnel a segítségemre siettek. Üres tányérjaikkal az asztalokon emelkedő muszaka hegyek felé tolakodtak, s a tülekedésben messzire sodorták tőlem a muszakaevők évi rendes találkozásójának nyilvánvalóan örült résztvevőjét.

- Tassos szigetére tartottam egyszer hajóval, sirályok követtek bennünket kitartóan.

- Mi ebben az érdekes?

- Figyeltem a röptüket, pillanatig azt hittem, egy az egyben lehet utánozni a madarakat.

- Hogyan?

- A fedélzeten egy apa magyarázta a fiának. Nézd, a sirályt. Hátravágja mindkét lábát, kimerevít, és gyönyörűen lebeg.

- És a gyerek?

- Képzeld, meg akarta próbálni. Az apja alig tudta visszatartani.

- Mi történt volna, ha...

- Szerintem semmi. Hasra esik. Az eredmény a szomorú tapasztalat.

A pedikűrös kis sámlin ült, az ölében Tavas vízből kiemelt lába. Miközben nyeles pengéjével mind beljebb hatolt a talp megkeményedett, sárgás szarurétegébe, egyre hajtogatta.

- Le fogunk zuhanni, kérem. Le fogunk zuhanni, kérem.

Talán légnyomás érte a háborúban, általában mindent kétszer mondott.

- Büdös gyerek ez a Márton. Büdös gyerek ez a Márton.

Vagy:

- Hát a mama hogy van? Hát a mama hogy van?

A tarifa mellé adott konyak érintetlenül állott a konyhaasztalon. Az ismételtetés nem történhetett az alkohol hatása alatt. Tavas ügyet sem vetett volna rá, ha nem éppen közelgő kubai útját kommentálja leplezetlen kedvességgel a pedikűrös.

- Hogy is van ez, kérem? Hogy is van ez, kérem?

Tavas a kérdésre feljajdult. A penge kissé mélyebbre vágott a megengedettnél. Vér serkent a művelet nyomán.

- Nyamvadtak vagyunk, kérem. Nyamvadtak vagyunk, kérem - hallotta a fájdalomcsillapítónak szánt dorgálást.

- Repülővel megyek, Pista bácsi - szedte össze magát Tavas a kérdésre adott válasz erejéig.

Minek kellett beszámolni a programjáról, Kubáról, vagy bármiről? Nem kellett, de abban a bizalmas viszonyban, amibe kerül az ember hosszabb idő után óhatatlanul a láb-ápolójával, elképzelhetetlennek tartotta a némaságot. S ha már szó, valamiről társalogni kell. Ha pedig társalgás, nem lehet örökké az időjárásról. Egy kérdés, egy válasz. Esik? Nem. Pedig elkelne. Süt? Igen, de ez nem jó a köszvényemnek. Aztán a politika. Mit szól hozzá? Semmit. Hitelét veszítette minden. Ezek is csak olyanok, azok is csak ilyenek. Szegényember hőtíig szegényember. Ha nem, akkor is. A gazdag meg gazdag. Én mindig a kisebbik rosszat választom. Csak a kisebbik rosszat, érti? Úristen, mennyi ész. Saját tengeren hajózhat. Kapitány úr! Nem lehet örökké ilyesmit. Kuba elkerülhetetlen volt.

- Adja a másik lábát.

Tavasnak bizarr ötlete támadt. A lezuhanásért megérdemelné az öreg, hogy a lavórból kiemelt ballal pofon rúgja. Tarifa plusz konyak, plusz rúgás, amit már a vágásért is megkaphatna. Rögtön el is szégyellte magát. Megrúgni a tisztességben megőrült pedikűröst, aki már szinte családtagnak

számít? Csak azért, mert kilátásba helyezte a légi katasztrófát? Végül is, higgye meg Pista bácsi, a repülőgép a legbiztosabb közlekedési eszköz.

- Aztán miért? Aztán miért?

- Mert még egy sem maradt fön­n a levegőben. He-he.

A pedikűrös egészen elképedt. Nem számított arra, hogy valaki túljár az eszén. Tavas megkönnyebbült. Elszállni azért nem volt képes a nagy könnyedségben. Eszébe jutott hivatali útja, amikor egy utas Varsó felé páni félelmében szünet nélkül motyogott:

- Figyelje meg, le fogunk zuhanni.

Az illető nem volt jövőendőmondó pedikűrös, inkább hivatalnok benyomását keltette. Szemüveg, diplomata­ta­ska, gondosan megkötött nyakkendő, napidíj. A reptereken búcsúztató és fogadó bizottság. Két betanult szó az idegen ország nyelvén, a nem értett viccen nevetés illendőségből. És az első repülőút. A legelső. Előtte tabletta, Santa Maria, és csak semmi rossz hír. Egy jó konyak a szerencsétlennek, aztán oda a rettegés. Né­z­ze a stewardess lábát, a tomporát. Ilyent ott­hon úgysem talál. Hátha még... Tavas emlékezett a hírre, hogy valaki a Boeing fedélzetén az utasok szeme láttára magáévá tette a nőt. Nyilván félelmében, amit fölényesen legyőzött. "Hölgyeim és uraim, kérem fejezzék

be a szeretkezést, és csatolják be az öveiket!" - figyelmeztet a kapitány. Képzeletben fojtogatni kezdte a pánikolót. Nem zuhanunk le, érti maga barom? Nem, mert a kapitányt, a stewardesst, a szexlapot böngésző Don Quijotét ott maga mellett, a kuszkuszt faló arab fiút, a profi boxoló külsejű meszticet, a férjvadász úriasszonyt, a szőkét, akinek az imént majdnem az ölébe ült, várja otthon valaki. Mindenkit várnak.

- Miért akar maga a Castróval találkozni? - kérdezte a pedikűrös, aki immár Tavasz sebesült lábát ragasztgatta.

- Hova gondol Pista bá? Dehogy akarok én a Castróval találkozni. Én még csak ráérek, ő alig hiszem.

- Hát akkor minek megyünk, kérem? Minek megyünk, kérem?

Ezt már nem kötötte a pedikűrös orrára. Cifra dolgokat mesélhetett volna az öregnek. Frankfurt és Havanna között választhatott. Frankfurt valószínűbb, Kuba izgalmasabb. Elnyerte a két kubai hely egyikét. Ismeretlen kolléganő a másikat. Nem tudta meg, ki volt kíváncsibb előzetesen a másikra. Ő vagy a nő? Szerényen önmagának előlegezte az elsőséget. "Idegen nővel megyünk, kérem? Idegen nővel...? Bele fogunk zuhanni, kérem..." A reptéri váróban ott ült a nő, akire már egyáltalán nem emlékszik. Nem mesélhette vol-

na az öregnek körömvágás közben, hogy fekete, vörös vagy barna, milyen lába van, miként húzogatja szembeülve a szoknyáját, nehogy belássonak. Vigyázzunk! Most vág léket az öreg a talpába. A nővel kissé zavartan bemutatkoztak. Nem látszott, ki ad le majd titkos jelentést a másiktól, ki zsebel be ezért némi aprót, esetleg újabb utazást, megbízatást. Kétfogú delegációból az egyik megfigyelő. Talán a másik is, s még rájuk állítanak egy harmadikat. Akkor ilyen idők jártak. Miért, most nem ilyenek járnak? Havannáig hatszor ettek a gépen, négyszer meleget. Ittak is persze. Minek hatszor enni, hatszor inni? Azért, mert Havanna?

- Kispolgári szökevény. Kispolgári szökevény.

Csőkevény, javította volna ki az öregot, de attól tartott, belé fojtja a szót, és bosszút áll a nagyoló ollóval. De jó! Nagyoló olló. Maradjon szökevény. Rengeteg ilyen kispolgári szökevény ugrott át a határon ötvenhatban. Voltak nagypolgáriak is. Az előbbieket vitték a porcelánkutyát, az utóbbiak a diplomát, meg az aranyat. Még jól jöhet valahol. Tavasz konspirált az útitársnővel. Csak semmi politika. Kubába megyünk, mit lehet tudni. Magyarországról érkezünk, mit lehet tudni. Ha azsankodnak, provokatorködnak, kacsintunk, észrevétlenül felemeljük bal kezünk

mutatóujját. Az asztal alatt szelíden megnyomjuk a másik bokáját. Inkább hasson szexuális zaklatásnak, mint hogy valami ostobaság történjen. Felelősek vagyunk egymásért.

- Szabadna a konyakomat, szabadna...

Hogyne Pista bá. Most, hogy már levágta a lábamat, mindent szabad. Itt a konyhában sámlitól sámlilig, kéztől lábig, késtől habkőig akkora a szabadság, mint a Himalája. Egészségére, Pista bátyám! Sok szerencsét a következő páciens konyhájában, ahol spiccesen majd vérfürdőt rendez. Mégsem zavarják el a fenébe, mert szeretik. Mondja meg őszintén, mit szeretnek magán? Azt, hogy néhány családtagot eltesz láb alól, enyhébb esetben egy életre megnyomorít?

A reptéren Juan, a kínai néger sofőr és Angelita várta őket. Egyenesen a szállodához hajtottak. A fáradtságtól, az időeltolódástól a nevüket is elfelejtették. Az esti langyosságban pálmafák, fecskefarkú autók, balkonokon, teraszokon ringó hintaszékek, terebélyes asszonyságok suhantak el előttük. Hol vagyunk? Miért vagyunk? Hány óra? Ugye, sokat vártak ránk? Berlinben át kellett szállni. Új Foundlandon dobbantani lehetett volna. Dobbantani, és beesel a szabad világba. De mi aztán nem. Egy hivatalos delegáció nem tűnhet el csak úgy, mint a kámfor. Ho-

va akkor a nemzetközi presztízs? Miért a program előkészítése, a vendéglátók fáradozása, aggodalma, a bőséges vacsora Hemingway Papa egykori törzshelyén, ahol a trópusi klíma igazolásaképpen vörös bogarak szaladgálnak a falon?

- A papa is utazott, kérem? A papa is utazott, kérem?

Nem Pistu bá, szó sincs róla. A papa évek óta nem mozdul a városból. Nem ment negyvenötben, maradt ötvenhatban, és marad háromezer-ötszázhuszonhatban, a mohácsi vész kétezredik évfordulóján. Ez a papa nem az a papa. Amerika oroszánvadász, trófeagyűjtő, bikaviadal imádó Lord Byronjáról beszélek, hallja? Ötvennégyben, amikor minket Svájcban elpáholtak a németek, - persze igazságtalanul - Lord Byron volt a divat Amerikában. Mindenkit Lord Byronhoz hasonlítottak. Ha most azt mondja az öreg, az ő idejében a simmy, meg a csíkos nadrág ment, akkor kúrós lábbal rúgok a pedijébe. Csak semmi durvulás. Kérem.

Reggelire café cubano ezüst tartályból, galyabos sütemény, friss gyümölcs. Ha a család is itt lehetne, sóhajtott a kolléganő. Igen? Akkor esetleg mi nem lennénk itt. Az ajtónálló pincér kínai. Most Kínába jöttünk vagy Kubába? Pszt. A vendégjog bizonyos kötelezettségekkel jár. Le a szombreróval előt-

tünk, kínosan pontosak vagyunk. Alávetjük magunkat a programnak. Inkább, mint a gyorsvonatnak. De miért is mondod Angelita? Amikor a délamerikaiak jönnek, mindenki fut százfelé. A legenyhébb, hogy nőt kérnek. Miért, lehet kérni? Mire jönnénk értük a szállodába, ők már elrepültek vidékre. Macsó, macsó. Mucsó macsó. Ti viszont...

Mentünk vidékre királyrák tenyészetet nézni. Azért király, mert soha nem eszünk? Mentünk a védelem napján bezárt kocsmákba alkoholizálni. Menetelés jobbról balra, balról jobbra, előre, hátra, levegőben, vízben, szárazföldön. Fidel, a mi vezérünk, szavalták a trova dalnokai. Fidel, Pista bácsi, vagy alszik? Mentünk Tokaji aszúval a hónunk alatt vendégségbe. A helyi elnök kísértetiesen hasonlított egy otthoni bigámistára. Meg kellett volna mondani neki? Hogy tetszik? El vagyunk ragadtatva, és el leszünk ragadtatva. Revüt néztünk vidéken. Az este meleg, a szólótáncos meleg. Gyertyafény mellett grillcsirke húsát téptük, ittuk a rumot, megjegyzéseket tettünk a primadonna túlsúlyára. Visszaéltünk a vendégjoggal. Rummal öntözött show a Tropicánában. A szállóban megszámlálhatatlan koktél megszólalás előtt óvatosan körülkémlelő ellenforradalmárok társaságában. A pincér lapátszám merte a poharakba a frappét, és talán hallgatózott.

Fürdőzés a szálló úszómedencéjében, a parton koktélsorakozó. Csak a pincérnő bele ne essen a vízbe ruhástul. És ruha nélkül? Mentünk bahamázni a Bahama csatornára.

- Csatornában locskolódtunk, kérem? Csatornában locskolódtunk...?

Dehogy Pista bá, ne akarja, hogy szégyenszemre Istvánnak szólítsam. Képzeljen el egy valószínűtlenül lila színt, de olyan valószínűtlent, hogy a szeme káprázik. Ez a Bahama csatorna, fehér homokkal, pálmákkal, vörös csigavázakkal. A sofőr machetével hasítja a kókuszt, pohárban kínálja a tejet, amit spanyolul a kókusz vízének neveznek, a húsát nádcukorral. Ládaszám hűsöl az árnyékban a sör. Szardínia, az angolai veterán furcsákat kérdez.

- Szardíniát is ettünk, kérem?

A frászt Pesta bátyám. A pasast hívták Szardíniának. Dinya, mondhatnám, de maga akkor a dinnyével bajlódik. Mondja a halál. Fekete volt, bajuszos, Kedvelt bennünket. Elrepültünk Camagüeybe. A kis gépen marco-na férfiak cukorkát szolgáltak föl. A helyi lap szerkesztőségében öreg zszurnaliszták mulatt lánykákat vettek szárnyaik alá. Az öregek gyalázatosan megfiatalodtak.

- Gyenge lányhús, magának is az kéne, mi?

Ne többet, onkl Sztiven, mert vénségére elkárhozik. Vágja a lábat, az a maga dolga, a többit hagyja másra. Miguel Manzana (Alma Misi) importált mixer a Margitszigeten. Daiquirit kever, Mary Pickfordot, Forradalom Évfordulóját, Bloody Mary-t. Az óceán hullámai fröccsenve csapódnak a kőnek. Ing nélküli, barnára sült bácsika jön szembe a sétányon. Maga is lehetett volna öregem, pedikőrösök gyöngye. Ám ahhoz spanyolnak kellett volna születnie, üldöztetve lenni harminchatban, hajóra szállni, és meg sem állni Havannáig. Midőn Havannában hajóra szálltam én...

- El fogunk süllyedni, kérem. El fogunk süllyedni...

Olyan mélyre azért nem süllyedünk. Mentünk a régi negyed kuplerájszagú házai közé, ahol már csak a szag maradt. Mentünk falura ahiacót enni. A szövetkezeti elnök mondta a magáét, mi aggódva lestük a pálmakunyhó mennyezetét, ahol gyíkokskák szaladgáltak. Hány eshetett a tányérba, nem tudom. Többnyire spanyolnak néztek. Nem volt elég nekik a hódításkor? Néger fickók kis hangszerboltjukban a Szerelmi álmokat klimpírozták nekünk. Úgy döntöttem, nem vágok úszva Floridának. Akkor sem, ha az USA elnöke vár a parton. Helyes a döntés. Hogyan jött rá, maga minden hájjal megkent,

negyven kilós szumózó? Ha életben hagy, el-
árulom, az egész világ egyetlen félreértés.
Maga megmossa a lábamat, mint Jézus
Krisztus a tanítványokét, de én már nem
mosom meg a magáét, mert nem erről szól a
pedikűrösök és a páciensek közmegegyezése,
harag nem lesz köztünk. Nem akarjuk elve-
szíteni a kenyerét. Ha nem zuhanunk le, há-
rom hét múlva találkozunk. Mit mond? Le
fogunk zuhanni? Kérem. Húzza ki a kony-
kot, és tegye el az ötszázast. Az áfát levon-
tam.

- Tegnap álmomban a körön voltam 1962-ben.

- Milyen körön, és miért pont 1962-ben?

- Futószalag mellett, amit te legfeljebb a Modern időkből ismerhetsz. Tudod, ahogy Chaplin kalapáccsal fut a szalag után.

- S neked mi közöd ehhez?

- Annyi, hogy a hatvanas évek elején egy évet pontosan ugyanolyan szalagon dolgoztam.

- Miért álmodtad?

- Ha én ezt tudnám, guru lennék a távoli Indiában.

- És milyen volt?

- Olyan, mint egy álom. A főművezető jött elém, aki évekkel később disszidált, és Kanadában nyitott vendéglőt. Sörrel kínált, s amikor éppen kortyoltam volna, felébredtem.

- Hát nem méreg?

- Nem vagyok oda a sörért.

Mister Hankó nekem csak Hankó. A keresztnevére nem emlékszem, így nem is találgatnék. Végül mit számít az, hogy József, Mihály, István? Hankó és kész. Állítólag a család Csehszlovákiából jött. Talán egy levéltári egér nem kis fáradsággal kibogarászhatná, ha ugyan érdemes. A saját családfám ágait most akarom kifürkészni. 1802-ig már eljutott valaki a rokonságból bizonyos Georgiuszig. Fiumében élt egy rokon öregasszony dzsesszzenész fiával. Ezek szerint dalmátok lennénk. De maradjunk Mister Hankónál. Évekkel később hallottam, hogy Hankó, vagy Mister Hankó, ha jobban tetszik, megunta a banánt, amit itthon soha nem ehetett, és lepattant. Úgy, mint a gyár pedáns, jól fésült főmérnöke szép, szőke feleségével. Tavaly, tavalyelőtt láttam őket viszont pesti bevásárló központban. Mit sem öregedtek. Azt nem mondanám, mit sem gazdagodtak. Egyesek a jólétet az arcukon viselik. Az én arcomat jobb, ha hagyjuk. A "lepattant" könnyű, úgy értem, nem súlyos, gazella mozgású lény képzetét kelti, nem pedig száz kiló körüli, terebélyes emberét, aki ő volt.

Mister Hankó hátat fordított az országnak, elszelelt. Később hallottam, hogy a hatóság emiatt az itthon maradt rokonokat zaklatta a legváltozatosabb módokon. Ő vendéglőt nyitott Kanadában. Jobb is, ha elkép-

zeljük a saját kocsmánkat valahol a világ túlsó felén. Soha nem tudni, merre sodor az élet, milyen kulcsot ad a kezünkbe, és az milyen zárba illik. Mivel nem szeretnék a levegőbe beszélni, elmesélek egy történetet. Idős német nővel beszélgettem egyszer a tengerparton. Nyelvtanár volt a távoli szigeten. Megkérdeztem, hogy került oda. Tudom-e, mi a teozófia? - kérdezett vissza. Fogalmam sem volt, hova akar kilyukadni. Álmában megszólította az Úr, arra intve őt, kerekedjen fel a távoli szigetre, ott keresse a boldogulást. Mindenki más helyében a következő nap feledte volna az egészet, ő azonban azzal a szilárd elhatározással ébredt, hogy az intelmet követnie kell. A dolgot nem tarthatta titokban. Közölte a lányával, az persze magas lázra, napszúrásra gyanakodott. A barátnői a délutáni kávé mellett úgy reagáltak, teljesen elment az esze. Nem lehetett eltántorítani a szándékától. Felmondott a munkahelyén, fogta a megtakarított pénzét, s csapot-papot hagyva, elrepült a szigetre, ahol nem várta senki és semmi. Lakást bérelt, majd hirdetést adott fel a helyi lapban, hogy német nyelvből tanítást vállal.

Nem akarom azt mondani, hogy Hankónak is megjelent az Úr, arra buzdítva őt, nyisson vendéglőt Kanadában. Mister Hankó egyszerűen megunhatta a banánt,

amit hangsúlyozom, itthon soha nem ehetett, és lelépett. Hogyan jutott Kanadáig, hogy sem, elképzelni nem tudom. Alkatilag tökéletesen beillett vendéglősnek. A gyárban volt főművezető a száznégy per egyen, ahol magam is dolgoztam. Ma is látom kopottas, kék köpenyében, a füle mögött ceruza, a kezében tábla, arra jegyezgetett. Öles léptekkel vágatott végig a körön, időnként hátracsapva kétoldalt lelógó haját. A hangját ritkán lehetett hallani. Inkább csak akkor, amikor a kör leállt, persze nem magától. A górék leállították. A dolgozókat kivezenyelték az előtérbe, hogy aztán Bodolai, a gyáregység vezető bőrtalpat a kezében tartva feltegye az ostoba kérdést a hozzá legközelebb álló melósnak: mondja, a maga felesége szívesen hordana cipőt ilyen ócska talppal? Mit is válaszolhatott a megszeppent melós? Nem szívesen hordana a felesége cipőt ilyen ócska talppal. Majd bolond lenne. Még néhány kérdés, egy kis fenyegetés a kapitalizmus rémével, a gyáros nem sokat teketóriázik, kirúg mindenkit, ha nem tetszik neki valami - és a gépek felzúgtak. A kör újra indult.

Hankó rezzenéstelen arca nem árulta el, hol járnak a gondolatai. Talán már a kanadai vendéglő cégtábláját tervezgette, vagy a Németországban élő rokon bordáit ropogtatta, aki aztán kíséri a nagyvilágba, valami jó

helyre, hogy örökre elfelejtse Bodolait az osztoba kérdéssel, meg a száznégyszáz per egyet. Volt a körön egy érettségizett fiú, gépi kalapáló. Lehet nevetni, ám a "gépkocsiólalkozás" (rendőrségi előállítás jogcíme az Elnöki Tanács elnöke hivatali autójának a megközeletése miatt), a Bámex-Bumfért (export-import vállalat) társaságában jól megfért. Dehogya akart a fiú gépi kalapálóként, később talpreszelőként, esetleg felsőrész ragasztóként megöregedni. Egyetemi felvételi vizsgára készült két kalapálás között. Egyszer a Zalán futása miatt megfedekezett a futószalagról, az elötte elhaladó cipőről, ami kissé megégett. Nem állították le a kört, Bodolai nem tartott szónoklatot, csupán az akkor szolgálatban lévő Pincés, az idegbajos alművezető ordított kivörösödve. "Szűz Máriám, érettségivel ennyi ész?!" Az okozott kárt meg kellett téríteni. A fiú fizetéséből levontak bizonyos összeget, amit nem érzett meg annyira, mert akkor még otthon élt a szüleivel. Hankót egyáltalán nem zavarta a dolog. Rokonségeknek is érezhette magát, ha szökési terveket szövögetett.

Emil a harmadik vagy negyedik művezető volt a legmegértőbb. Shakespeare megszállottjaként állandóan az avoni hatyú drámáival zaklatta a fiút, aki tanári pályára készült. "Hogya menjek el, ha szívem itt ma-

rad?/ Fordulj, sötét föld, és keresd napod!" - idézte a falon átugró, néma szereplőként színen maradó Rómeót. Az erősen pályatévesztettnek látszó Emil előadta a fogfájós dramaturgiáról szóló elméletét, amelyet a legjobb egyetemek érthetetlen módon mellőznek. Szerinte azért hosszabb legalább fél órával minden színházi előadás, mozifilm, de főleg színdarab, mert az öntelt rendezőt nem zavarja semmi rendkívüli, ami figyelmeztetné, hogy baj van az idővel. Nem telefonálhat valaki háromnegyed órát egy filmen, nem állhat a rezonőr fél lábon egész felvonás alatt, ha csak nem féllábú, akkor viszont más a probléma. Ilyen körülmények között szinte áldás, ha fáj a rendező foga. Egyrészt fogfájáskor, mint tudjuk, megszűnik a filozófia, másrészt éppen ezért kínjában felpörgeti a ritmust, pontosan a kíváncsiakra. A szenvedés jutalma a remélt fájdalomcsillapító mellett a tökéletes alkalmazott dramaturgiai idő. Az előadás éppen addig tart, ameddig szabad. Minden jó dolog időben befejeződik. Ez még az emberéletre is érvényes. Hány embert döntött romlásba Emil a fogfájós dramaturgiával, nem tudni. A cipőelégetésben vétkes fiú kényszeredetten végighallgatta.

Az érettségit lefitymáló, gutaütéses Pincés alművezetőt utolérte a nemesis. A fiú jó idő múlva a városi kórház betegeként látta

viszont. Rácsos ablak mögül lesett kifelé a kórházi park fáira. Boros szaki, a marxizmus-leninizmus tanainak megszállottja, a száznégy per egy ideológiai központja, őszülő haj, szemüveg mögül kikandikáló huncut szemek, magasabb szempontból tekintett a gondatlanságból megégetett cipőre. Drótkeretes szemüvege fölött bátorítóan nézett a fiúra. "Ne féljen, ettől a gyár nem megy tönkre. Bízzon Leninben. Ember, ebből élünk, értse meg. A többi nem sokat számít. Különben is izé a Pincés alművezető izéjébe." Hogy munkából is élünk, az nem volt kérdés számára, csupán természetes. Olykor azért nyugtatgatta magát. Biztos dolgozhatott életében eleget, különben hogyan repültek volna el az évek csaknem észrevétlenül. Lazsálással valószínűleg nem, mert akkor a nép demokrácia sehol sem tartana, neki meg elsorvadt volna az összes tagja.

Boros szaki nem törte a fejét olyan galádságokon, hogy hazáját hűtlenül elhagyva vendéglős legyen Torontóban. Még Moszkvában a Vörös téren, kedvenc Leninjéhez közel csak-csak. "Ember, ebből élünk, értse meg!" Megsúghatom, szegény az ideológián, a melón kívül másból is élt, mégpedig válogatás, mérték nélkül. Alkoholból. Különösen hideg, szilveszteri éjszakán, fröccsre néző megszámlolhatatlan napjainak egyikén berúgott, és

az utcán megfagyott. Dóránét, a száznégyszáz per egy démonikus szépasszonyát a tragédia úgy megviselte, hogy napokig hűvösen fogadta a belé reménytelenül szerelmes készletező, Göndör közeledését. Hankó rendületlenül rótt a körön a köröket. A leállások miatt nagy volt a lemaradás. A mennyiség valahogy nem akart átcsapni minőségbe, a minőség mennyiségbe, a vékony talpak képtelenek voltak megvastagodni, a ragasztások örök időkre megkötni. De ez nem is lehetett cél.

A száznégyszáz per egyen szájról szájra vándorolt a legenda a feltalálóról, aki titkos összetételű ragasztóval állított be a gyárba. Először kapásból ki akarták hajítani, mint alkalmatlan betolakodót, aztán mégis megkegyelmeztek neki, és kipróbálták a ragasztóját. A talp úgy odatapadt, hogy a behívott legerősebb melós hétmérföldes fogóval sem tudta eltávolítani. Ekkor dobták ki a feltalálót ragasztójával együtt. Az egész cipőipart nem lehet tönkre tenni holmi elpusztíthatatlan ragasztóval. Egyetlen pár lábbelivel megúszni az életet, háborút, békét, sarat, havat, nyarat, hőséget, még mit nem? A legenda arról aztán már nem szólt, hogyan adta el szabadalmát a feltaláló az amerikaiaknak. Ha ugyan eladta. A legendát viszont lefedték egy másikkal. Az egyszeri mosógépgyáros kiment a szemétdombra a kimustrált gépeiben meg-

keresni a még jó alkatrészeket. Csak azért, hogy legközelebb ezek az alkatrészek is hamar elromoljanak.

Téma volt a cipő önköltségi ára, pontosabban annak viszonya a bolti árhoz. Hetvenöt forint a négyszázötvenhez. Hatszoros ár! "Képzeld el, komám, ha Ausztráliából hoznák repülőgépen a nyersanyagot, ahogy apám szokta leckéztetni a piaci kofákat a méregdrága tejföl miatt, akkor sem szabadna ennyiért adni a cipőt." A melós már csak ilyen. Mindig törnie kell a fejét valamin a termelés mellett. A termelés az termelés, akkor is megy, ha nem, legfeljebb viszik. Csúpan riogatás, hogy a cipőt nem veszik. Miért ne vennék? Kenyér helyett nem lehet bakancsot enni, bakancs helyett sem húzhatunk árpacipót. A világ így tökéletes. Már a melós-nak, aki nem lát a kulisszák mögé, nem vesződik az értékesítéssel. Hajt, mint az állat, várja az elsejét, a másodikát, a harmadikát. A sokadikát nem szereti. Akkor már fogytán a lóvé, sír az asszony, nyugősek a gyerekek. Mi lesz velünk? Hogy húzzuk ki fizetésig?

Könnyű volt a Boros szakinak, amíg élt. Elővette szerelmét, Lenint. "Értse meg, ember, abból élünk!" Nem tudni, mit szólt a család, ha éppen vaját kért a kenyérre, mert már ideológiával púpra lakott? Hankó is felhappolta a művezetői fizetést, abból nyugod-

tan álmodozhatott a kanadai fenyvesekről, a saját kocsmáról. Az ember gyerekéhez megpénteken odaállított Halas, a rókaképű, és így szólt: "Na, fiatalember, holnap maga sem a csajokat hajkurássza a korzón, hanem bejön kommunista szombatra. Emlékszik a felajánlásra?" Az ember gyereke nem ajánlott fel semmit, azt sem értette, mitől kommunista a szombat, azon kívül sértette a felszólítás nyegle hangneme. Márpedig akkor is hajkurássza a csajokat a korzón, s nem lejszto! ingyen a semmiért. Kiszórakozza, kipihen magát, hétfőn meg kezdődhet minden előről.. Az ingyen munkát nem mindig lehetett megtagadni. Ment a melós tavat ásni, labdarúgó pályát építeni. A tóba egyszer majdnem beleesett, mert egy ügyetlen utas felállt a csónakban, és az megbillent. Meccsre ki sem szagolt. A hír azonban eljutott hozzá, hogy a gyári csapat kupameccsen kiejtette volna a fővárosi NB I-es gárdát, ha a bíró nem gondolja éppen másként. A szurkolók fellázadtak, a rendőrség teremtetett csendet. Emil, a sekszpirológus művezető elköhintette, "kizökkent az idő, ó kárhozat, hogy én születtem helyretolni azt." Ügyetlennek érezte az idézetet. Talán inkább a búzló Dánia? Nem, az sem. Boros szaki, mi több, Lenin burzsoá elhajlásnak érezhette volna.

- Sérüléseink emlékét életünk végéig hordozzuk.

- Csak az emlékét?

- Régen rossz, ha magukat a sérüléseket is.

- A háborúra gondolsz?

- Például. Harminc évvel ezelőtt Németországban, keleten és nyugaton láttam a legtöbb hadirokkantat.

- Mert másutt nem jártál?

- Lehet. Németországban viszont többször is.

- Ha tömeges élmény, talán nem is volt annyira feltűnő.

- Tévedés. Mintha vetélkedtek volna egymással a rokkantságban.

- Biztos nem vetélkedtek.

- A lipcsei pályaudvaron láttam egy embert, akit kis kerti kocsin húztak. Deréktől lefelé mindene hiányzott.

A szőlőben majdnem kiverte a szemem egy karó. Percekig nem mertem kinyitni, annyira fájt. Azt hittem, megvakultam. A gondviselés velem volt, nem történt semmi komoly. De történhetett volna. Gyerekként elmentünk apámmal horgászni az Ördöggáthoz. Amíg ő horgászott, ott ténferegtem körülötte. Egyszer csak, mintha kapás lett volna, megrántotta a botot. Repült a zsinég a horoggal kifelé a vízből. Csali már nem volt rajta, azonban a horog szakállával beakadt a térdembe. Úgy lehetett csak eltávolítani, hogy kiszakadt egy darab bőr is. Vértett és fájt, kicsit rá is játszhattam. Egyszer forró olaj fröccsent a lábamra. Rövidnadrágban voltam. Iszonyú érzés volt. A hangszálak létezésére akkor eszméltem, amikor önfeledten papírlabdázva, torokkal az ágydeszka élére estem. Fulladoztam, a szemem kidülledt. Az orvos azt mondta, hangszálzúzódásom van. Két hétig ne kiabáljak, ne énekeljek. Nem kiabáltam, nem énekeltem. Örültem, ha nyelni, lélegezni tudok. Meggyógyultam, de azóta más lett a hangom. Valamikor a legjobb olvasó voltam az osztályban. Ennek a baleset után löttek.

A parasztforradalmárról elnevezett utcában, földszintes házban laktunk. Szűk udvar egyetlen szelence fával, ha szabad az orgonát így nevezni. Mi így neveztük. Az utcára nem

engedtek bennünket, hogy ott szaladgáljunk, ordítozzunk, verekedjünk a többi gyerekkel. Udvari életre rendezkedtünk be. Fociztunk, atletizáltunk. Az utóbbi nem tudom, hogyan jött. Elég az hozzá, magasat, távot, hármast ugrottunk. A magasugrás úgy zajlott, hogy a spárga egyik végét a szelencefa törzsére kötöttük, a másikat az ablak kiakasztójához. Vagyis a "léc" nem esett le. Ha valamelyikünk nem vitte át a magasságot, óhatatlanul beleütközött a spárgába, és nagyot tanyázott. Volt lehorzsoltság, bevert orr, és nyivákolás. Volt, de nem tántorított el bennünket a következő, majd az azt követő versenytől. Mindent halálosan komolyan vettünk.

A futballt is, amit rongylabdával játszottunk. Ami engem illet, törekedtem a látványos megoldásokra, s ennek bizony időnként súlyosan megfizettem az árát. Például ha betörtém kapuralövés nyomán az utcaseprő szomszéd lakásának ablakát. Az érte járó verést, a betört ablakot egyaránt el kellett károlni. A látványos megoldások közül a pálmát a csukafejes vitte el. Ugyanúgy kellett kivitelezni, mint a nagyoknak a futballpályán. Előre vetődni, s lehetőleg fejvel a hálóbá juttatni a labdát. A nagyok azonban, a szurkoló szemével legalábbis, puha gyepre estek, míg én mezítelen felső testtel a kavicsos talajra. Horzsolás, vér, borogatás, jajgatás, s

esetleg még fenyítés is. Hogy lehettem olyan számár, hogy ilyen marhaságot csinállok. Hogy lehettem? Nagyon könnyű volt számárnak lenni. Jóval könnyebb, mint irigylésre méltó zseninek.

Egyszer meg, ez már később, kamaszkorban történt, összeszólalkoztam egyik barátommal. Bal kézzel szájon vágott, az ajkam fölrepedt. Másnap alig vártam, hogy törleszszek, de csak hehegés lett a dologból, még pedig örök időkre. Ez a barátom motorbal eset következtében évek múlva szénné égett. Nem tudhatjuk, mit tartogat az élet, s ez nem csak nagy távlatban érvényes, hanem akár egyetlen délután korlátaí között is. Ha elindultunk rákászni, focizni, piros posztóval békát fogni, szedrezni, a városba sétálni, mindig történhetett valami rendkívüli, valami kellemetlen. Könnyű mondani, hogy a bajt célszerű megelőzni. Ha tudom, hogy elesem, előzőleg leülök, vagy el sem indulok. Mivel azonban fogalmam sincs arról, mit tartogat akár a következő öt perc, gyanútlanul elibe megyek a sorsnak, a véletlennek, hogy ne mondjam a végzetnek. A véletlen, a végzet, "a nem tudhatni" mindig velünk van, a sarkunkat tapossa, a nyomunkban jár, elibénk áll. Nem lehet kitérni előle. Bár minket, mint mondtam a széltől is óvtak. Annál kellemetlenebb volt a széllel szembesülni.

Nem verekedtünk, nem voltunk verekedősek, de olykor nem kerülhattuk el a sorunkat. Van egy korosztály, egy vérmérséklet, egy kalandozási tempó, egy energiaszint, amelyik tűzön-vízen keresztül kiprovokálja a verekedést. Miért? Csak. A szót, hogy erőszak, soha nem használtuk, nem is nagyon értettük volna, legfeljebb az előtagját, az erőt. Arra pedig szükség volt a talpon maradáshoz, ahhoz, hogy biztonságosabb hely legyen az utca, az iskolaudvar. Verekedés a verekedésért? Többnyire. Ámbár ott húzódhat a háttérben a bizonyítási szándék, az erőfölény kimutatásának vágya, markáns felhívás a többiekhez, ti is így járhattok, ha nem vigyáztok, ha nem okultok a pofonból. Ha aztán fordítva sül el, mint az többször előfordult, akkor egy-két napig békesség honolt a tájon. De csak egy-két napig. A táj dögletesen unalmas csendesesen. Mintha kipusztult volna az emberiség. Csak úgy? Lehetetlen. Csata nélkül? Elképzelhetetlen. A levegő azért van, hogy vibráljon, a vér azért, hogy pezsejen, az ököl, hogy lesújtson, a láb meg azért, hogy rohanjon.

- Gigantikus poszterek ordítanak rám az utcán.

- Téged zavarnak? Engem nem. Mivel többnyire nem égre emelt fővel járok, sokszor észre sem veszem.

- Én bizony igen.

- És?

- Az hagyján, hogy mindent el akarnak nekem adni. Áreső, ársuhanás, árak a padlón, nagyot szakíthatok.

- Ne félj, ők is a pénzüknél vannak.

- Nem félek. A múltkor egy bankban köztéték velem, hat százalék a kamat. Nem mennek tönkre?, csúszott ki a számon. A kisasszony majd megszakadt a nevetéstől

- Mégis mi zavar a gigantikus posztereken?

- Az, hogy mindent nővel akarnak eladni. Ennyire nem bíznak a termékben?

- Szerintem bíznak. A nő a többlet, a ráadás, a csali. Csali mindig kell.

- Mondotta...

- Én mondtam.

Nagyot változott a világ jóval később, amikor ugyanaz a valamikor erőszakos, harsány, kibírhatatlan fickó felfedezte a másik nemet, a nőt, először serdülő lányok megjelenési formájában. A nő nagyon is jól körülhatárolható szempontok alapján többnyire a lábbal azonosult. Abból már levezethető volt a többi. Felfedezte például az ember, hogy a nőnek még egy Lábatlan nevű településen is lába van. De még milyen lába! Lábatlanban is lábról beszél mindenki. Úgy, mint csók nélküli asszony a csókról, szárazföldi nép a tengerről, szegény a gazdagságról. Nem kizárt, hogy a hasonlatok sántikálnak, de sántikálni is csak lábbal lehet. Amikor ennek a Nobel-díjas felfedezésnek az eredetiségért nem állok jót, szintén a lábra utalok. A láb valóban kéznél van, ahogy talán a megboldogult MHK-mozgalom hajnalán egy véletlen agyszülemény szállóigévé lépett elő.

Bármennyire kézenfekvő volna, mindent nem foghatunk szegény görögökre, akik istenek, faunok, szirének, múzsák, félig állat, félig ember képződmények,, égről ellopott tüzek, falovak között is természetesebb életet éltek, mint a maiak. A lábat egyszerűen használták. A csatában az ellenség kergetésére, vagy éppen menekülésre, az ókori olimpián maratoni futásra, az agorán ténfergésre. A láb, mint helyváltoztatási alkalma-

tosság aforisztikus felismerését, hogy kéznél van, meghagyták nekünk, akiknek már semmi sem természetes. Sem a láb, sem a kéz, sem más. Bízvást korcsosulunk, s ezért ne ujjongjunk két lábon ugrálva. Örülni sem örülhetünk láb nélkül.

Hogy éppen Lábatlanban fedeztem fel visszaemlékezésre, majd megörökítésre méltó érvényességgel a sokszor észre sem vett, párosával előforduló emberi tartozékokat, ahhoz jóformán semmi köze a paradoxonok iránti érzékenységnek. Ellenben legalább öt másik dolog jócskán közre játszhatott benne. Az első egy kezdő autós újsütetű jogosítvánnyal, s hiúságból vagy lustaságból a tanulóvezetők számárfülét jelző T-tábla nélkül. A másik egy külföldi jóbarát, aki messzi földről érkezik a Budapest nevű fővárosba, ahova el kell menni érte. A harmadik a megéhezéskor fellépő hirtelen ötlet, amellyel betérünk valahova valamit harapni. Hogy ez a hely éppen Lábatlan, az részben összefügg azzal, hogy gyakorlottabb vendégfuvarozó nem akadván, a kezdő autós maga vállalkozott a nyaktörő mutatványra. Részben pedig azzal, hogy ha már könnyelműen vállalkozott, kétszer is indokolt óvatosságból nem a versenyzőknek és ámokfutóknak fenntartott autópályán vágott a távnak, hanem a régi, kétsávos úton.

A felsoroltak együttesen is kevesek lettek volna azonban a lábatlani lábak megleléséhez, ha a fővárosból elhozandó vendég férfiúi mivoltán túl történetesen nem az emberi test, konkrét esetünkben a női szépség hivatásbelileg is kellően felvértezett szakértője, vagyis festőművész, akitől remélni lehet a szójáték otthoni élménybeszámolókból való hiánytalan felhasználását. Azt szükségtelen megjegyezni, hogy akár száz tényező is elégtelennek bizonyulna paradoxonok rögzítéséhez, ha a lábatlani, házias kosztot kínáló vendéglőbe éhségűzés szándékával betérő társaság külföldi tagja, a festő nem vet először talán véletlen, majd egyre szándékosabb és kitartóbb pillantásokat az ebédet felszolgáló szép, fekete pincérlány szoknya alól kikandikáló formás lábikrájára. S hogy a saját érdemről se feledkezzünk meg álszerényen, a kép végleg akkor állt össze, amikor a derék jóbarát, egyben vendéglátó, egyben tolmács a pincérlány lábának sűrű emlegetésekor lefordította Lábatlan nevét a festő nyelvére, szembeállítva azt a történet főszerepét alakító szépséges lábbal. "A kisasszony, Lábatlanban lábbal. De még milyen lábbal!"

Az alig levizsgázott vezető a csórók és a megszállottak pénzfaló járművén, huszonhat esztendő bogáron vágott neki az ismeretlennek. A régi pesti utat nem Forma 1-es

versenyzők és ámokfutók uralták, de így is mire a kezdő sávváltás előtt felméri a tükörből a terep tisztaságát, vagyis a váltás lehetőségét, háromszor majdnem beléhajtanak a nála jóval gyorsabbak oldalról, hátulról. Mindegy, semmi baj. Szentendrénél a térképen előre kinézett pontban letér Békásmegyer felé, elkerülendő a fővárosi dzsumbujt, másrészt Békásmegyeren található a külföldi szállodája. A kifürkészhetetlen, a láthatatlan azonban másként akarta. Ezért a kezdő egyszer csak ott kavarog Budán, a Flórián téren a legnagyobb forgalom közepén, s mivel volt stílusa, kocsijával keresztbe fordul a villamos sínen. Miután annyit azért kapizsgál, hogy így nem maradhat az idők végezetéig, ösztönösen megmoccantja a járművek járművét, behajt a híd alatti parkolóba, s elindul visszafelé.

Nemsokára boldogan üdvözölhetik egymást a festővel a szálló halljában. Kávét, szivar, csevegés után beülnek az autóba, és elindulnak visszafelé a régi pesti úton. Lábatlan határában megálljt parancsolt az éhség. Eredetileg tehát nem lábat kerestünk, hanem finom házias kosztot. Az első helyen megtaláltuk. Amikor megpillantottuk a pincérnőt, rájöhattünk, tudat alatt mást is kerestünk. És amikor rájöttünk, szerettük volna magunkat bekvártélyozni örök időkre Lá-

batlanban. Ha már a legszebb lábakat meg-
leltük. Végül beértük a fosztóképző jelezte
hiány (Lábatlan), valamint a legszebb női láb
későbbiek során többször szóba hozott
paradoxonával. "A kisasszony, Lábatlanban
lábbal." De még milyen lábbal!

- Mi a helyzet?
- A kérdés jó. Sőt, nagyon jó.
- Már megint?
- Elképesztő, mennyire egy húron pendülnek emberek egymástól távol.
- Aztán miért?
- A múltkor véletlenül a francia nagykövettel vacsoráztam. Az ilyesmit csak elmondod a barátodnak. Én legalábbis azt tettem. A nagykövettel vacsoráztam, mondom az illetőnek. Már megint?, volt a válasz.
- Talán irigyelt. Az irigység olyan rákfenéje életünknek, amit nem veszünk kellő komolysággal.
- És ha úgy veszünk? Nos, a helyzet. A kérdésed nagyon jó.
- Mert?
- Egyre inkább meggyőződésesem, hogy az életben főleg valós és képzelt helyzetek vannak. Az egészzet pedig az teszi izgalmassá, hogy a valóság sokszor olyanok, mintha képzeltek lennének, a képzeltek pedig nagyon is valóságok. Hiába állsz két lábbal a földön, a fantáziád mindig beleszól, elemel. Hiába röpködsz a képzelet szárnyán, az anyaföld lehúz. Minden bonyodalmat a keveredések okoznak.

A portás szünet nélkül evett. Igaza volt, mert a Hivatal nem omlott össze, s nem kért egy falatot sem. Így viszont a portás szépen kigömbölyödött, de még éppen befért a fülkébe. S ahogy befért, ki is fért. Ez fontos volt, mert az újoncnak számító ügyfeleket el kellett igazítani, hogyan kezeljék a jegykiadó automatát. Milyen automatát? Hát amelyik a sorszámot nyomja. Az egyik ide, a másik oda, a harmadik amoda. Lehet kérdezgetni. A magáé hova szól? A magáé hányas? Érdekes, az a nő ott előttem ment be, pedig a szám szerint utánam következett. Ejnye, az áldóját, lehet, hogy én is valaki előtt megyek be, aki előbb jött, mint én. Tudja, nem szeretnék magamra haragítani senkit. Békés természetű ember vagyok, meg az a negyed óra nem számít. Mindig kötetlen munkaidőben dolgoztam, megörülnék, ha reggel hatra, vagy nyolcra kéne mennem. De jó magának, bezzeg én.

Az elektromos kijelzőn ugrott a szám kettőt is. Ám nem ment be senki, nem jött ki senki, hacsak a két előadó nem teáscsészével a kezében. Mindketten eltűntek holmi ajtók mögött. Ügyet sem vetettek a folyosón várakozókra, akik sehogy sem értették a számok ugrálását, az előadók vonulását, a saját helyzetüket, következésüket, sorrendjüket. S hogy még nagyobb legyen a zavar, nyílt az aj-

tó, a résben megjelent egy női fej, s feltette a kérdések kérdését: ki következik? Hogy-hogy ki következik? Hát nem az elektromos kijelző szerint megy a dolog? Na, majd megkérdezzük a portást. Jön a portás vizespohárral, a mellén biléta fityeg, s persze eszik. Az utóbbi félórában hizott egy kilót.

- Tessék mondani, elromlott a gép?

- Miért romlott volna el? - kérdez vissza sértődötten. A gép talán rokona. Az unokahúga jegykiadó automatához ment férjül. Úgyis ez a jövő. Csak azért kérdezzük, mert előbb következik a nagyobb szám, mint a kisebb. A kisasszony, nem az, aki az imént eltűnt másodmagával és a teáscsészével, ügyet sem vetve a gépesítésre, a technikai fejlődésre, a szájával kérdi, érti?, a szájával, ki következik. Jelentkeznénk egyszerre kilencen, de nem tudjuk eldönteni, mert a gép, a kisasszonyok, meg hát mindenkinek drága az ideje, tisztelt uram.

A busásan táplálkozó portás, a felborzolt idegek jóllakott, elégedett istápolója körömszakadtáig védi a Hivatalt, a jegykiadó automatát, a kisasszonyokat, a tizóraját. Minden rendben. Micsoda szerencse! Teljesen véletlenül a Tökéletes Hivatalba vezetett minket a sors. Másutt talán hajba kapnak az ügyfelek, többen öngyilkosságot követnek el, és még többen a Hivatal aláaknásítását fontolgatják.

Mi aztán nem. A portás elfoglalta helyét a fülkében, megint megoldott néhány emberi sorsot, megakadályozott egy sereg tragédiát, újra falatozhat. Még jó, hogy elhozta a más-napi tízórait is, ahogy majd elhozza a más-naputánit, és így tovább. Majd csak történik valami. Ünnepek alkalmával úgyis összekeverednek a napok. Nem baj. A rend a rendetlenségből fakad, a rendből az erő? Ejnye, ki is mondta ezt? Valami francia. Hyppolit, Hyppolit... Nem a Csontos. Tény... Nem Tény.

Taine. Hyppolit Taine.

Most már tényleg mi következünk. Mind a kilencvenöten, várakozók. Térdelőrajt volna a legjobb, aztán spuri. Aki bírja, marja. De hát emberek vagyunk. Vagy két órája eszünkbe sem jutott, így gépekkel körülvéve. Kattog evés közben a portás állkapcsa, klattyognak a teáscsészét vivő női lábbelik, ütemre nyílik az ajtó, s a papagáj:

- Ki következik, ki következik?

Sodródniánk befelé, de egy sápadt, gyöngyöző homlokú férfi nyögdéssel.

- Uram, tudja, milyen rosszul vagyok én?

Honnan tudnánk? Értem. Mit segíthettek? A feleség erősíteni igyekszik. Hívjuk apu a mentőt, ne aggódj. Ettől a férfi láthatóan még rosszabbul lesz. Csak a Hivatal egészséges. Majd kicsattan.

Végre bejut az emberiség. Az újkor csodája. Köszönnek, helyet kínálnak, érthető magyarsággal beszélnek. Ha nem tudsz valamit, készséggel felvilágosítanak. Olyan szívszorítóan emberi minden, mint pusztító természeti katasztrófa után. Zavarunkban majdnem lenyeljük kézben gyűrögetett sapkánkat. Házassági ajánlatot is tennénk a kisasszonynak, ez a minimum ilyen helyzetben és manapság, de még nem végeztünk. A kisasszony elibénk tesz egy ívet, ha méltóztatnánk kitölteni. Elégedettségi, helyesbíték, megelégedettségi formanyomtatvány a kedves ügyfeleknek. Ettől több lesz a fizetésük? - okoskodik az ügyfél, aki legfeljebb csak szép lehet, az is módjával. Nem lesz több a fizetésük. Hát akkor? Semmi hát akkor. Ezzel a parlagi kíváncsisággal soha nem érik valaki Nobel-díjra. Ez, tudja, statisztika. Ajaj, de még mennyire tudom.

Utálom a statisztikát. Én, kérem, ne tessék haragudni az őszinteségért, le szoktam húzni a reteráton, vagyis a budin. Látom, nem tudja, mi az. Mennyi statisztikát elnyelt már szegény! A múltkor azt tudakolta egy ilyen kérdőív, hány új autót vásároltam tavaly. A nénikéjét az ilyeneknek, azt a jó moszkvait, sanghájit, s a teljesség kedvéért, brüsszelit. Még hogy hány új autót? Kérdezze inkább, ettem-e tegnap, van-e a gyerekek

füzete, hányszor szőlított fel szolgáltató, mert nem tudok fizetni? Mennyire utálok ezt az egészet! Persze minden pozitív. Annyira elégedett vagyok, mint Bill Gates, mint az Egyesült Arab Emírátság, ahol először szívtam életben vízipipát. Mint a forint árfolyamemelkedés előtt, de soha utána, mert olyan nincs. Jó ízlésű lévén, értékelem a kisaszszony testi adottságait. Főleg. Azt, hogy ő is arra gondol talán, amire én. Akkor meg mit nyaggat itt engem?

Nem várokotam jóformán semmit.

Szeretem a portást. A gépnek akár még udvarolok is. A várakozás annyira kulturált, hogy a Shakespeare elszégyelné magát. Konyakot, igaz, nem adnak. Azt nekünk sem, csücsörít az előadó. Legközelebb is ide jövök, nekik adom fele lányomat, a királyságomat, hadd tudják meg, milyen frankó gyerek vagyok én. Címet, telefonszámot cserélünk. Az a legszebb, amikor a Hivatal és az ügyfél egymásba szeret. Holtomiglan-holtodiglan. Ha gyerek lenne ebből a szerelemből, a portás vállalná a keresztapaságot. Persze csak akkor, ha dupla adag tízórait kap. A jegykiadó automata örömében tapsikol. Csak egy valaki nyögdécsel szakadatlanul. Az a bizonyos férfi.

- Tudja maga, milyen rosszul vagyok?

Kint mentőautó szirénázik. Jön is, megy is. A Hivatalban nemsokára záróra. A portás lenyeli az utolsó falatot. Az utolsó falat a portást. A kisasszonyok elhajítják a teás csészét. Holnap is nap van, majd megtalálják. A meglelégedettségű kérdőív nevéhez illően boldogan kihúzza magát. Ma igen jó napja volt. Minden nagyon szép, minden nagyon jó, Ferenc Jóska ennivaló.

- Ha kinézek az ablakon, Leonardo da Vinci repülő szerkezetét látom a szemközti tetőn.

- Gondolom, mert azt akarod látni.

- Szó sincs róla. A baj a hasonlósággal lehet. Mit keresne da Vinci egy magasház tetőjén?

- Nem hiszem, hogy összeférhetőség kérdése.

- Tudom, hogy nem az.

- Ruhaszáritó is lehet, vagy rádióantenna, amiről neked da Vinci jut eszedbe, s ez még a szerencsésebb eset.

- Miért?

- Képzeld, ha Leonardo idézné számodra a ruhaszáritót, vagy a rádióantennát.

- A hiba nem őbenne lenne, hanem mi bennünk, ha egyáltalán hiba.

Tavas leginkább önmagára hasonlított, s ebben nem tűrt ellentmondást. Egy idő után azonban rá kellett jönnie, hogy mások is vannak a világon, akik szintén önmagukra hasonlítottak leginkább, de példák százai mutatták, akaratukon kívül formáztak mást is. Az idegen eseteket nem fogta fel tragikusan, így szükségképpen szembesült a saját bőrön beteljesedett igazság példázatával. Ment, mendegélt az utcán, nem úgy, mint a mesében, hanem büszkén, feltartott fejjel, húsz centivel a föld felett, ahogy mondani szokta. Páran ezért nagyképűnek tartották. A párral nem tudott és nem is akart mit kezdeni. Akik jobban ismerték, nem gondoltak rosszra, legfeljebb ráköszöntek. És akik egyáltalán nem ismerték, csupán ismerni vélték?

Velük kissé nehezebb volt. Egy színházi este után valaki megdicsérte kiváló alakítását, és autogramot kért tőle az utcán. A dicséretet, mint neki nem járó megköszönte, de autogramot nem adott. Sima néző volt a közepes színvonalú előadáson. Nem tulajdonított jelentőséget az egésznek. Egy idő után el is felejtette. Nem volt az a képzelgős fajta, aki egy félreértéstől szárnyra kap, s hirtelen másként kezd viselkedni. Pontosan az, aki, és pontosan annyi, amennyi. A belső harmónia nem engedhet elhajlást semerre. Hanem

a törvényt sokszor nem mi szabjuk, s ez meg is látszik rajta, mint ahogy az is meglátszanék, ha mi szabnánk. Tavas nem akart az élet központi figurája lenni. A statisztéria és a mérsékelt figyelemre méltó, fontosabb karakter között jelölte ki saját szerepkörét, amelynek minden tekintetben szeretett volna a legjobb tudása szerint megfelelni. Környezetének kijelölt és önjelölt főszereplőit igyekezett minél jobban megfigyelni, hogy bizonyos törvényszerűségeket állapíthasson meg. Követni, megközelíteni őket reménytelennek érezte. Ehhez újjá kellett volna születnie, amihez a fizikai lehetetlenségen túl nem sok kedve volt.

Valamiért kora este történtek Tavassal a legfurább dolgok. Szakállas, közepes termetű alak állította meg az utcasarkon. Nem csak megállította, szabályosan beléje kapaszkodott.

- Valami baj van, uram? - kérdezte Tavas.

- Te vagy az, Laci, csak nem! - kiáltott az idegen ijedten.

- Milyen Laci? - fűzte a szót Tavas.

Az levegő után kapkodva nyögte:

- Ugye ilyesmi nem történhet?

- Micsoda? - kezdte elveszíteni Tavas a türelmét.

- Uram, a napokban temettük el kedves barátunkat. Autóval kelt át a sorompó nélküli vasúti átjárón a tilos jelzés ellenére, s maga alá gyűrte a vonat.

- Öngyilkos lett a szerencsétlen?

- Kizárt dolog, uram. A nap a szemébe süttött, s nem láthatta a tilos jelzést.

- Miért ilyen biztos ebben?

- Képzelse, ugyanazon a vonaton ült a kedvese, elibe ment autóval.

Tavast letaglózta a történet. Nem tudta, hogyan vigasztalja az idegent, aki még adós volt a magyarázattal.

- A rosszullét környékezett uram, amikor önt megpillantottam. Már meg ne haragudjon, de az ember pár napja eltemeti a legjobb barátját, s egyszer csak itt jön vele szemben. Megdöbbentő a hasonlóság. - sírdogált a férfi.

Tavas szelíden lefejtette az idegen kezét magáról, s a fejét csóválva távozott a helyszínről.

- *Ha már az ember akaratlanul hasonlít valakire, ne tegyen semmit.*
- *Hogy érted?*
- *Viseld természetesen.*
- *S ha zaklatnak?*
- *Nem tudom elképzelni.*
- *Nem képzelet kérdése.*
- *A lényeg a különözésen van. A hasonlóság csupán játék, amit ártalmas tévécsatornák űznek mindenre kapható emberekkel.*
- *Hozzáteszem, büntetlenül.*
- *Miért kellene büntetni? Véletlen adott-ság a zűrzavaros világban. Az időt agyon kell ütni valahogy.*

Rövidesen újabb kísértéssel kellett szembesülnie. Ismerőse szerint a megtévesztésig hasonlít egy jónevű énekesre, aki régen uralta a női magazinok címlapját. Mintaférfi, mintaférj, mintaművész. Az ismerős fejébe vette, hogy végére jár a dolognak. Kikérdezte a rokonságát, a le és felmenők foglalatosságát. Kereste múltjában a tenorokat, a bonvivánokat, a csepűrágókat. Eljutottak egy simontornyai kuruc óbesterig, de énekest keresve sem találtak. Tavas már nagyon unta a kutatást, szeretett volna szabadulni mindentől, ami megzavarhatja nem túlságosan élvezetes, de nem is reménytelenül unalmas életvitelét.

- Rendben van. Bizonyíts! - adta ki a jelzőt.

Ideig-óráig sikerült meglepnie az ismerőst. Hetek múlva újra összetalálkoztak. Az ismerős belső zsebébe nyúlt, elővette a tárcáját, s kihalászott belőle egy dedikált fényképet, a bizonyos énekesét. Tavas merő udvariasságból megnézte a képet. Meglepődött a hasonlatosságon, de esze ágában sem volt kiadni magát. Hetek múlva évzáró estélyre volt hivatalos egy szállodába. Amikor a kérdéses időpontban átnyújtotta meghívóját az ajtónállónak, az jó szórakozást kívánt. Tavas elemelt egy pezsgős poharat a feléje nyújtott tálcáról, majd igyekezett tükörtől, tömegtől

távoli sarkot keresni. Célhoz érve lecövekelt, és komótosan kortyolgatta a pezsgőt.

Ahogy felmérte a terepet, hirtelen mintha önmagát pillantotta volna meg régi ismerőse társaságában. Megrökönyödésre nem maradt sok idő. A két férfi vészesen közelített feléje. Kezet fogtak, bemutatkoztak, s máris kettesben maradtak az énekessel. Mert ő volt. Az ismerős elnézést kérve másfelé vette az útját.

- Szóval ön az? - kérdezte az énekes.

- Nem tudom, mit akar ezzel mondani, de én vagyok. - válaszolt Tavas. Félt a folytatástól, ám félelme indokolatlannak bizonyult. Társalgásuk közéleti síkon haladt. Az énekes közhasznú küldetést vállalt a kultúra érdekében. A legmagasabb szinten hallathatta a szavát, s megtapasztalta, hogy felelős posztón lévő egyének milyen messze vannak attól a valamitől, amit a közember életnek, valóságnak nevez. Tavas hallgatólagosan egyetértett. Kettejük közelítő dialógusának közepén kedve lett volna hangosan felkiáltani:

- Éljen a különbözők hasonlósága. Éljenek a hasonlók, akik mernek különbözni.

Éljenek.

Nyomta és kötötte:
Palatia Nyomda és Kiadó Kft.

Felelős nyomdavezető:

Radek József

ügyvezető

